

శ్రీ శివాయ గురవే నమః

శ్రీ శంకరాధ్య చరిత్రము

గ్రంథకర్త

మల్లంపల్లి వీరేశ్వర శర్మగారు

ఉపాధ్యాయులు, నరసింహ సంస్కృత కళాశాల

చిట్టిగూడూరు

తొలి పలుకు

భాషాభిమానులారా

శ్రీ శంకరాచార్య చరిత్రను బద్ధకావ్యముగ వ్రాసినవారు మల్లుంపల్లి వీరేశ్వర శర్మగారు. వీరిది హితస గోత్రము ఆపస్తంబ సూక్తియు వీకోరామసిద్ధ సాంప్రదాయములు. ఉభయ భాషా పరీక్షయందు తీర్థ్యలై చిట్టిగూడూరులోని నారసింహ సంస్కృత కళాశాలయందు పాఠ్యయులుగ నున్నారు.

వీరి జననీ జనకులు దుర్గాంబా మల్లికార్జునారాధ్యులు. నల్వూరు సోదరులు గలరు. వీరి పూర్వుల నివాసము కృష్ణాజిల్లాలోని పెదన గ్రామము. తండ్రిగారు యలకుర్రునాగు దేశోద్ధారకుని నాహ్వనమున వచ్చియుండి ప్రస్తుతము బంధు దగ్గర నున్న చిట్టిగూడూరులో నున్నారు.

తండ్రిగారివలె కుమారులును రసవంతముగ చక్కని ప్రబంధ కవిత్వము చెప్పు గలరు ప్రాథమ్యము - కల్పనాశక్తి - లాక్షణికపదప్రయోగము - సమయోచిత సందర్భములు - ధారాశుద్ధి వీరి కవిత్వలో గోచరించుచుండును కాంచీఖండము, గురుదక్షిణ మొదలుగాగల తొమ్మిది గ్రంథముల రచించి ఈ శంకరాచార్య చరిత్రను మ॥ రా॥ ఆకారపు నరసింహం గుప్తగారికి గృతిగ నొసంగిరి.

కృతిభర్తయును నరసింహం గుప్త శ్రీమంతు డగుటయేగాక ధీమంతుడు. విశ్వేశ్వర గ్రంథముల యను పేరుతో 15 గ్రంథములు ముద్రింపించినాడు లక్షలు వ్యయ పరచి విశ్వేశ్వర దేవాలయము కట్టించినాడు విశ్వేశ్వర సంస్కృతాంధ్ర కళాశాలను వేదపాఠశాలను - విశ్వేశ్వర పుస్తక భాండాగారమును నెలకొల్పినాడు.

నెలకు 140 మంది బ్రాహ్మణులకును, 140 మంది వైశ్యులకును అన్నసత్రము స్థాపించినాడు పదివేలు ఖర్చుపెట్టి జగద్గురు నీలకంఠాచార్య విరచితముగ బ్రహ్మ నూత్రభావ్యమును కీ. శే శివయోగి ముదిగొండ నాగలింగకాశ్రిగారిచే వ్రాయబడిన శివచింతామణిప్రథ యను వ్యాఖ్యానముతో ముద్రింపించినాడు. ప్రతి సోమవారము శివపూజ నువర్ణపాత్రిములతో నాచరించును. తత్కాలమున రుద్రసూక్తముల జెప్పు వైదికుల దానధర్మముల దృష్టిపరచును. శివపూజయందు పరాకాష్ఠ మెండు. గురుచరేశ్వర భక్తి అధికము ఆకారపు వంశమున మాహేశ్వరభక్తి మిక్కుటముగ నుండుటచేతనే, వీరి పెత్తందొంగారు మ॥రా॥ ఆకారపు వెంకన్నగారును, తండ్రిగారు

మ॥ రా॥ ఆకారపు చెన్నయ్యగారు గణార్చన జరుపుటకై శ్రీ. లో. శంకరారాధ్యుల వారికి నొక గృహము నొసంగియుండిరి ఆ గృహము నేటివరకు “శంకరయ్యగారి స్మృతము” అని పిలువబడుచున్నది.

ఆ శంకరారాధ్యులవారే యీ చరిత్రకు నాయకుడు. శంకరారాధ్యులవారి యింటిపేరు ముదిగొండవారు భారద్వాజసగోత్రము ఆపస్తంబసూత్రము. మొట్ట మొదటి నివాసము సత్తెవల్లి తాలూకాలోని నందిగామ. దీనినే పల్నాటిసీమ యందురు.

వీరి జననీ జనకులు శేషయ్యమంత్రమూర్తులు. పినతండ్రి వీరభద్రదారాధ్యులు. ఈ కవీంద్రులే పల్నాటి వీరభాగవతము - ద్వాదశారాధ్య చరిత్ర అను రెండు ప్రబంధములు రచించియున్నారు

శంకరారాధ్యులవారి గురువు ముదిగొండ లింగమూర్తిగారు పాదపూజా మహేశ్వరులు పండితారాధ్యుల రాజలింగారాధ్యులవారు శంకరారాధ్యులవారి సతీమణి పార్వతమ్మ వీరి కొక కుమార్తెయు, కుమారస్వామి యను నొక కుమారుడును గలిగిరి ఆరాధ్యులవారు తాము వేదశాస్త్ర సంగీతాధ్యయనము లొనరించుటయగాక వేదశాస్త్ర పారశాలల బెట్టించిరి మత వివాదములలో పాల్గొని జయభేరి మ్రోగించిరి

సుమారు 8 శతాబ్దాల కధ్యక్షత వహించిరి లక్ష తొంబదియారువేల గణార్చన లొనర్చిరి నవరసలు, వెండి గిన్నెలు, పళ్ళెములు, ఆభరణములు, శాలువలు, రూపాయలు విశేషముగ దానధర్మము లొనరించిరి. 800 గ్రామములు సంచరించి శివభక్తిని బోధించిరి శివభక్తి బోధకములగు కీర్తనలు, భావలింగ శతకము, తటస్థ గ్రామ పంచరత్నములు మొదలగు గ్రంథముల రచించి ముద్రింపించిరి. ఈ పురమునందలి శబ్దానుశాసన భాండాగారమునకు శాశ్వతముగ గృహదానము చేసిరి. నిత్యము ఆర్చుదు మాహేశ్వరులు తన పంజ్ఞీయందున్నగాని శివపూజ సేయని ప్రతీతియు గలదు.

మట్కాల శివపూజ నిరంతర మాచరించువారు శంకరారాధ్యులవారి హృదయము కనుగొనవలెననిన పండిత పామర సుబోధకముగ వారు రచించిన శివభజనకీర్తనలు - తటస్థ గ్రామ పంచరత్నములు - రెండు పుస్తకములు చదివిన చాలును.

శంకరుని మాహేశ్వరభక్తి కళ్యాణకటకమందలి బసవేశ్వరునికివలె అధికిము కావుననే,

కం. గురులింగంబుల సాటిగ

చరలింగము జూడవలయు సద్భక్తు లిలక

హరునాజ్ శిరము నుంచుక

గురుచరణ ధ్యానయోగ గుండా నాగా॥

చరపాదపూజ సేయని

నరువై శివకరుణ గల్గునా ధరలో

హరపూజోత్సవరాగా

గురుచరణధ్యానయోగ గుండా నాగా॥

‘చరుడే సర్వాధికుండు శంకరలింగా.’ అని వచించినాడు. శంకరారాధ్యుల వారి కాలమున కొమరవెల్లవారు, ఆకారపువారు, కొంఠూరివారు, చింతాలవారు, రామిణివారు, గుండావారు మొదలగు గృహనామములు గల వైఖ్యులును - మాచెర్ల రామన్న, బెలదె రామన్న, ప్రొద్దుటూరి వీరన్న, కైలాస శరభయ్య మొదలుగాగల సికింద్రాబాదు వర్తకులును - వారు వీరననేల ఎల్లరు గజోత్సవములు - మహోత్సవములు జరిపి కృతకృత్యత నొందినవారే.

శంకరారాధ్యులవారి సుత్రమునందు శివపురం వీరయ్యగారును, వారి సతీమణి భ్రమరాంబగారును - శి॥ కోట్టింగము - మొదలగువారును పలువిధముల సహాయ మొనర్చిరి. నేటికిని వారి యారాధనదినమునందు సికింద్రాబాదయందలి కివాడిగూడెము నందున్న శంకరమరమునందును - వరంగల్లులో శంకరారాధ్య సుత్రమునందును తదభిమానులచే వారి మహోత్సవములు జరుపబడుచున్నవి ఇట్టి పవిత్రమూర్తి చిత్రయేమన పద్యకావ్యమునకు కథావస్తువు.

ఈ కథావస్తువును సంతరించుటలో శర్మగారి ప్రతిభ వెల్లడియగుచున్నది. ఈ చరిత్రయందు రి కాండలు గలవు. అదికాండయందు ముదిగొండ మంత్రమూర్తిగారి యింటికి ప్రతస్తుడగు నొక శివయోగి శివరాత్రినాడు వచ్చుటయు - జొన్నలు మానెడు కావలయు ననుటయు - పిల్లికైన పిడికెడు మెతుకులు వేయని పుల్లారెడ్డి యింటికి వెళ్ళి వీరభద్రకవి మానెడు జొన్నలు తెచ్చి శివయోగి వ్రతము చెల్లించినందున శివయోగి మీ వంశములో సత్పురుషు డొక్కడు జన్మించునని అనుగ్రహించుటయు - అను విషయమును వర్ణించబడినది.

రెండవకాండయందు శంకరారాధ్యులవారి జననము - వివాహము - కష్టము భక్తిప్రచారము గలదు

మూడవకాండయందు దానధర్మములు - వరంగల్ ప్రాచీన శిల్పవైభవము
మొదలగునవి గలవు శుభాంతముగానే నీ గ్రంథము సమాప్తి నొందినది

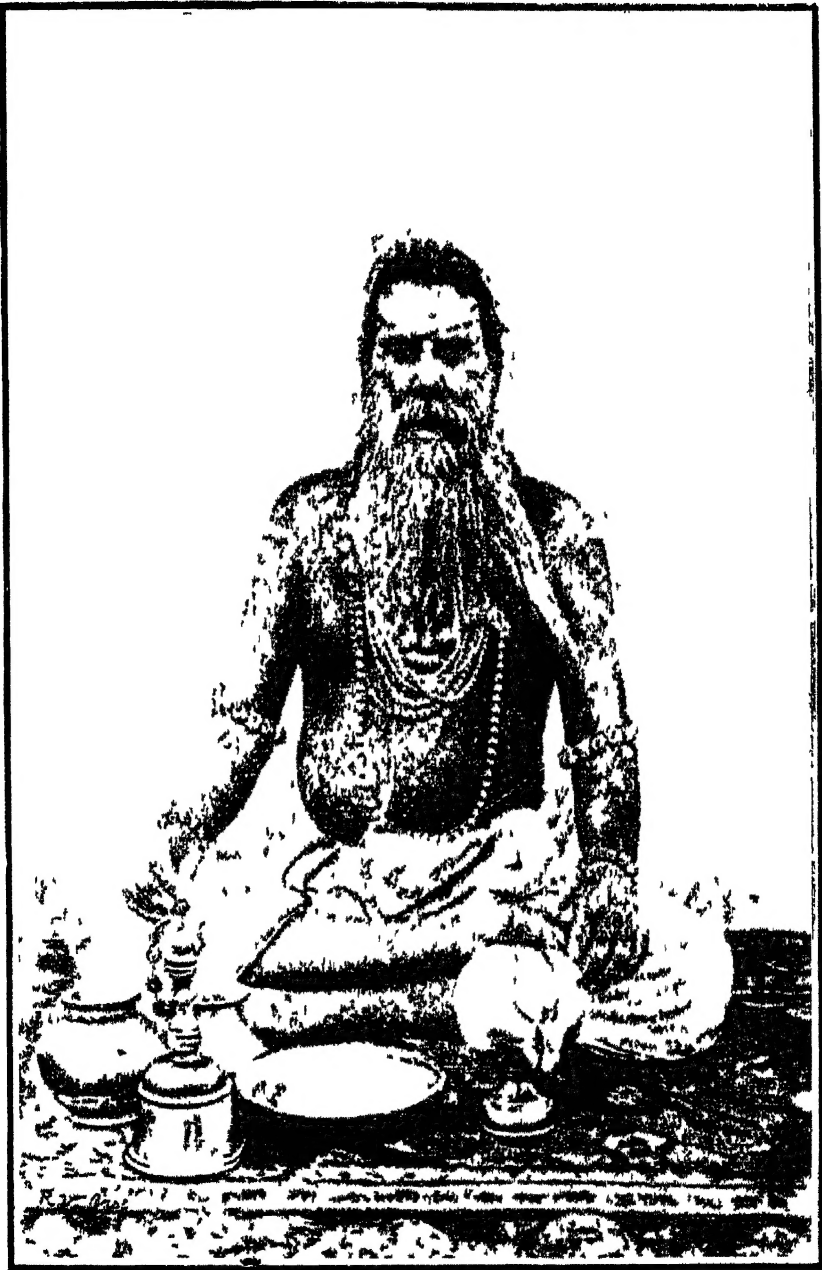
ఇట్టి పనిత్ర చరిత్రను వ్రాసి కవిత్రయమును, కృతినొంది కృతిపతులను, పరించి
పాఠకలోకమును తరింతురుగాక యని విశ్వేశ్వరని వేడుచున్నాడు

ముదిగొండ వీశలింగశాస్త్రి,

మెయిన్ రోడ్డు - వరంగల్



శ్రీ ఆచారపు నరసింగం గుర్తి



అపర శంకరులు, నైలాసవాసి ముదిగొండ శంకరారాధ్యులవారు



గ్రంథ కర్త



క్రీర్తిశేషులు ఆకారపు చన్నయ్యగారు, వారి దర్మ పత్ని



శ్రీ ఆచార్య సరంగం స్వగృహం, వారి సతీమణులు

పీఠిక

శా॥ శ్రీ వంచాక్షర మూలమై యుపనిషత్సమంత కాశ్మీరమై
సాపాదీంద్రశతారమై, మునిమనఃపంకేజ సారంగమై
శ్రీవత్సభవార్చితమ్మమృతమహాచ్ఛ్రేయోనిధానమ్ము, దా
నాసాదించుత మస్మదీప్సిత కథాప్రారంభ సంసిద్ధులన్. ౧

శా॥ శ్రీపుంసాద్యయరూపమై, త్రిజగతీ సృష్ట్యాది పంచక్రియా
వ్యాపారైక నిధానమై, త్రిగుణ కాలాతీతమై, పూతమై
తాపత్రయ్యపహారమై, పరమమై, ధర్మక్రియాధారమై
చూపుల్వాకుల కండరాని పరమ జ్యోతిస్సు నర్పించెదన్. ౨

మ॥ శివమై చిన్మయమై శివంకరమునై శ్రీలింగసంజ్ఞాకమై
భవదూరమ్ముయి పుణ్యసారమయి విశ్వక్షేత్ర సంచారమై
రవితేజమ్ముయి రమ్యరమ్యమయి చంద్రాహ్లాదమై వెల్లువ
న్తువు సేవించు మదియదివ్యకవితోద్యోగమ్ము యోగింపగా. ౩

శా॥ శ్రీమత్పర్వతకన్యకా కుచతటీ శ్రీగంధకాశ్మీర శో
భామాంగశ్య విశేషలతీత, లగద్వత్కోవిభాగుండు, శ్రీ
హేమత్కౌఠరధని, దైవతఝరీహేవాక పాకక్రియా
శ్రీమత్పంజ కవిత్యసంపదఁ గటాక్షింపంగ నర్పించెదన్. ౪

మ॥ సతీయన్ పేరది యేజగజ్జననిచే సార్థక్యమందెన్ గులో
న్నతియుం గోత్రవిభూతి యేయమయెడ నైజంబులై చెల్లె, శి
క్షితసర్వాసుర, పాపితామరయున్, శ్రీమూత, మాతల్లి మ
త్సరికిం బేర్చిని సర్వమంగళగుణశ్రీలన్ గటాక్షించుతన్. ౫

శా॥ అర్చించున్ గణనాథు నాదిగురు దృష్టద్వైర్యస్యగంధ వా
శ్చర్పా మంగళవిగ్రహున్, జలధి, జాజాని గృహధాని, వా
శ్చర్పాదూరమహత్త్వ, నేకరదనున్, గంరాగ్రిగంధ ద్విపున్
వర్చనూన్యర్య సహస్రభాస్వరు, జగన్మాంగళ్య సంధాయకున్. ౬

శా॥ రుద్రాంశమున నుద్భవించి, శివవిద్రోహోత్పత్త్యాగక్రియా
శ్చంద్రున్ దక్షుని శిక్షితుంజలిపి యశుద్ర ప్రభావోదయో
నిడుండబై న చరిత్రచే జగముల నిత్యంబు పాలించు, మా
భద్రుం డిచ్చుత మాకు భవ్యకవితా వైడువ్య సంపత్తులన్. 2

శా॥ కస్తూరీ కమనీయ విగ్రహుడు, వక్షస్సగ్గతాంతాయిత
ధ్వస్త బ్రహ్మకపాలమండలుడు, విశ్వస్వామి భక్తావళీ
హస్త ప్రాప్య సమస్త మంగళుడు, నీహారాంశుకోటీరుడౌ
శాస్త్ర భైరవు సన్నుతింతుఁ గవితా చాతుర్యసంపత్తికి. 3

శా॥ హయస్థూర్పుత మాకు నెల్లపుడు, నిత్యానంద మాంగళ్య, సు
శ్రేయస్ముల్ ఘటియించుగావుతను, మాసేనాని యుద్యతకృపా
శ్రీ యాదోనిధి తారకాంతకుడు లక్ష్మీ దేవి జామాల వి
ద్యాయుఁ కీర్తినిధానమంజుళకటా ట్లోకసంపత్తులన్. 4

ఉ॥ ఆదరణీయ సార వివిధారగతి రచియించె, మాధవీ
స్వాదుపు భారతమును బ్రసన్న కథా కలితార్థయుక్తి, వి
ద్యాదయితుండు సత్రప్తిభుడాంధ్రకవిత్వ విశారదుండునౌ
యాదికవీంద్రు దక్షు మహితాత్ముని, నన్నయభట్టుగొల్పెదన్. 5

ఉ॥ సన్నయకన్న మున్నయగునా యనిపించుచు నెల్లవెంటఁ ది
క్కన్నకు ముందువాడగు, మహాత్ముడు, దేశికపాదభక్తి, కొ
ల్వున్న యశశ్శరీరుడు, రసోజ్వలకావ్యపితామహుండు, మా
నన్నియచోడు శైవకవినాథుని, కొల్తు నితాంతభక్తిమై. 6

శా॥ సర్వామాయ శార హాస్యనిధియై, చాతుర్యవాగ్ధుర్యుడై
సర్వజ్ఞశియభక్తుడై, విమలపక్షధ్వంత మార్తాండుడై
సర్వాంగీణ మహేశభక్తి, కవితా సామాజ్యవీరస్థుడై
యర్విన్యలిని సోమనాథకవి, నేనూహింతు నిష్టాప్తికి. 7

శా॥ ఒప్పయ్యెన్ ధగ నెవ్వడౌననిన, బాణోద్భిష్టమన్నలుక్కు, దా
నప్పిచ్చెన్ సుకవీంద్రపాలి ఋణ మొయ్యందీర్చి యెవ్వడు, నా
యస్పందీర్చు, మహేశ్వరాంఘ్రి కమలధ్యానకళీలుండు మా
యప్పం దిక్కనసోమయాజి గవి విద్యామూర్తి నేనించెదన్. 8

ఉ॥ నన్నయవ్రాచగా మిగిలిన స్థవితిక్కన ముట్టకుండినన్
 సన్నుతశైలి నక్కవులచాయన భారతము స్రవించె బే
 రెన్నికగాఁ బ్రబంధ పరిమేశ్వరుడాతవి శంభుదాసు నె
 ట్టన్న భజించెన్ మృదుపదాంచిత భవ్యకవిత్వసిద్ధికిన్. ౧౪
 మ॥ ఎవఁడేమన్నఁ గొఱంతలేదు కవితాహేవాకథాటీ నను

ద్వివిధత్వైతి మాళిరత్నసువమా దేదీప్యమానాఁ ఘ్రియై
 కవితాభారతి స్వర్ణవర్ణులలోఁ గొగిళ్ళఁ జేలించె నా
 శివభక్తుం గవిసారవశౌము సనఘున్ శ్రీనాథు సేవించెదన్. ౧౫

శా॥ ఉన్నాడాయనిపించె, నై జకవితాభ్యున్నత్యహోవాద సం
 పన్నుండై, నరపాలదర్శనము సంభావించఁగాఁబోని యా
 మన్నీడేకవిలోకమందు సతనిన్మారందధారోర్మి, వై
 యన్నద్యంబు పవిత్రమంజుపదుఁ, బోతన్నంబ్రణామించెదన్. ౧౬

శా॥ ముమ్మారుల్ వెలయుంచుసూర్యుడనఁగాఁబొల్పొందియాయాంధ్రలో
 కమైల్లన్వేలిఁగించి యశుభ్రత మహాకావ్యప్రపంచాబ్జ గం
 ధముంఁగ్రోలు సుధీమిళింద విజయధ్వానము లాలించుచున్
 నెమ్మొమించుకవాల్చు సూరకవి ధ్యానింతు న్మనోవీధులన్. ౧౭

శా॥ ఉన్నానాంధ్రకవిత్వపీఠముఁ దారొడ్డోలగంబున్న, యా
 మన్నీలెండొ నాఁడు నేడు గురులై మద్యానదత్తార్చనల్
 మన్నింపంగల సౌమనస్యలసితుల్ మత్కావ్యనిర్విఘ్నతా
 భ్యున్నత్యర్థకృతావధానులయి నేఁబూజింతు నన్వారలన్. ౧౮

ఉ॥ మలమపలివంశమణి మండితభరతయశోధ్వజుండు, చి
 త్రోలనదీశ్వరుండు, కరుణోదధి పుణ్యవిరాజి, దుర్గమా
 వల్లభుడైన మాజనకు పాదములన్ శిరసావహించి యే
 నల్లన యగ్రజస్మిల పదాంబుజముల్ భజించి భక్తిమై. ౧౯

శా॥ అంతేవాసులపుత్రులట్ల కను మాయయ్యన్ సదాగొల్చు నా
 యంతేవాసుల నన్నలట్లెఁగి నిత్యప్రేమ పూర్ణోజ్వల
 స్వాంతుల్ మా యనుజస్మలన్ సుకవితావ్యాపార వర్తిమై
 వంతుల్మించిన కావ్యసంతతులతో వర్ధిల్ల దీవించుచున్. ౨౦

అ॥ వె॥ పాలకడలిబోలె బహురత్ననిలయుమ్మ దేవభావ పరమపావనమ్మ
మించెదానిఁగూడి మిన్నేటిమున్నేటి తెటతరగవాసి తెనుఁగుబాస.

మ॥ చిరకాలమ్ముననుండి మాతెనుగులఁ జీర్ణించెగీర్వాణి, వే
ర్పఱుపఁరాక, రసప్రపంచమున నీరక్షిరభావమ్మునఁ
తిరుగఁదోసి విడాకులిత్తుమనుచుఁ ధీమంతులీనాట సో
దరభావల్ ద్రవిడాదులఁ గలుపగాఁ దృప్తింతు రశాంతిమ్ము. ౨౨

శా॥ భాషాజీవనదీ ప్రవాహములఁ ద్రిప్పన్ రాని సత్యమ్ము, నీ
భాషాశాస్త్ర విశారదుల్ తెలియరో, ప్రజ్ఞావిశేషమ్మునఁ
భాషాసామ్యము లెంతురిప్పటికి నేనాఁడో విభిన్నంబు, నీ
భావల్ ద్రావిడమాంధ మొక్కటగుటల్ భావింపసామాన్యమే. ౨౩

శా॥ స్వాతంత్ర్యమ్మునుగోరి యాయమరభాషా దాస్యముకొర్యు, నా
చాతుర్యమ్ములు నూత్నమార్గములు, మెచ్చనాగి వెయ్యవారికిఁ
బ్రాతల్ రోయుచుఁ గ్రొత్తదాస్యములు దాల్చుకొరామిగు ర్తించుచుకొ
జాతీయత్వము నిల్పుకోలుచితమై స్వాంతమ్ముఘోషించెడిఁ. ౨౪

ఉ॥ క్రొత్తలుక్రొత్తలంచురక గోసనవెట్టుటకాక చూడ నీ
క్రొత్తలు కొండవాగులకుఁ గుల్యలకుఁ నయిదోడు లెంతయుఁ
చిత్తవిశుద్ధి చాటి తటసీమలదాటని కృష్ణవేణి నా
చిత్తము చూఱవెట్టె రససింధువులఁ సరసుల్ భజింపరే. ౨౫

గీ॥ కాలపరిణతరూపముల్గొంచికాంచి ప్రకృతి విత్తములవియ్యెల్ల బాఱచూచి
కృత్రిమపుబాటలన్ విడియెపుడురాచ బాటతగుననిచననిరాఘాటముగను.

క॥ అనియొక్కసత్రప్రబంధము, నొనరువఁగానూహనేయుచుండినయెడలఁ
మనమునకుదోచెనొక్కటి, యనూనభక్తిప్రధానమగుకథయదియుఁ.

శా. దేశోద్ధారక విశ్వదాతృ బిరుదల్ దీపించు పుణ్యాత్ముడా
కాశీనాథకులుండు విశ్వజన విఖ్యాతుండు నాగేశ్వరుం
డాశాశేత కళాప్రపూర్ణుడెది మున్నర్థించె మాతండ్రి నా
దేశమొచ్చిరి నాకు మాజనకు లేదివ్యాత్ము చార్తిత్రముఁ. ౨౬

శా. ఏ పుణ్యాత్మకుఁ జాశితాఖల జనాభీష్ట ప్రదుండీశ్వర
శ్రీపాద ప్రవణుడు దానగుణరాశీభూత చారిత్రకుం
డాపద్భాంధవుడంచుఁ బేర్గనియెనేనాశంకరారాధ్యు చి
ద్రూపమ్మైన చరిత్రముక సుకవితారూఢమ్ము గావింపఁగా. ౨౯

శా॥ సంకల్పించితి నమ్మహామహుని సచ్చారిత్రముకవాసి ని
శ్శంకక తత్పదభ క్తధన్యపదవిక సాధించిమత్పాపపుక
బింకమ్ముక బెడఁద్రోసి ధన్యుడనుగా భావించి మాతండ్రి ముక
సంకల్పించిన కావ్యహూల బహుధా సన్నద్ధ చిత్తుండనై. ౩౦

శా॥ భారద్వాజ పవిత్రగోత్రుఁడు సుధీబంధుండు వీరేశలిం
గారాధ్యుండు పరోపకారకలనా వ్యాపారపారీణుడీ
ప్రారంభమ్మునుమెచ్చి దాఁబలుకఁగా నాకారవంశోద్భవుం
డైరాజిల్లు నృసింహగుప్త విని యత్యానంద నిర్మగుండై. ౩౧

శా॥ కాంచీఖండ కథా విశేషముల నాకర్ణించు నవ్వేళ న
ర్థించెక సత్కృతి మాటతప్పకయు, ముద్రింపించెనదృక్తి, నా
కాంచీఖండము కాన నేనునిక నాకళ్యాణచారిత్రు, నీ
చంచత్కావ్యకథాధినాయకునిగా సాధింప నూహించుచో. ౩౨

శా॥ ఆశాసింహిరి మద్గురుల్ దగినకార్యమ్రుంచునిద్దాని, నా
దేశమ్మెల్ల నరాచకమ్ము ప్రబలక దీర్పాటులేకుండి, యా
రాశీభూతమహేశభ క్తియట దుర్గాతేత్రసంవాసియై
యాశంస్యమృగు భ క్తి చిత్తమున నాహ్వనించిన న్నర్మిలిక. ౩౩

సీ. బహుశైవ తంత్రాభిసారగుండనమానమతిశాలినిర్మలమతియు సుకవి
పండితుండునుముదిగొండవంశ్యుండు, సత్సంగుండువీరేశలింగశాస్త్రి
నిగమాగమజ్ఞాననిధిపండితుండును, సత్కావ్యనిర్మాణ చతురమతియు
సఖిలప్రతిష్ఠల నాటి తేటినవాఁడు నమలుండు వీరభద్రదావధాని

సీ॥ మున్నుగాఁగల పండితుల్ పుణ్యకథలఁ
గొలువఁగొలుపుండి నరసింగగుప్త భ క్తి

మూర్తిసందినయటులు సమ్మదముపొదవ
శంకరారాధ్యచరితము సాదరముగ.

3౪

శా॥ అందందుక వినిపింపఁగా వినుచుఁ దానంగీకరింపఁ మహా
సందర్భమిది యయ్యగారికథయా సామాన్యమాయంచు, న
స్పందప్రేమను వెల్లడించెఁ గృతిచేపట్టంగనర్హంబు, నీ
డెందంబెంతయు, భక్తిపూర్ణమని చాటెన్ స్వామి తద్బుద్ధిలో. 3౫

శా॥ అంతన్నెను గాంచిఖండకృత్తికై యత్నింపఁగాదన్న, నా
స్వాంతమున్ దనియించినట్టి సుగుణశ్లాఘ్యుండ వీవెంతయున్
సంతోషమున నాదుమాట నిటులన్ సాగింపుమియన్న, న
త్యంతప్రీతి నతండు తెల్పెను త్రిధాయంగీకృతినైచ్చుచున్. 3౬

కం॥ ఏతాదృశగుణమహితుం, డాతండటుగాన వానియన్వయమెల్లన్
భ్యాతమ్మృగవర్ణించుట, యే తగుననివాని కీర్తి యెసకమ్మెనగన్. 3౭

కం॥ చాత్రజనకల్ప, యస్మత్, నాత్రన్వయవిమలకీర్తి నవ్యచ్చత్రా
చిత్రపవిత్రచరిత్రా, మిత్రామిత్రప్రసన్న మృదుదరహాసా. 3౮

ఉ॥ పుట్టఁగ నైతి నో పరమపూరుష, శంకర సీవు లోకముల్
పట్టి భవమృడంచి శివభక్తి సుధాంబుధి నోలలార్చుచోఁ
గట్టిడిజన్మమైన నగుఁ గావుత నాయది నీ చరిత్రమున్
బట్టముగట్టి మత్స-వితఁ బాయుదుగా భవబంధమాపయిన్ 3౯

కం॥ మును నార్యావృత్తముల,
నొనరించి సువర్ణహార మొసఁగి యెసఁగితిన్
దెనిగించి కాంచి ఖండము,
జనకునకును నాదు జనిమ చరితార్థముగా ॥

౪౦

కం॥ జనకుని సంకల్పము, నం, దనవనము రచింపఁగంటి ధన్యత్వము మ
జ్జననికి దుర్గాశతకము, వినీతి నర్పించినాడ విబుధుల కరుణన్ ౪౧

కం॥ గురులకు నాంధ్రబుధాగ్రే, సర సీతారామశాస్త్రి చరణులకు, నే
నరియిడితిఁ బరమభక్తిని, గురుభక్తుడు కౌత్సుచరిత గురుదక్షిణగా

శా॥ ఉండుంగావుత చాటువుల్ శతములేమున్ను సురదాభరతి
ఖండాగారము క్రొత్తక్రొత్త నగలక వర్ణిల నెల్లప్పుడు
నిండింపక దగునన్న పూనిక మెయి శ్రీశంకరారాధ్య, ని
బండింపక సుకృతమ్మలే జలిపెదక స్వర్ణాభిషేకములక ౪౩

కం॥ నీకిచ్చిన మెచ్చపుమణి, నీకంటెను నీదుభక్త నికరమునకిడక
నీకెంతయు ముదమగునని యీకృతి యిటుసేత నీకభీష్టమైగదా. ౪౪

మ॥ అని యేతత్కృతిరూపుశంకరుని సమ్యగ్భక్తి సర్థించుచుక
మును శ్రీనాథుండు తిప్పసెట్టికిడడే పుణ్యప్రబంధము, నా
మును పాండిత్యముఁ దత్కవిత్వ మహిమల్ గాన్పించునున్నయశో
ధనుండి మానరసింగ సెట్టి సరియొక దద్యాగ్యసంపత్తికి ౪౫

వ. అని కార్యంబు నిరూపించి, యేతత్కృతీశ్వరుండును, రాజమాంబా
గర్భశుక్తిముక్తాఫలుండును, శివపాదభక్తి పరాయణుండును, మహా
భక్తనారాయణుండును, నిరంతరసమాగాధ్యమాన మహేశ్వరుండును,
శివపూజాపరాకాష్ఠా మహాప్రమథుండును, గోరక్షణాది ధర్మకార్యధురం
ధర ప్రథముండును సుఖీలానంతలక్ష్మీరమణుండునగు నరసింగ సెట్టి
యవ్వయంబెట్టిదనిన. ౪౬

కృతిపతివంశానుక్రమణిక

నీ॥ ఏస్వామి కనుబొమ్మలెత్తిన వేళ నీ, విశ్వప్రపంచము మెలయఁజేసె
నేదేవు కనుదోయి, నెనఁగినకాంతులు సృజించె జగతి కీరేబవళ్ళు
నేస్వామినిట్లూర్పులెల్ల వేదములై, యాధారమయ్యె నధ్యాత్మమునకు
నేదేవుసాన్నిధ్య మెఱుంగంగ నేరదీ, బహువాసనాగ్రంధి ప్రాణిశోటి

గీ॥ యెలతనయందుఁ దానెలయెడలనుండు,
విభుడు దేవాదిదేవుడో వేదమూర్తి
యల హిరణ్యగర్భుని నాభియందుఁ బుట్టె,
వైశ్యవంశము విమలమూ వంశమందు. ౪౭

కం॥ ఆకారవంశమునఁగ ను, ధాకారము యాచకులకు నతులితలక్ష్మీ
సాకారాకారమునయి, సాకారమహేశభక్తియన విలసిల్లుక. ౪౮

వ. అందుమాసంతగోత్ర పవిత్రుండగు, గురవయ్యసెట్టి యద్వితీయగుణ సంపన్నయగు నాగమాంబ సతిగా విలసిల్లెనతండు శంషాబాద గ్రామంబున.

ర౯

శా॥ సంపన్నిత్య నివాస మై విమలసౌజన్యంబు తోఁబుట్టువై
శంపాగాత్రీ సమస్తమంగళ మహాసాభాగ్యవర్ధిష్టువై
దాంపత్యమ్మది సాటిలేని దనుచుఁ తజ్జుల్ ప్రశంసింపగా
సంపత్పురుండు నాగమాంబసతితో సాధించె ధర్మార్థముల్. ౫౦

ఉ॥ వారలభక్తి యాదరము వారలొసంగెడి యాతిధేయముఁ
వారల పుణ్యభావమును వారి వివేకము ధర్మయుక్తియుఁ
వారల కీర్తియున్ గుణము వారికి వీరికి వచ్చునేమి య
వ్యారలసాటి వారెయగు వారు ధర్మ బరికించి చూచినన్. ౫౧

చ॥ జనముల హెచ్చు తగ్గులను జక్కఁగఁ బ్రాసునఁదూఁపవచ్చినన్
దనయెడ నల్పభావమును దక్కినవారల గౌరవంబునుఁ
గనుఁగొన నేర్చుబండితుఁడొకానొకఁడే గురవయ్యసెట్టి, దా
గనియగు నీ వివేకమునఁగారొరులెవ్వరు వానిసాటిగా. ౫౨

చ॥ సతులకు నొంటినిండఁ బలుచాయల సొమ్ములుదాల్చుటొక్కటే
మతిఁ బ్రియమాను సాజముగ మానినియా నలనాగమాంబకీ
గతి బహిరుజ్వలత్వమనఁగా మనసొప్ప దదేమిచిత్రమో
యతివలు నిట్టివారు కలరా యనిపించును జూడ నొక్కచోన్. ౫౩

క॥ నాగాంబాగురవయ్యల, యాగురుతరపుణ్యభావమన నుదయించెన్
భోగీవిరాగియుత్యాగియు, నాగుణిసింగయ్య వారికాత్మజుడగుచున్.

క॥ ఆ తనయు వివేకమ్మును, నాతని తారుణ్యభావమందలిగుణముఁ
బ్రీతిపడి తల్లిదండ్రులు, చేతము చల్లంగఁజూచి నీరి వెలయంగా. ౫౪

గీ॥ ఎల్ల గుణముల మాయన నెసగుదాని |
నెల్లగుణములకెల్లయా నెల్లమాంబ
నగును సరియంచుఁ బాణిగ్రహంబునేసి |
రంత సింగయ్యగు ప్తకు సంతసమున.

౫౬

ఉ॥ కొత్తగవచ్చు కోడలనఁ గూతురుకంటెను నెక్కువత్త కా
యత్తయుఁ గొత్తకోడలికి నమ్మను మించును బ్రాతపడ్డచో
నత్తలు నత్తలే యగుదురారయఁ గోడలు గోడలే యగుక
కొత్తలు పాతలెచనని కోడలు నతయ వారి చూడగా, ౫౭

ఉ॥ ఆతఁడు తల్లిదం గుల మహాతపమై సతి యెల్లమాంబయుక
బ్రీతిగ నేవ నేము ముదిమిక్ దలిదండ్రుల మెప్పుగాంచె, వి
ఖ్యాతిగ వీడు సద్గుణియటంచు సదా తలలోనినాల్కయై
యాతెలిపెంచునుం గలదె యట్టిది కాపుర మొందుగల్గునే. ౫౮

శా॥ ఎన్నోజన్మములందు జేసినవి వారెన్నిన్నియోయైన యా
పున్నెముల్ ఫలియింప, దంపతుల యామూర్తిభవత్ప్రేమమై
పున్నామ మృతునట్టి పెన్నరకముక బోద్రోయు రత్నము నా
చెన్నయ్యంగని తల్లిదండ్రులు మదిక జేకూర్చిరానందముక. ౫౯
క॥ ఆ మనుమనివయఁ బ్రేమం, బేమో, గురవయ్య సెట్టి యెన్ని వసులలో
దా మగ్నఁడయ్య నాతని మోముంగని ముద్దులాడి ప్రొద్దులు
పుచ్చుక. ౬౦

శా॥ వ్యాపారమృభివృద్ధిఁజేయఁ బహుధా యత్నించి, యచ్చోఁ దది
చ్చాపూర్తిక గననేరకక, విడిచి శంపాబాద గ్రామంబు, న
ద్వ్యాపారుండగు సింగగుప్తయుఁ, గరీంబాడక నివాసంబుఁగా
నై, పేరెన్నికఁగాంచె సంచితగతిక వ్యాపారముక జేయఁచుక.

క॥ ఏ పుణ్యలగ్నమున యం,దాపాపడు పుట్టినాఁడో యది మొదలుగఁద
ద్వ్యాపారవృద్ధియయ్యెను, పాపనితో పాటునవనవమ్మయియంతక. ౬౧

క॥ చిన్నతనముననుండియు, నెన్నఁడుతానాడిమఱచియెరుగఁడ లేయా
చెన్నయ్య తలప నెంతటి పున్నెముల రాశియోయపూర్వముగాదే,

గీ॥ దైవభావము గడచి యతండు దాస
భావమును దాటి మిత్రభావమునందె
దండ్రు దక్షిణభుజమాచుఁ దాన యెల్ల
పనుల నెఱవేర్చు సామర్థ్య మెనసియుంకి.

వ. అంత నా సింగయ్యగుప్త శివలోకంబునకేగ నాతని సతీమణి
యెల్లమాంబయు ౬౫

చ॥ నవనవమైన జవ్వను న స్వీసెల్లుచు దైవభక్తియుక
దవలిన పుణ్యవర్తన విధంబును బెద్దల యాదరంబు, రూ
ప వినయ సంపదలే వెలయ వర్ధిలు పుత్రునిఁ బెండ్లిసేసె, రూ
ప వినయస్ఫుర్తి వాని సరివచ్చిన కన్యక రాజమాంబికా. ౬౬

గీ॥ బిడ్డవచ్చిన వేళ యు గొడ్డువచ్చు
వేళయందురు జను లావిధము నిజము
అత్తవారింట నా రాజమాంబ యడుగు
పెట్టెనో లేదో యటఁ దాడవించె లక్ష్మీ. ౬౭

క॥ అత్తకు నా గోడలికి బొత్తుకుదురు కాపురములు నూటికి నొకడే
నుత్తదియందురు జనులూ యత్తను గోడలినిఁజూచి యటులనఁగలరే.

క॥ చెన్నయ్యసెట్టి గుణసంపన్నుండా రాజమాంబ పతిపదనేవక
చెన్నుండు వారి కాపుర మెన్నంగా నలవికాద యెవ్వరికేనిక. ౬౮

మ॥ అచెన్నయ్యయుఁ గండ్రికంటె మిగులక వ్యాపారముజేయుచుక
ప్రాచీనాంధ్రమహావిభూతికి సభారంగమ్ము నోర్గంటిలోఁ
బ్రోచుర్యమ్ముగ నర్తకమ్ము నిలిచెక వాణిజ్యమందెన్నఁగా
నాచాతుర్యము సత్యసంధతయు లేదన్యత్ర యీనేర్పుతో. ౭౦

క॥ శంకరునిరూపమగు శ్రీశంకరు మనసెఱిగి ధర్మసత్కార్యముగా
శంకరభక్తుఁ డతండ్రిడె నాకితముగ నొక్కదివ్యమగు భవసంబుక. ౭౧

శా॥ పెట్టుల్ మెచ్చగ నోరుగంటి పురిలో శ్రీ కన్యకాదేవికి
గట్టించెక గుడి బాటసారులకు బల్ గాణాచిగా సత్రముక
బెట్టించెక నదుపాయముల్ వెలయుఁగా విఖ్యాతకీర్తిని
డట్టిటంచు వచింపఁగానగు నె చెన్నయ్యకవదాన్యాగ్రణిక. ౭౨

శా॥ ఎక్కించెన్నిజకీర్తి కన్య నతఁడా హేమాద్రిసూర్యమునన్
దిక్కంతాకరపద్మలాలితముగా దివ్యాపగాంధఃకణ

స్రక్కంతుల్ తెలిచెక్కులక మెఱయఁగాఁ జంద్రుండు నబ్బలచే
తెక్కల్ గందని పూలచెండుగను నారిక్కల్ సుమశ్రేణిగా. 23

శా॥ సంపాదించునుగాక యెవ్వఁడయినక సత్కార్యముల్ చేసి, వె
చ్చింఁన్ జత్తము సమ్మతించునె, యెటోచి త్తమ్మమైకొన్న, నా
సంపన్నాత్ముని యాలుబంధు లది మెచ్చుం జూతురేయెందు, సా
ధింపంజెలెను వానికాగ్రహిణి భక్తిత్యాగ సంపత్తిచే, 24

కం॥ ఆ త్యాగశీలులకు మూర్త త్యాగము శఙ్కభుభక్తి ధగ్గరతిక్రియా
చిత్త్యము సత్యమృనఁగన, పత్యము నరసింగసెట్టి ప్రభవమృదె, 25

కం॥ ధీరుఁడు ధీరివిచారుఁ డదారుఁడు శత్రుప్రచారుఁ డనవైశ్యులలో
బేరుగని తాతతండ్రిల పేరును నరసింగసెట్టి వెలయించెగడు. 26

ఉ॥ ఆతని చిత్తశుద్ధియును నాతని యీశ్వరపాదభక్తియు
బ్రీతియుఁగార్య నిర్ణయవివేకము పుణ్యకథామరకైయు
చేతము చూఱవెట్టు బుధసేవయు సత్కవితాప్రసక్తియు
జూతమటన్న నెందు నొకచోటఁ గనంబడ విన్నిభంగులక. 27

కం॥ చెన్నయ్యసెట్టిసుతునకు, నెన్నఁగాఁబెండ్లిసేసె నెలజనులు సం
పన్న కులసంప్రదాయముల గ్నిరుపమ యగు ననంతలక్ష్మీదేవిక

మ॥ నవకళ్యాణ గుణాభిరాములగుచుక పొల్లభ్య సౌభాగ్య వై
భవసంపన్నులు దంపతుల్ గలుగ రే వారెల్లరుక సాటిగా
నపువారేమి తలంచుచూడ నరసింహ శ్రేష్ఠికి వాని, రెం
డవదా చిత్త మనంతలక్ష్మీకిని నిణ్యమైన చిత్తస్థితిక. 28

ఉ॥ ఆతఁడు పద్మనాభుఁడనునట్టి కుమారు నుంబలక్ష్మీ యం
దాతల బుద్ధిఁగాంచె బయి నానిసుఁగక బదియా వనంతముల్
చేతము చల్లజేసె, విధిలకుఁ జాత్రముఁగఁగ, మెఱియక
జూతమటన్న సంతతికి నోచక యా నరసింగసెట్టియుక. 29

కం॥ గుణవతియన్వయవతియని గణనకు నెక్కిన సుశీలఘనముగఁ గన్యా
మణిఁ బెండ్లియయ్యె నాసతియగుగుర్భముపండిపండనట్టిదయయ్యె.

క॥ సవతులనన్ భువిలోపలఁ గవకవలెందైనఁగలవు కన మునునిన మా
సవతాలితనము,తో బుట్టువు లేయఁ పింతుగుణపటుత్వముకలిమి. ౮౨

ఆ॥ వె॥ అద్వితీయలైన యాద్వితీయలు దన్ను
శివునియట్ల పూజసేయుచుండఁ
పరమ శైవధర్మ వట్టభద్రుఁడు నర
సింగసెట్టి పూజసేయు శివుని.

౮౩

సీ॥ తండ్రి కట్టించిన ధర్మగుత్రము మహాసాధముగా బాటసారులకును
బెక్కు సాకార్యమల్ వెలయఁగాఁగట్టించి, జనకుని పేరు శాశ్వత మొనర్చె
కాశికావిశ్వేశుఁడు నభ క్తిమెయిగొల్పి, యోరుగంట బ్రహ్మ నొనరజేసి
లక్షలు వెచ్చించి యతౌధిపతిమిత్రు గుడికట్టియర్చించెగోర్తులెసఁగఁ

గీ॥ బూలుకురియంగ శ్రీ శివపూజకొఱకుఁ
దోటవేయించె భక్తితో దోరముగను
ఆంధ్రసంస్కృత విద్యాలయంబు నిలిపె
బరగ నెలకొల్పె నొక వేదపారశాల.

౮౪

క॥ చలివేంద్రుడు పుట్టెను సలలిత సంగీతపారశాలను నిలిపె
విలసద్గ్రంథాగారము, వెలయంగాఁజేసె ధర్మవీరుండగ చు. ౮౫

క॥ వడుగులకుం బెండ్లిండ్లకు నడుగుటయే తడవుఁగాగనతఁడొనరించె
గడుధర్మబుద్ధియనగాఁ బుడమిని నరసింగసెట్టి బోలంగలరే. ౮౬

క॥ శివభక్తసమాజమును, నవముగ విశ్వేశుగుడి నొనర్చెను బెక్కుల్
కవివర్యుల గ్రంథము లీభవి నచ్చొత్తించి మిగుల బాగడితగనియె.

సీ॥ బ్రహ్మసూత్రమలకు వ్రాయించె భాష్యము
చెన్నబాహుస్మృతాల శేఖరుండు
నప్పదీక్షితులచే నాశివార్కమణి దీ
పికను దానికి నొక వివరణముగ
నాగలింగయ శివయోగిచేతను శివ
చింతామణిపృథఁ జేయఁజేసె

గాంచికొ ఖండముకావించె మువ్విత
మునునైవగుర్వస్వమాను మొదలుగ

గీ॥ గంధమాలఁ బెక్కువకటించె బ్రథితముగను
నరయ నీసర్వధారికి నందెవప్పి
పూర్తిమఱియొక్కటగు వప్పిపూర్తి నంది
చెలగువాఁడెల మా నరసింగసెట్టి. ౮౮

సీ॥ ఉద్భూతాధ్యవశోద్భవుం డయినట్టి నందయా రాధ్యుల నందనండు
రామలింగారాధ్య రత్నము నై నదీతొగురుండుగను దీక్షనువహించి
యాచార్యదేవున కతులమాసాధము కట్టిందియిచ్చె విఖ్యాతముగను
వీరేశలింగాఖ్య విబుధుచే శివపురాణములు పెక్కులు వినె నమలనిష్ఠఁ

గీ॥ బ్రతిదినమును మా హేశ్వరత్రయము
నింట శివపూజసేయకే యెన్నఁడేని
దాను శివపూజసేయఁడే ధన్యమూర్తి
పరమ మా హేశ్వరాచార భద్రుడతఁడు. ౮౯

గీ॥ అవచి తిప్పయ్యసెట్టి నా నతఁడు లింగ
ధారణమునంది ప్రతిసోమవార మభవు
స్వర్ణపాతల సుమములఁ జలుపుపూజ
నవనవమ్ముల భక్తియు నవము గాంగ. ౯౦

సీ॥ వై జయంతీ సమప్రాసాదమును గట్టె నేకశిలాపురీ శ్రీకిరీట
మును బుణ్యశివకథామృదితా న్తర్భిత్తి రమణీయసాందర్య రాజధాని
బహువిధశృంగార భక్తిరసోల్లాస దర్పణదర్శి తాంతర్విబాగ
బహుళయాతాయాత పండితకవిభక్త సత్కథామధుర వాచాలితము

గీ॥ నందుగోమాతపదములకధికభక్తిసర్పగ వించిమా హేశ్వరాంఘ్రసేవ
సలిపిమువ్వేళశివపూజసలపునాతఁడభవునచ్చినబంటుసింగయ్యసెట్టి.

మ॥ శివ శంభో పరమేశ యీశ యభవా శ్రీకంఠ కాలాంతకా
భవ సర్వజ్ఞ రమేశబాణ గిరిశా బాలేందు చూడామణీ

స్తవదూరా స్తవనీయదివ్యమహిమా స్వామీ జగన్నాయకా
భవదీయమృగు సేవ నిమ్మని నదా ప్రార్థించు విశ్వేశ్వరున్. ౯౨

సీ॥ రామలింగారాధ్యనాముఁడుగురుఁడయిశివతత్వధర్మముల్ చెప్పుచుండ
విద్వచ్చిరోమణి వీరేశలింగ విబుధుఁడంతరార్థమృబోధసేయఁ
గాణాదిభొట్ల వేంకటరామసిద్ధాంతి నవగాననిధి సదాశివబుధుండు
నలఘునాపారి మహాదేవసుధి వీరమల్లనారాధ్యుండు మల్లబుధుండు

గీ॥ శైవకథికుఁడు కొంపల్లి జాలయాఖ్యు
డవ్వదిగ్గజములవోలె నరయసుండి
దన్న దీవింప వైశ్యమూర్ధస్యఁడతఁడు
వెలయు నరసింగసెట్టి నిస్తుల గుణుండు. ౯౩

క॥ స్వాంతమ్మవెలయనిటుబహుసంతానము ధన్యగుణుండునరసుడుబహు
ధా, సంతోషిత సుకవీంద్ర స్వాంతుండు నరసింగసెట్టి సామాన్యుండే.

శా॥ ప్రాలేయాచలమై మృగేంద్రమయ దుర్గావామ తాటంకమై
శైలానమ్మయి నందియై హరుని డాకా ల్లండపెండారమై
మాళింబూవుల మాలయాచు జగదంబకదండ్రీ విశ్వేశ్వరున్
బాలకభక్తి యజించు సింగని యశస్సంతానవల్లీరుచుల్. ౯౪

క॥ ఏవంవిధ బహుగుణ సంభావితునకుఁ జెన్నయప్రభవునకు సతత
శ్రీవిశ్వేశ్వరపద నల సేవావిభాజమాన చిత్తాబ్జునకున్. ౯౫

క॥ నిరతారాధిత మాహేశ్వరచరణున కమలభక్తి పరతంత్రునకున్
నరసింగసెట్టికిని నద్గురు కరుణావర్ధమానగురువిభవునకున్. ౯౬

క॥ ఓజ నవంత సుశీలా రాజితచిత్తాబ్జవిహృతిరససిద్ధునకున్
బూజితగురుచరదేవున కాజన్మమహేశభక్తి కమలినమతికిన్. ౯౭

శా॥ శ్రీకళ్యాణ ధనుర్ధరుండు కరుణాసింధుండు నిత్యోల్లస
ద్రాకానాథ కలావతంసుండు లసద్దాంపత్యశబ్దార్థరూ
పాకారుండు మహేశ్వరుండెలమి నిత్యానందముంగూర్చి మా
యాకారాస్వయకౌస్తుభమ్ము నరసింగశ్రేష్ఠి రక్షించుతన్. ౯౮

కం॥ విస్మయనీయ చరిత్రం

డస్మన్మాత్రస్వయాంబుజాకర, రవి, ప్రా

తస్మరణీయాండు శంకరుఁ

డస్మత్ప్రతిపత్కినిచ్చు నఖిలార్ముల్.

౧౦౦

సీ॥ తనచూపుకొన ప్రాపుగని రూపుగొని యేపు

చూపుదానెల్లెడ సూనశరుండు

తనదైన ఘనమైన తనువానగనిదాన

నర్ధనారీశ్వరుం డయ్యె శివుండు

తనమేటి కొనగోటినునుగీటిడినసూటి

పదిరూపములనెత్తె బ్రహ్మతండ్రి

తనకాలి కొనప్రేటిని బాళిగొనిదూలి

తత్తరమందెనా తమ్మిచూలి

గీ॥ తనమయమౌచు నిఖిలమ్ము తనరుచుండ

నమ్మణి ద్వీపమణి వీరి నలరుచుండు

నంబ జగదంబ పూర్ణకృపావలంబ

చెలఁగి నరసింగసెట్టి రక్షించుఁగాత.

౧౦౧

సీ॥ ఇద్దఱుతల్లుల ముద్దుబిడ్డని యాఱు మొగముల నొలసిన మొలకనవ్వు

కంఠాగ్రకరిరాజు కరుణాప్రసారమా కరశీకరమ్ముల కమ్మతావి

యలజగన్తోహిని యల్లారుబిడ్డయ్యా కాలభైరవు కటాక్షముల రీవి

వీరభద్రుని కృపావిశ్రుమరంబగు మృదువీక్షణములతోడి పిన్ననవ్వు

గీ॥ నందిసదృశ్చి మధురనిష్పందదృష్టి

భృంగినటనామనోహరాపాంగదృష్టి

పరమమాహేశ్వరాచారపట్టభద్రుఁ

జెలఁగి నరసింగసెట్టి రక్షించుఁగాత.

౧౦౨

కం॥ నీతండులు శంకరునకు

బ్రీతిగ నుత్రమ్ము నిడిరి ప్రేమను నీవు

ఖ్యాతిగ శంకర చరిత

వ్విత్తాతెఱగున వెలయుఁజేసి తిది యుక్తమగుఁగా.

౧౦౩

౪. అది యే తత్కృతీశ్వరుండగు నరసింగసెట్టికి నభ్యుదయపరంపరాభి
వృద్ధిగా నాశీర్వాదించి యతని యుచితజ్ఞతం బ్రశంసించి మహాపురు
షుండగు విశ్వదాత హృదయంబునంబల్లవించి, మాతృప్రి హృద
యమునం బుప్పించి, యజ్ఞాత సుకృత విశేషంబున నాయెడ
ఫలించిన శ్రీ శంకరారాధ్యుల చరిత్రమునకుం బ్రారంభం బెట్టి
దనిన.

౧౦౪

శ్రీ శంకరాధ్యక్షచరిత్రము

కథా ప్రారంభము

క॥ శ్రీకారవాస! భక్త
ప్రకార! విశాల హృదయ! భవభాగవతా
ఆకారపునరసింగా!
రాకారమణి మనోహర ప్రతిమ యశా!

౧

వ॥ అవధరింపుము.

క॥ కలదు పలనాట సత్తెన
వలికెలన న్నందిగామ పండితులట బు
ణ్యులు గల రారాధ్యులు ని
స్తుల గుణులు తపోయశో విశుద్ధ చరితుల్॥

౨

సీ॥ పరమశివార్చనా పరతంత్ర హృదయులు
పరవధూ సోదర భావఖనులు
శైవాగమ పురాణసార విశారదుల్
పరవాద తిమిర భాస్కరులు పరులు
భసిత త్రిపుండ్రాంక భాసుర విగ్రహుల్
రుద్రాక్ష కోటీర రుచిరసిరులు
సత్యనిత్యాచార సౌజన్య మూర్తులు
వక్షోవిరాజితత్యక్షగృహులు

తే॥ గీ॥ నిత్యతృప్తులు నిజధర్మనిరతు లమల
వర్తనులు సర్వభూత ప్రపంచహితులు
నయి చతుర్వర్ణగురులయి యఖిలజనల
మన్ననలగొంచు నారాధ్యమణులువారు.

౩

సీ॥ తోరంబైన తపోవిశేషమున సద్యోజాతవక్త్రంబున
 గారీనాథునిచేత దీక్షగొనె నీ కళ్యాణచారిత్రుడా
 భారద్వాజ పవిత్రగోత్రము తపఃప్రఖ్యాతిమైనించి రా
 యారాధ్యుల్ ముదిగొండవాసమునఁ దా మాయింటిపేరొప్పఁగార

గీ॥ అందు భోగేశ్వరారాధ్యుఁ డమలగుణుఁడు
 పుత్రులిర్వుర శ్రీ మంత్రమూర్తి బుధుని
 వీరభద్రునిగాంచె విస్తారగుణుల
 పరమశివపాద భక్తితత్పరుల నందు.

౫

క॥ పలనాటి వీర చరితము

వెలయించెను జగతి వీరభద్రారాధ్యుం
 డలఘుతర దేశభక్తికి
 నిలయుము రసపూర్ణభావనిర్ణిదముక్క.

౬

గీ॥ ద్వాదశారాధ్యచరితమ్ము నాదియైన
 కావ్యములెగాక శివమతగ్రంథములను
 రెండుబాసలఁబలికిన దండిసుకవి
 వీరభద్రుండు బహుమంత్రపారవిద్యుఁడు.

౭

చ॥ పలుకులు వేయునేటికిల భద్రయనూరి కృతార్థజన్ముఁ డీ
 తెలుగుల వీరగాధలను దెల్పి పురాతన శైవసత్కవీం
 దుల చరితమ్ముతోడఁ దులతూగెడువర్తన సత్యమార్గ ని
 శ్చలమగువృత్తి నీ తెనుగుజాతికి సంస్కరణీయుఁడయ్యుడక్క.

౮

గీ॥ పుణ్యచరితుండు దక్షిణభరణమువోని
 యిట్టితమ్ముఁడు సేవింప నెల్లవేళ
 నల యుపేంద్రునియన్న యాహరి బలారి
 నెపుడు తలపించు మంత్రమూర్తిశ్వరుండు.

౯

క॥ నెమ్మది సుగుణమ్ములె తన

సొమ్ములుగాఁ బుణ్యభావ సుందరతర రూ

పమ్మన కిమ్మగు సతి జే
జెమ్మ మహాసాధ్వి పోలు జేజేలమ్మ.

౧౦

గీ॥ అమ్మహాసతి గృహిణిగా నతఁడు సాటి
గేస్తులందును మిక్కిలి కీర్తిగాంచె
నరమరిక లేని వారి కాపురము నరసి
వింతపడ నట్టివార లవ్వీట లేరు.

౧౧

క॥ ధర్మార్థకామములు దా
మర్చిలి రూపమ్ములందిరా యనువారిక
బేర్మిగులు సుతులఁగని పతి
కూర్చికి నిరవయ్యె నామె కులమువెలుంగ.

౧౨

గీ॥ మహిని వెలసిన శంభుండు మంత్రమూర్తి
యతని యిల్లాలు జేజెమ్మ యన్నపూర్ణ
వీరభద్రుండు గణపతి భైరవుండు
సాటివచ్చెద రవ్వారి సంతతిని.

౧౩

వ. విభిన్నరూపంబు లవధరించి సంచరించు దేహత్రయమ్ముం బలె
వారలు నాగలింగ, వీరమల్లికార్జున, చెన్నమల్లికార్జున నామమ్ములఁ
జేలంగుచుఁ బ్రవర్తిల్లుచుండి రంత.

౧౪

గీ॥ పొంగి పొరలుచు గట్టులఁ దొంగిచూచు
నురుగుతరగల పరుగిడు వటుత కాల
వశమున నెడారియైనట్లు వచ్చెఁ గఱపు
సిరులకిరవైన పలనాటి సీమలోన.

౧౫

క॥ పసియెండుటాకుమెగువెను
గసిగాటుగ దుంపమాండలఁ గఱచిరి జనముల్
దెసలాకటిచిచ్చులమెను
బసిమిచెడఁగ నర్పజగము పసివాల్వాడె.

౧౬

ఉ॥ ఆకలి యాకలన్న నుడు లన్నిదెసల్ చెలరేగిమోఁగె ని
 ఘోకిలమై రటత్కరటఘూకరవాకులదారుణాటవీ
 భీకరమై మహాప్రళయవిస్ఫురదర్చిదువర్జుధప్రభా
 శోకితజీవలోకమున శూన్యమ యయ్యె సుఖంబునయ్యెడఁ. ౧౭

గీ॥ కలుములకు నెల్ల శ్రీధాన్యకటకమనుచుఁ
 జాటుశతములుగొను పలనాటిసీమ
 నెన్నఁ డెవ్వఁడు కని విని యెఱుంగనట్టి
 కాపురమ్మయ్యె నాపెద్దకాటకమ్ము. ౧౮

కం॥ మలమల నాకటమాడుచు
 విలవిల నిల దన్నికొనుచు విఱిగి యెఱుంగుచుఁ
 పలుకులకొదవనిపెదవులఁ
 బలనాటిని జీవరాశి బ్రతుకుల మోసెఁ. ౧౯

కం॥ కలుములు మూలల మూలైడు
 కలవారాసాటివారి కడగండ్రకు లో
 నులుకరు నలుకరు పలుకరు
 కలఁచునె ప్రజబాధ కలిమికటికిమనసులఁ. ౨౦

సీ॥ పురిటాలి పధ్యముకొఱకని వచ్చిన
 వెడలించె బెనుబాజ్జ పెద్దకాపు
 పసిబిడ్డపాలని బ్రతిమాలు ముసలవ్వఁ
 గసరికొట్టెను పెద్దకమ్మటీడు
 తలుపు తాళముపెట్టి వెలుపలకే రాఁడు
 కరణమ్ము తనయింటి గడపఁదాటి
 కొలుచునిండిన పెద్దకోమటి యంగడి
 తెఱువనే తెఱువఁడు కఱవటంచు

గీ॥ కడుపునిండిన గ్రామాధికారి తగవు
 నరయఁదలఁపఁడు చిక్కిశల్యమ్ములగుచుఁ

గడపఁగావిన తనజీతగాండ్రనేనిఁ
కఱపు కఱవని వారిపై నుటుముగాని.

౨౦

గీ॥ ఇట్టి కట్టడివేళ భోగేశసుతుఁడు
ధనము ధాన్యమ్ము నగలు వస్త్రములు పనులు
మడులు మాన్యమ్ములన్నియుఁ గడువఁజెట్టి
యన్నదానమ్ము నడపు నభిన్నవృత్తి.

౨౧

గీ॥ అతిథు లభ్యాగతులు బంధు లాప్తజనులు
బీదతనమును గల నిరుపేదలెల్ల
వచ్చి తినిపోవుచుండు రవ్వనియింటఁ
దమదుగృహములబోలె స్వతంత్రవృత్తి.

౨౨

చ॥ పడగలనె త్తినారు ధనవంతులు నూటికి కోటికందు నొ
క్కఁడఁ గడుదిక్కుమాలిన బికారిజనమ్ముల పొట్ట చల్లగా
నెడఁదఁ దలంపనేరఁ దదియెట్టిమనుష్యతయో పశుత్వమో
కడుపులు నింపుకోవె కలకాలమునుండవె కాకఘూకముల్.

౨౩

మ॥ సరివారల్ దనక్రిందివారగుచు నిచ్చల్ దన్నుసేవింపఁగా
సరసుండంచుఁ గళావిదుండని మహాశాంతం దుదారుండు నా
దొరయై యాపురిపెద్దకాపొకఁడు వంతుల్పీరి నాసీమ సుం
కరపుల్లయ్య యనంగ గోముఖపు వ్యాఘ్రుంబై జనాభీలుండె.

౨౪

ఉ॥ ముప్పదికాళ్ళకమ్మతము మూడగుకారుల రేపుమాపునకొ
దప్పని బట్టెపాడి కమతమ్మున కందెడు నింటికోడెలకొ
దొప్పలు దోరలొ కొలుచు దొడ్లు మిడ్డెలు మేడలై సదా
ముప్పిరిగొన్న సంపదలఁ బుల్లయరెడ్డి యనం బ్రసిద్ధుండె.

౨౫

సీ॥ కూసరాగముదీసి గానవిశారదుం

డను మేటిబిరుదమ్ము నందుకొనియె

నఱిముఱి నొకపంది నటిటుగాఁగొట్టి

భండనరంగ భీభత్సుడయ్యె

జల్లిపడమ్మల సంతరింపగ నేర్చి
 కవిసార్వభౌమ విఖ్యాతిగనియె
 నొక్కయర్వర నూతినొక్కటి ద్రవ్యించి
 దానరాధేయ వదమ్మగాంచె

గీ॥ కలిమిగలిగిన గుణమూటఁగట్టజూచు
 జనుల దౌర్భాగ్య మర్థదోషమ్మగాక
 మాననీయుఁడుగాఁడె సంపదలకెపుడొ
 పెట్టిపుట్టినయట్టి యా పెద్దకాపు ॥

౨౭

ఉ॥ వంకలుతీర్చిదిద్ది తలవంకనమర్చిన పట్టుపాగయున్
 బింకము జూపు సన్నమెలిపెట్టిన యోరల కోరమీస లా
 పొంకము జూచితీరవలె ముద్దులమూటల నవ్వుమాట లా
 జంకెనలై సురాళిగొను చల్లనమెత్తన వాడిచూపులక.

౨౮

గీ॥ అతనియిల్లాలు లక్షమృత యమలశీల
 రూపగుణవర్తనముల నా కాపు మనసు
 వచ్చి సవతులమన్ననఁ బడయనేర్చె
 నామెకోరికఁదీర్చుట యతనివ్రతము.

౨౯

ఉ॥ నిండుమనంబె భాగ్యమని నిక్కఁపుబుద్ధి దలంచు నామె తాఁ
 బండిన పూర్వపుణ్య పరిపాకవిశేషమదెట్టిదోగదా
 ఒండనలేడు రడ్డి సతియొక్కటిబల్కినఁ జిన్నభార్యపై
 మెండుగదా తలంపు ముదిమిఁ మగవారికిఁ జిత్రచిత్రమై.

౩౦

ఉ॥ పుల్లయ రావణుం డమలబుద్ధి సుయోధనచక్రవర్తి శో
 భిల్లెడు నాత్మకౌరవముపెంపున నాశితపాలనక మహా
 భిల్లుడు మల్లుడై సుకవివీరులశాలిటఁ దొంటిసింగఁడై
 పల్లెలపల్లెలందు సముపార్జనచేసె నఖండకీర్తులక.

౩౧

వ॥ ఒక్కనాడమ్మహాభాగుండు.

సీ॥ చూచిచూడనియట్లు సుముహూర్తములువెట్లు

తొక్కికుండయిన పుల్లమ్మభొట్టు

తనపన్నుగడలను దారిచక్కనచేయు

మైరావణుండగు మాచిరాజు

తనశాసనము గీటుతప్పక నడిపించు

హనుమంతుండగు పెద్దమణియదారు

మహిని సింగమ మేనమామలడలపించు

తమ మదివచ్చు చుట్టములు చెలులు

గీ॥ కొలువ సభఁ దీర్చి చావడిఁగూరుచుండి

చిలికిచూపుల నెల్లరఁ గలయఁజూచు

నటుల నలుగడఁబరికించి యాపులించి

విసపునగవోరమీసలఁ బెరయననియె.

39

ఉ॥ వింటిరె క్రొత్తమాటయిది వెళ్ళితి మొన్నటిరాచకార్యమై

గుంటురుబ స్తి కాపురిని గొప్పకవీశ్వరుండంట పండితుం

డంట పురాణముఁ జదివె హాయిగ నేమనిచెప్ప నేనటఁ

గంటలురెండునుండి పలుగాధలెఱింగితిఁ జిత్రచిత్రముల్.

33

గీ॥ భారతమ్మును మునుపెన్నిమారులైన

వింటిమేగాని యీ క్రొత్తవిషయమొక్క-

శాస్త్రియేనియుఁ జెప్పెనే ? శాస్త్రులన్న

గర్వమేగాని యీతెల్వి గలదె యెందు.

34

శా॥ హోరాహారిగ నర్జునుడొడరి యాయుధంబు గావించు నా

వీరుల్ వింటిరె ? యాత్రిగర్తులట యీపేరందు పల్నాటిలో

వారే యంచును నొక్కిచెప్పెనిది వహ్వ యెంత చిత్రంబో యీ

సారాంశమ్మును విప్పిచెప్పఁగలరా చర్చింప మీరెవ్వరే ?

35

మ॥ అనినం బుల్లమభట్టు లేచి నిజమేనయ్యా ! యిదే యెప్పుడే

మనమందుం డలపోయుచుండెదను సుమ్మా ! మున్ను మాతాతగా

రనఁగావింటిఁ ద్రిగర్తుపట్టణమునే యాంధ్రాళి గుంటూరటం
చును బేర్కొందురు సోమయాజికవియుక్ నూచించె నీసంగతిఁ. 3౬

మ॥ అనుడు న్నవ్యుచు మాచిరాజు నిజమే యామాట బ్రహ్మయ్య! నా
యనిగారింగను వీరభూమి యిది యెట్లెన్నయ్య కాకున్నచో
మును శ్రీనాథుఁడు వీరభాగవత మీబుద్ధింగదా చేసె నే
మును బాల్యంబున వింటినంచనియె మాముత్రాత గుఱ్ఱాజును. 3౭

మ॥ వినియెల్లఁ మఱెదారునవ్వి నిజమీవృత్తాంతముల్లాని నేఁ
డును నాఁడుక బలె పౌరుషమును గుణాటోపము దీపింపఁగా
మును నీపులయరెడ్డిగారి కతనక మాన్యంబు పల్నాడనక
విని యుప్పొంగుచు రాజబంధు లతని నైక్కించరామాటలక. 3౮

మ॥ అదియెల్లఁ మదికెంతో సంతసమునీయంజాలినంగాని పై
పెడవిందాటని చిన్నచిన్ననగవుల్ పెన్వెచ్చనిట్టూగువుల్
పొడలం గొండాకమోమువాంచి యనియెం బులయ్యకాపేర మీ
కిదిపాటయ్యెనుగాక సాటియగునా! యీకాలమానాటికి. 3౯

కం. ఎక్కడి బ్రహ్మాని నాయం
డెక్కడ నాబాలచంద్రుఁ డెక్కడ మన మీ
తక్కువ తనమేకాకిట
నొక్కండానాటికివికి నుద్దిగఁగలఁడే ? ౪౦

గీ॥ జాతియెల్లను నానాట సారమెడలి
పొడవఁడగు కాలమునఁ గుక్కమొగముపిందె
లనుట ధ్రువమయ్యె మీ రెట్టులంద్రుగాక
నక్కయెక్కడ చూడ నా నాకమేడ. ౪౧

మ॥ అన వారెల్ల మొగాలుచూచుకొని మీరన్నట్టిమాటక దలక
గొనుటేతప్ప మ రేమియందు మెపుడేగొండాడుటల్ పైతురే
యణుమాత్రమును మిమ్ముబోటు లిదిమియాత్మైకసాక్ష్యంబు వే
ఱననేలా! యిదె యద్దమునొగమునం చాలాపముల్ సేయుచో. ౪౨

కం॥ వారెల్లర వారించుచు

బారోహితుడైన వేరుభట్టుకుమారుం

డారడ్డిజూచి దేవర

వారికి నొక చిన్నచిన్నపము గలదనుచు.

౪౩

చ॥ గఱువతనంబు దాగరగుగట్టినచూపు లనుజ్ఞచేయుగా

నఱిగియెయుందురిది పునయూపలనాటి కపింద్రకోటికి

దఱుగనివాడు రఘ్వేకృతదళుడు భద్రయ మంత్రనూర్తికి

జఱుత రచించుచుండ నటం జిత్రసస్థితివీరగాధలక.

౪౪

కం॥ మీరలు గృతిగొనఁదగియె

వారలు శ్రీ వీరభాగవతమనితోచె

ఆరాధ్యుడతఁడు మీయీ

కోరిక నెరవేర్చు వెఱపుఁగూర్చుగడఁగుడీ,

౪౫

చ॥ అనవిని మాచిరాజు తగునట్లు వచించితి సార్వభౌముకం

తెను ఘనుడేమి? యీతఁడడితెక్కులు నిక్కులు పెక్కుగాక యీ

జనముల నెవ్వరుండెలియఁజాలరే? యీతని మేనమామ గొ

ప్పను పెదతల్లియొద్దఁ జదివం బనిలేదీకనూరకుండుమీ.

౪౬

కం॥ చికిలింతభాగ్యమనునట్లు

సకలమ్మును నన్నదానసంగతికని యూ

రకవెచ్చపెట్టు వీటిడి

చికారితమ్ముండు వాని విసమో కసమో.

౪౭

మ॥ అనునంతస్మణెదారుచూచితిని నేనారాధ్యునవ్వని మొ

న్నను దేవాలయమందుఁ బల్కెనట శ్రీనాథుండు వ్రాయంగలే

దనుచుం దానట వీరభాగవతకవ్యబుక రసస్ఫూరిక

బొనరింపందొరికొంటినంచును సజ స్మితలూహింపుడీ.

౪౮

ఉ॥ పుల్లమభొట్టునం గరణము మణెదారువచించు మాట లా

పుల్లయరెడ్డి విండుదగవుల్ ఘటియైలె మాటలేల ? యీ

కం॥ వారెల్లర వారించుచు

బారోహితుడైన పేరుభట్టుకుమారుం

డారడ్డిజూచి దేవర

వారికి నొకచిన్నచిన్నపము గలదనుచున్.

౪౩

చ॥ గలువతనంబు దాగరడుగట్టినచూపు లనుజ్జచేయుగా

నెఱిగియొయుందురిది పునఁయీపలనాటి కవీంద్రకోటికిన్

దడుగనివాడు రఘ్వశృతివశుడు భద్రయ మంత్రనూర్తికిన్

జిలుత రచించుచుండె నటం జిత్రసస్థిపీఠగాధలన్.

౪౪

కం॥ మీరలు గృతిగొనడగియెను

వారలు శ్రీ వీరభాగవతమనితోచెన్

ఆరాధ్యుడతడు మీయీ

కోరిక నెరవేర్చు వెఱపుఁగూర్చుగడఁగుడి.

౪౫

చ॥ అనవిని మాచిరాజు తగునట్లు వచించితి సార్వభౌముకం

తెను ఘనుడేమి? యీతిడడితెక్కులు నిక్కులు పెక్కుగాక యీ

జనముల నెవ్వరుండెలియఁజాలరే? యీతిని మేనమామ గొ

ప్పను పెదతల్లియొద్దఁ జదివం బనిలేదెకనూరకుండుమీ.

౪౬

కం॥ చికిలింతభాగ్యమనునట్లు

సకలమ్మును నన్నదానసంగతికని యూ

రకవెచ్చపెట్టు వీటిడి

చికారితమ్ముండు వాని వినమో కనమో.

౪౭

మ॥ అనునంతన్నదెదారుచూచితిని నేనారాధ్యునివ్వాని మొ

న్నను దేవాలయమందుఁ బల్కెనట శ్రీనాథుండు వ్రాయంగలే

దనుఁచుం దానట వీరభాగవతకవ్యబున్ రసస్ఫూరికన్

బొనరింపందొరికొంటినంచును సజిత స్మితరలూహింపుడి.

౪౮

ఉ॥ పుల్లమభొట్టునుం గరణమున్ మఱెదారువచించు మాట లా

పుల్లయరెడ్డి వింఁచుడగవుల్ ఘటియిలెడమాటలేల ? యీ

కం॥ చిననాటి చెలిమి చువున

ననఘలు మీదొడ్డగుణము లరయుటకతన

వినుమెన్ని విధములందును

గొనివచ్చెద నతనికృతిని గొంకక మీకు

౫౭

కం॥ అని నచ్చబలికి రెడ్డికి

జన నాతని వీడుకొనుచు సముచితగతి నా

మఱెదారు కరణ మప్పటి

కిని బులమభొట్టునకును గృత్యమును దగ

౫౮

కం॥ కఱపించని రతేడు వారల

కఱపిన యిది గుఱుతుగాగఁ గర్జమునీర్ప

వెఱవిదియ యనుచు నెంచుచు

మఱుచటి దినవిధులఁదీర్చి మధ్యాహ్నమున

౫౯

సీ॥ ఒక పజ్జను దిలీపుఁడొజ్జల కడకేగు

నప్పటి మాటల నాలకించి

గిరికన్య తపమున్న హరుఁడు వచ్చినవేళ

వారలాడెడు మాట తీరులరసి

యత్తవారినికి నా శకుంతలనంపు

కులపతి సందేశముల నెఱింగి

లవచంద్రకేతులు నవనాశ్వమునకు గా

నెదిరిన యెడమాట చదురులరసి

గీ॥ భవుని మెప్పించు చిఱుతోండ భక్తుకథలు

యముని గెల్చిన మునిబాలు నమలకథలు

వినుచు మెచ్చుచుఁ దలయూచి వీరభద్ర

సుకవి చంద్రుని గృహసీమఁజొచ్చియచట.

౬౦

గీ॥ అవగరములేచి యరయించి యతనియొద్ద

చదువరులచేతఁదనరాక విదితపరచి

శిష్యులెంబః లోన వేంచేసి కాంచి

వీరభద్రుని శిష్యుగసారముద్రు.

౬౧

గీ॥ కుశల సంభాషణముచేసి కూరుచున్న
పుల్లభొట్టునుఁజూచి నుపుల్లవననుఁ
డగుచుఁగనునన్న శిష్యుల నొకరికనిపి
నేడు నుదినముక్తి మీరాక నిజమునుంగు

౬౧

ఉ॥ దారలు తప్పివచ్చితిరా తప్పక యీ యలుచూచు వేడ్కయో
మీరయి వచ్చినారలిటు మేలగదా మనవారికెల్ల మీ
రూరను లేరటంచు వినియింటి మరేమి విశేషముల్ నదా
మీరనుకోరుగాని మమ్మ మీరయి మామది వత్తిరెప్పుడుక. ౬౩

ఉ॥ ఎంతటి కార్యముంగలుగ కింపుల కిమ్మెయి వచ్చువారె మీ
యంతటివారు నా కలుగునంతటిలో సమకూర్చువాడ ని
శ్చింతముగాగ మీరది వచింపుడటన్నఁ గవీంద్రుఁజూచి యొ
క్కతగ నూరకుండి యతఁడిట్లనియె శుశస్వరంబునక. ౬౪

ఉ॥ ఆడినమాటతప్పని మహాత్ములు మీరగుదర్శనము మా
కాడఁజీర్థిమై శుభినుతాఢము లిచ్చుటదేమినింత యా
ప్రేడిత సత్కృపామధునమ్మది విస్తృతతరంగ జాహ్నవీ
చూడము నీకటాక్షమనఁ జూడముగా భవబంధమీపయి. ౬౫

ఉ॥ మీరనినట్లు యెల్లపుడుమేము భవస్మృతివిచ్చి యుండుటక
దూరములయ్యె మాఁఖల దోషములుక సిరితాన్నదానవి
స్తారితపుణ్యపూర్వక శుశస్వరసింధుతరంగదేవ శ్రీ
వీరయభద్ర పండితకవీ! కృతినిర్మతి నన్యభావీ. ౬౬

ఉ॥ చాలనిమాటలే ఒలుకఁ జల్లకువచ్చియు ముంతఁ దాచఁగా
నేలకు మీదా దర్శనము నెల్లపుడున్మదిగోరి యుందు మూ
న్నాళల వెన్నరావలసికన్ గమయమ్ము లభింపదాయె ష
టకల శివార్చనానమ మకాల న నాజిసిపుచ్చసోకిక. ౬౭

హ॥ శివలింగార్చన పూతమైచుటక దాచే దాశనంపర్భముక
శివమాళిం గుసు నున్న బెత్తువలచే సింగరములుల్కు మీ

నవ నూత్నప్రతిభానిదర్శనము గంటమ్ముం మిముంజూచి యా
కవితాభారతి చాట్యరంగుదియేఁ గాబోలునఁ చెంచితిన్. ౬౮

క॥ ఆరాధ్యవంశభూషణ

మీరలు వచియించునట్టి మృదుపదబంధం

బారయ జనములు పలికెను

సారము పలనాటి వీరచరితంబేనా. ౬౯

మ॥ అనినన్ భద్రకవీశ్వరుండు సగి మీ యూలోచనల్ దప్పలే
మును శ్రీనాథుండుచేసె దీని ద్విపదన్ బుణ్యప్రబంధమ్ముగా
నొసరింపం దొరకొంటి శంకరుని యా యుద్వేల కారుణ్య వీ
క్షణ సంకల్పవశమ్మునన్ సుకవి హాస్యత్వమ్ము జుకించినన్. ౭౦

ఉ॥ ఇంతియకాని సర్వవృథివీశ్వరమాళిచిరత్నరత్న సం
క్రాంత పదాబ్జ రేఖుడయి కాకవి కంఠము కత్తివేటుగా
వంతున కెక్కునా ప్రమథవర్క్కుడు శ్రీకవిసార్వభౌము వ్రా
లెంతటి వానికేసి యిది యిట్లనవచ్చునె యే యుగంబులన్. ౭౧

క॥ అన వినుచు వింతగా న

య్యనఘుని వదనమ్ముచూచి యతఁడనియె నిజ

మున కరయ నిట్టులాడుట

చనుగద మిముబోలి సుకవిచంద్రులకెందున్. ౭౨

ఉ॥ నిన్నటి మొన్నవారిని గణింపదుగా కథునాతనుల్ మఱే
మన్నబురాణపండిత మహాకవికోటికి నించుమించుగా
నెన్నఁగ నేనునుగల రిదేవిషయమ్ము ప్రసక్తమయ్యె నీ
మొన్నటి మాటలకుఁ భుచుడు పుల్లమరెడ్డి సభాంతరమ్మునన్. ౭౩

మ॥ అతడున్నీవలె నాత్మగౌరవము పాయంద్రోచి యట్లాడెగా
కితరుల్ చెప్పగ నేల ప్రస్తుతమునం దెవ్వారుగానీ సుసం
గతమై యున్న మహాత్వముం గనరు నిక్కమ్మొద్ది చేబాటినన్
మతిదుఃఖితురు వింతవింతగఁబురామాండ్యమ్ము నిందించుచున్. ౭౪

మ॥ అల శ్రీకృష్ణుడు విష్ణురూపుడనగా నాలించెనా యేమి యే
యలవిం గౌరవనాథుఁ డరుచునకేనా స్వామి పూర్ణముగాఁ
దెలియఁజేసెనె యాత్మశక్తిని మహార్థిం గుఱుచోగాక దు
ష్కులు డేనాటి కెఱుంగ నేరఁ డెదుటఁగొల్పుండిన నెవఁడుకొ. 2౫

శా॥ కాలమ్మొంతయు మాటిపోయెనని వ క్కాణింతురేగాని త
న్మూలమ్మొంతయు నెంచిచూడరు మహాముగ్ధాత్మకుల్ సర్వధా
శీలముం గుఱుముకొ శమంబు దమముం జేడ్పడ్డచోగాక యే
కాలమ్మందుచు బూజ్యులల్ జెడియెనే గణ్యాత్మలౌ వారికికొ. 2౬

శా॥ వేదాంతమ్ములు చెప్పజాలుదునె యో విద్యాస్వరూపంబ నే
మీదొసన్నిధి నిక్కముం దఱువఁగా మీవంటి వా రుండుటకొ
గాదా కాలము చెల్లుచున్న దటులే కాకున్న నీపాటికే
యాదోరాశి గభీరగర్భమున యం దావ ర్తమైపోవదే. 2౭

శా॥ ఈభూమి నిజపుణ్యవృత్తములచే నిన్నాళ్ళుగా గాఁచి తే
జోభావమ్మును జెంది యాకాసమునకొ జ్యోతిస్వరూపమ్ముతో
నీభూమి నృగుడకొ భరింతురని కాదే విందు మాపెద్దలకొ
మీ భూయస్థిర ధర్మవర్తన కడు న్నించెం జూడి వారలకొ. 2౮

మ॥ స్తుతిపారమ్ములు గావు నిక్కపుమతికొ జూడంగఁజూడంగ సం
గతమైనట్టిది చెప్పెదకొ సుకవులకొ ట్మోపాలకుల్లున్ను సం
తతముకొ సత్కృతులంది భక్తిమెయి సన్మానింతురే యిమ్మెయిం
గతలుం గాథలునై తెనుంగుబ్రజకుం గల్గింపనాహ్లాదముకొ. 2౯

సీ॥ తన పురోహితుఁ డని తక్కువ చూచెనా

యల రాజరాజ నన్నయ్యభట్టు

గృతికస్య నిచ్చు సుకృతిమామకంఠెను

మన్నింపఁ డయ్యెనా మనుమసిద్ధి

ధీనారటంకాల దీర్ఘమాడింపఁడే

యలరాముడే కావ్యమందుకొనియెఁ

బల్లకీ తనకేలఁబట్టఁడేరాయలు

కవిపితామహుని యుత్సవమువేళ

గీ॥ బ్రహ్మ యిల్లాలినటు కాపురమ్ముచేసి
కవులగృహముల వారల గారవించి
గారవముఁజెందఁగాఁగాదె కలుఁగఁజేసెఁ
బ్రభులపాలిట నిస్తుల భాగ్యములను,

౮౦

ఉ॥ మీ చరితంబు నిర్మల మమేయగుణోత్తర ! నాదుబుద్ధికి
దోచిన దొక్కమాట యిది దోషమెయైనను మీదుసన్నిధి
దాచగరానిదౌట మది తత్తటపాటుడుగంగ బల్కెదగ
దోచిన జిత్తగించి పెడత్రోవగనున్న క్షమింపవేడెదగ

౮౧

మ॥ కవితారాజ్య మహావిభూతి కలుగంగానొల్ల రారాజ్యసం
భవ భాగ్యంబులు మిమ్ముబోటులు వసింపం బర్ణశాలల్ మహా
భవనంబుల్ చిటుకావిబట్టలు ధరింపం బట్టువస్త్రంబులై
నవముక్తామణు లయ్యెగా విమలకంఠమ్మందు రుద్రాక్షముల్. ౮౨

సీ॥ నెఱజోదు చుటకత్తి గుఱిదప్పు నొకవేళఁ

గవికేళికలము లక్ష్యముచెడదు

మింటిమాణిక్యంబు కంటి కందదుగాక

కవిబుద్ధి చొరరాని గవనులేదు

బ్రహ్మచేసిన సృష్టి ప్రజ మెచ్చదొకవేళ

కవిసృష్టి మెచ్చని ఘనుఁడులేడు

చక్రవర్తులు దాము సమసిపోయిరికాక

కవివారిఁ జనతోడఁగదలసేడు

గీ॥ కృష్ణవేణమ్మ కవితయై క్షీడసల్ప

సహ్యాగిరివోలఁ గవి యొందు శాశ్వతుండు

అంబునిధిఁజేరునది యట్టు లమలకవిత

నంకితముసేయు టుచితమే యనఘ్నకైన.

౮౩

శా॥ చిన్నల్ పెద్దలు పల్లెల నగరుల డేతమ్మలం జేయఁచుక
మున్నీటఁబడియుక సుజీవనములక బోపించుచు న్నెండి తా
నన్నాళ్ళాయెనా యేటికీ నడక లెందే భావ విజ్ఞానిదా
కన్నీరోనదియో తలంపఁ గవితా కళ్యాణి సంపదతుల్. ౮౪

ఉ॥ చెల్లరె చిల్లిగవ్వయును జేయని రాతినిగూడ వేదముల్
చెల్లఁగఁజేసె దైవముని చిత్తము చెల్లఁగఁ జూచిరేనియుక
భిల్లుని రాజరాజె యనిపితుగు సత్కవు లట్లుగాక మా
పుల్లమరెడ్డి గొప్పతనము నిద్రియుందురు మీరు కొంతఁగా. ౮౫

సీ॥ కట్టించె నీమొన్న ఘనపారశాలను
బ్రాచ్యవిద్యాలతల్ పల్లవింప
త్రవ్వించె నొకచెర్వు తాతపోయినయేటఁ
బేరుగాఁబాలిమేరఁ బెద్దబీటఁ
బెట్టించుచున్నాఁడు పెద్దరాదారిలో
బాటసారుల కొకపాటిసాల
త్రవ్వించుచున్నాఁడు తాతతండ్రులనాటి
పెద్దనూతిని నీటియెద్దడికిని

గీ॥ ఘనుఁడు పుల్లయ్యరెడ్డి యీగడ్డలోన
నేటి పెదకాపులెవ్వారు పోటిగాదు
దాతలందున నాతని తరముగనము
గవులలోపల మీవంటి ఘనునిగనము. ౮౬

మ॥ అనుచో నించుక నవ్వి యిట్లనియె నీయాత్మీయతం బట్టి నే
వినఁగావచ్చిన దింతదప్పును వృథా వేయేల నీ యీస్తుతుల్
నను మన్నింపుము బాల్యసఖ్యమునఁ గిన్నంబూస కీపాటికీ
వినుతుల్ చాలును నీకుఁ బుణ్యమగునో విప్రాన్వయాలంకృతీ. ౮౭

మ॥ స్తుతినిండల్ తమవఁటివారు పలుకం జోద్యంబుగాదే నిజ
సీతికిం బుల్లమరెడ్డి నేనెఱుంగనా నీ పూరియింబోని నా
భ

సీతి నైనం గననేయటచ్చయెడమోసెన్వే “నమఃపార్వతీ
పతయే” యంచు సుభుక్తభక్తదనతాపాధ్మాతకంఠధ్వనుల్. ౮౮

మ॥ చక్రతుండయ్యెను పుల్లభొట్టతనిపై నారిచుచుకా జూపు మీ
రిక సీకార్యము పూనిరావలదు వీరే వేదియున్నారు వే
రొకవేళం దమదర్శనంబు సెలవంచన్నట్టులే లేదియా
సుకృతాత్ముం డటులోనికిం జనె బుభుక్షుప్రేక్షణోద్విగ్నుడై. ౮౯

క॥ వెఱపడుచు నిలిచి కొంతగ
మొఱవోయి యెరుంగ కట్టిబుద్ధి కటకటా
యఱయయ్యె నేటికిట్లని
యఱిముఱి యచోట్టు విడచి యఱుగుచు నతఁడుకా ౯౦

ఉ॥ పుల్లయరెడ్డి నన్నిటికిఁ బొమ్మననేటికి శ్రోత్రియుండ నా
వలనుగాదు నాకయడి పంతమునకా జనుదేరనేల యీ
పుల్లమభొట్టు లొకికనమున్నతి పొల్లయిపోయె నేటి కా
పుల్లమరెడ్డి నిండు మొగముకా గ్గనుగొందు నికెట్లు లీపయిక్. ౯౧

క॥ అని జడను పడిన మనసున
తనలో నేమేమొ గొణిగి తత్తఱఁ జనుచో
వినఁబడియెఁ గొన్నిమాటలు
వినవీధి నొకింతగాగ వీరులుచూడన్. ౯౨

సీ॥ కట్టిన బడిలోనగల యొజ్జలకు నెల్ల
దగిన జీతమీమాని ధర్మశాలి
యుడిగముల్ లేపొద్దు నుడుగని తనపాలి
కాపులపాలిటి కటికివాఁడు
యింటిపే ర్కసూరి యింటిలో నింగువ
కంపచు నుడికి నిక్కంపువాఁడు
రాగిడమ్మిడియు నేజోగి కెననుగాని
యిచ్చెనా తనతండ్రి చచ్చువేళ

గీ॥ నెవ్వరెరుగని పుల్లయ్య యేల తేని
 పోనిహెచ్చులు పలికె నీపుల్లభొట్టు
 సఖుఁడు నెట్లుయ్యె మన గురుచరణులకును
 గురుల సఖుడౌట గుణములు కొనకవలదు

౯౩

మ॥ అనుమాట ల్వినులోన నొక్కడెదురై యంతంత నా పుల్లభొ
 ట్టునకున్ మొక్కుచుదివ్యమాల్యములుపట్టుంబుట్టముల్ దెచ్చియో
 యనఘా! మా గురులిచ్చినారు కొనుడం చర్చింపవిభ్రాంతిమై
 దను నమ్మంగను నేరడయ్యెనట ధూర్తబ్రాహ్మణుండంతట॥౯౪

ఉ॥ పుల్లమభొట్టు వాని గని పూజ్యులు మీగురుపాదు లెంతయే
 నులపిలెక్ గుగుండనుచు నొద్దికనేనుగ విన్నవించుమీ
 యెల్లి యమాస వచ్చునపుడే శివరాత్రియుగాన నాటి కా
 పుల్లయరెడ్డి ధర్మగుణమున్ గనరమ్మచుమీ భవద్గురున్. ౯౫

మ॥ అని యల్లలన వానివీడికొని చిత్తాక్షేపముఁద్రోచి, నె
 ట్టనరెడ్డింగనఁబోయి భద్రకవిరా ట్టనూనముంజూపి, యా
 ఘనునొప్పించితి నెల్లి యాతడయి నిక్కమిమ్మందు కేతెంచు నం
 చును వాక్రుచ్చి గృహమ్ముజేరె విధులఁ నూచించి యారెడ్డియుఁ.

క॥ దైవమ్ము కతన నొక్కఁడు
 శైవశ్రుతిజాలమెల్లఁ జక్కని పొడవై
 తావచ్చెననఁగ వచ్చెను
 శ్రీవీరయసుకవిగేహసీమకు నంత॥

౯౬

చ॥ వెఱుగు బెడంగునై కరుణ వెల్లువలెత్తిన తేటచూపులఁ
 నెఱసినగడ్డమై సమయనిష్ఠనుజూపెడు నీరుకావి ప్రా
 జ్ఞగునుదాల్చి సంజయెరచిన్నల వన్నెల ప్రొద్దువోలెఁజ
 చ్చుట కనుమూసి వచ్చు శివసంయమి యంతటఁ గానవచ్చినఁ॥౯౭

మ॥ ఎదురై యర్ఘ్యము పాద్యముంగొనుచు స్వామీరండునిచ్చేయుడం
 చుడరాహాథ సమాదరమ్ము వెలయఁ నువ్యక్తభక్తిం గలా

విదురుం డమ్మని నర్తపూజనం దన్వేష వీరభద్రయ్య యా
చదురుండాతనిజూచి మెచ్చుఁగొనవత్సా! బుద్ధినీధ క్షికి, ౯౯

కం॥ శేపుశివరాత్రి గావున
మాపటి శివపూజవేళ మానెడుజొన్నల్
చేపడినఁ దెమ్ము లేకవి
సాపడ నన్నట్టి వ్రతము చక్కటివాకుఁ ౧౦౦

కం॥ కలదనఁ జిత్తమృత్యువి
గలవనియూ వేయి యతని గరిగళుపూజల్
వలసినవి కూర్చి తగవిడి
దలకాతని సాగనఁగి తన మదిలోనక, ౧౦౧

కం॥ దొరకినవిగావు చిత్రము
మతిమతి యరయింప నొక్క మానెడు జొన్నన్
దొరకునట రెడ్డిదగర
సరు కాతని జేరవెరతు సరసుఁడు కామిన్. ౧౦౨

కం॥ హరుఁడే యీ మునిరూపునఁ
బరీక్ష సేయంగ నన్న వచ్చెనుగాన
మృత్యువేళ యితని వ్రతమాను
జరిగింపకనాదు వ్రతము చక్కటిచెడదే ౧౦౩

వ॥ అనుచు నేకాగ్రచిత్తమ్మున నిజకార్యసిద్ధి బొందు తెఱంగు
నొక్కింత తడవుగ నాలోచించునెవల, ౧౦౪

మ॥ మఱిదీ! భోజన వేళదాటినది యే మాపున్ జరంబుండ ప
త్తటి సీక్త యిటు సేచియున్నయది సీతన్విలలామంబు చె
చ్చెట రావయ్య యటంచు నయ్యెడకుఁ దా జేజెమ్మవిచ్చెసి య
త్రైలుంగుజూచి తదీయచింత గనుబుద్ధిన్ నిల్చెనల్లంతటన్. ౧౦౫

ఉ॥ విచ్చినరెప్పగాగ సుకవిప్రభుఁడుండియు మాతృకంతమై
వచ్చిన సుస్వనశ్రుతి గబాలునలేచుచు నేరకూరకే
వచ్చితిరా పదండియె వచ్చుచునుంటి నటన్నజూచి యీ
వచ్చినమానికీ న్వలయువస్తువులన్నియు నేడు కూడెనా ? ౧౦౬

వ॥ అని యొక్కొంతగ నూరకుండి ౧౦౭

క॥ కవితాభావ సిమగ్నత
దవలిన నీ మొగమునందు దత్తద్రవ భా
వ విశేషము లెఱుంగుదు
మవురా ! నేడట్లు తోపదయ్యె కుమారా ! ౧౦౮

ఉ॥ నిన్ననొ మొన్ననొయిటకు నిన్గనవచ్చిన పుల్లభొట్టు తా
నన్నది యేమి వాని చనినప్పటినుండియు నీవు గ్రొత్తగాఁ
గన్నలఁ దోచుచుంటి వదిగాకయు నింతకు ముందు నెన్నడే
విన్నదనంబుగాన మిది విస్మయమందె మఱింది నామదిన్. ౧౦౯

క॥ అనునెడల నాత డంతయు
జననీ వినుపింతు ననుచు నముచితముగ నె
ల్లను దెలియఁజెప్పి యచ్చటి
తన నిశ్చయమెఱుక పడఁగి దగ నిట్లనియెన్. ౧౧౦

క॥ జొన్నలొక గిద్దెడైనను
సున్నసుండి యూరిలోన సులభములు గా
కున్నవి చనవలె తప్పక
మన్నీడా పుల్లరెడ్డి మందిరమునకున్. ౧౧౧

చ॥ అనఁజిలునవ్వుతోడ నిదియూ విషయ మ్మది చూడవచ్చు, భో
జనమును ముందఁ దీర్చుమని సత్వరవృత్తి ఘటించి యవ్వధిన్
దన మనమందుఁ దోచినవిధమునఁ జక్కగఁ దోడికోడలిన్
వినిచిన నామెయుం దెలిసి వేగఁదడు క విధంబొనర్పఁగా. ౧౧౨

కం॥ చనుడెంచి నాధునొద్దకు
మనమున నీపాటికింక మథనపడంగా
జనునె మిముబోటులు ననుకొ
బసించిన నిదిదీర్చి యిపుడ వచ్చెద ననినన్. ౧౧౩

కం॥ అది యెట్లు లింత సులభమె
ముదితా పెడకాపుఁ జూడబోవుటయన మా
వది నె యిటునీకుఁ గఱపెన
యదియెల్లను దెలియఁచెప్పుమా యననగుచున్ ౧౧౪

మ॥ మనమై పోవగఁరాదు గాకెఱుగరా మాయిల్లు పుట్టిల్లు గా
దె నితాంతప్రియి పుణ్యశీలయనిభ్యాతిక గన్న లక్ష్యమ్మ నా
యనగుం జెల్లెలివఁటి దీ విషయమిట్లావంత యాలించెనా
ఁన చున్ భృత్యులచేత సిద్ధపడ సర్వంబు నిజాభీష్టమున్. ౧౧౫

కం॥ పులయ కిల్లాలనుచును
యులమునం గలదొ యేమొ యుత్తమగుణ యా
పిల్లనెఱుంగ నె మును మా
తల్లి కడంగాదె చదివె ధర్మములెల్లన్. ౧౧౬

మ॥ అని యింక స్వనితా స్వభావమునఁ గొంకంతాన మాటాడుచో
దన యిల్లాగీ నజూచి చిన్నతనముం దాటంగలేడింక నీ
మన మోమానిని యెంతదవ్వు మనకున్ మర్యాదకున్ భాగ్య వ
జ్జన మెనన్నుడును జిన్ననాటి కథలం జ్ఞప్తిం బ్రసాదించునే. ౧౧౭

శా॥ నీకుం దోచినమాటచెప్పితి విట స్నిదోషమున్ లేదు గా
కాకాంతామణి పేదతల్లికడుపై యాగర్భకోటిశ్వరుం
జేకొన్నప్పుడు నీదుమాట వినునా ? చీమంతయే విన్నచో
నే కాఱుక్కులు నూరునోయతఁడు దానిల్లాల్లిపైఁ దెంపునన్. ౧౧౮

చ॥ ఇది విషయమ్ము దీనికయి యిప్పటి కొక్కటియే యుపాయము
మది బరికించి చూచితిని మానగరాదిది యెద్దికోరిక

గుదువయొసంగువాడఁ దుదికున్ మునిచంద్రుని సద్రవముక్కుకై
యిదియదియేల భాగపతమేనియు నిచ్చెనెల్లభంగులన్. ౧౧౯

అ॥ ప్రాద్దుచాలవోయె పొమ్మింక శివరాత్రి
రేపు శ్రాంతిగొనుము మాపటికిని
వలయువనలు గూర్చవలె గదా పుల్లయ్య
కాపు జూచివత్తు రేపకడను. ౧౨౦

క॥ అని సతిని బనిచి యాతఁడు
దన శయనముజేరి నిదురతగవయి యెదియో
గనరానికలను గని మే
ల్కని మనమునఁ దలచె నిటుల కంపిత మతియై. ౧౨౧

శా॥ పుల్లారెడ్డి యొసంగు సంపదలతో పోదీ దరిద్రంబు ని
న్నాళ్ళుం జెల్లిన సద్రవతంబు విడువన్గారాదు పోతన్నకే
జెల్లెంగాదె కవి ప్రపంచమున నాశ్రీకంరుడీ సిద్ధు రూ
పుల్లాసంబున చాల్చివచ్చెనని నేనూహింతు నిక్కముగా. ౧౨౨

శా॥ కాదే నెక్కడి యా హిమాలయముపైఁ గాశ్మీరదేశంబు చా
నీ దేశమృదియేడ సిద్ధుడెటుగా నిచ్చోటి కేతెంచె నా
ప్రాదురూభిత పురాతిభాగ్యవిటులన్ రప్పించెగాకేమి లే
కీదేహమొక శాశ్వతమొక చనరే యీపాటి వారెందజే. ౧౨౩

శా॥ గర్వింతున్ జనుఁడూరకే తనదు ప్రజ్ఞుండేసి యిహరమల్
సర్వంబున్ ఘటియించినాడ ననుచున్ జర్పించి చూడంగ నా
సర్వజ్ఞుండొక హేలగానడపుచో సామర్థ్యముల్ చెల్లెగా
కుర్విం దాను స్వతంత్రమే కథికుచే నున్నట్టి తోల్పొమ్మయున్.

శా॥ ఏకర్వోన్నతశక్తికి వెడలితామీ పంచభూతములున్
జేసెన్విశ్వము విశ్వరక్షణి లాసిద్ధిం బ్రసిద్ధంబులై
యానూర్వండును చంద్రుడన్ గ్రహములెం దావిర్భవమ్మందె నే
నా సర్వజ్ఞకృపాకటాక్షము మదిన్ ధ్యానింతు సశ్రాంతమున్.

శా॥ కర్తవ్యమును దప్పకుండనడుపంగాఁ జెల్లుగాకెంగునునీ
గర్తవ్యమును భోక్తృత్వ జహలవే కానంచు ముమ్మాటికిఁ
మర్యాకారతఁ జెప్పడే హరి సోమధ్యుబునం గీ॥ ము
త్త-ర్తవ్యమునుబూని శంకరు మదిన్ ధ్యానింతు సుత్సాహినై.

కం॥ అనియతఁడు లేచిచూడఁగఁ

గనుపడె దొలిదెసను జక్కగగన శిరోభూ

వణమయి యప్పుడ యాతని

కిని మొక్కుచుఁ జనియె నతని గృహఃకృత్యుటన్. ౧౨౭

శా॥ స్నానంబు నెఱవేర్చుచు ద్వారత్వరక సంధ్యాదికృత్యములక
ధ్యానంబున్ జపముం దపంబు నటుపై నాయావిధుల్ దీర్చి చి
ద్ధాన్యనై కస్థితచీత్తుఁ డగ్రజుని పాదాంభోజముల్లోల్చి యా
పై నిన్ శిష్యుడు వెంటరాగ వెడలెన్ భద్రుండు చిస్సుద్రుడై.

మ॥ ఎదురై పుల్లమభొట్టిదేమి తమరా యోదాక యీపోక మా
పెదకాపుల్ తమరాకకై యెపుడు సువ్విఘ్నరుచున్నారు నేఁ
డిదె యాతండుపవాసముండి మిము నిష్ఠే పిల్వగాఁబంచె వ
చ్చెద మీవెంటన యింతనంతనెపుడే సిద్ధమౌగాయియ్యెడక.

ఉ॥ ఇంటికిఁ బోయినత్తు నిపుడే పితృకార్యము గూడనేడు, మీ
వెంటనెరాగ దీరదటవెళ్ళెడు లోపలరానె యంచు నా
తుంటరిబ్రాహ్మణుండు పెడత్రోవలబోయిన నానుకు ల్మదిన్
గెంటిన ముల్కులై నలుపఁ గేవల నిశ్చల చిత్రవృత్తితోక. ౧౩౦

మ॥ పురపీఠిం జనుదేరఁగా శిశువులన్ మొక్కించుచున్ మొక్కువా
రరుదై చూచెడివారు భక్తివశులై యంతంత వెన్నాడు వా
రడుగుల్ డిగ్గెడివాడునై బహుళమర్యానం బ్రవర్తిల్ల భూ
సురముఖ్యుండత డెల్ల వారియెడ మెచ్చుంజూపి దీవించుచున్. ౧౩౧

కం॥ పనితోందర నటుమసలక

చనునెడఁ బురజనులు వెనక నందడి పడుచున్

మును గడపదాటి యెటుగం

డనఘుఁడు నేడేల యిట్లు లరుదెంచెనో.

౧౩౨

చ॥ ఎవనినిఁ జూడనెంచెనా మహిన్ సుకృతాత్ముఁ డతండుగాదె కా

దెవరును వీరభద్రకవి కీడు జగమ్మున నెందఱెందఱీ

కవివరు సొమ్ముచే గజపుకాలమునం బ్రతుకుల్ భరించిరో

శివ శివ యట్టివాఁడిపుడు శిష్యునితో నెటఁ బోవనెంచెనో. ౧౩౩

ఉ॥ వింటివె పెద్దకాపు పురసిధుల విస్తరులుంచి వడ్డనల్

దంటఁగ జేయునంట పడ దప్పలముం దినవచ్చు నత్తవా

రింటను విందులేమి కొఱయే యనియొక్కఁడు మాచిరాజుగా

రింటికడ న్వచించె నొకయిల్లటనల్లుని మేలమాటగా. ౧౩౪

కం॥ వీరకవి వాని వినుచునె

చేరెను శ్రీ పుల్లరెడ్డి సింహద్వారం

బారసి యాతని రాకడ

ద్వారఘుఁడు పెద్దకాపు నది తెలుపఁ జనెన్.

౧౩౫

శా॥ ఆలోకించెను వీరభద్రకవి యా యారామ రంగసలీ

కేళీమందిర మొక్కమారు శిఖరికై కేతుచ్చపుల్చూడ నా

భీలమై బహుళార్త రక్తకణముల్ బింబించె నచ్చోట వే

రాలెకై బాష్పకణంబు లాయనఘు నేత్రమ్ముందు రక్తచ్చవిక.

ఉ॥ ఈ సరకమ్ముచూడవలెనే శివుఁడింతటి వ్రాత వ్రాసెనే

దీనులఁ గొల్లగొట్టి గడతేటిన రడ్డిగృహమ్ము వాకిలన్

మానవుఁడెవ్వఁడో నిలచునా! సరివచ్చిన కార్య మేమగున్

మానము నేటితోగలసె మంటనికెక్కడివాసమున్నతుల్. ౧౩౬

మ॥ అని చింతించెడివేళ బందుగులతో నారడ్డివిచ్చేసి యో

యనఘా భ దకపీండ్ర! వచ్చితిరె రండయ్యా యిటుల్ మీదుడ

ర్శనభాగ్యంబు లభించె నేటికిఁ గృతార్థంబయ్యె నాజన్మమం
చును లోనంగొనిపోయె గారవముపొచ్చు నైచ్చు దీపింపఁగా.

శా॥ చూపింపంగను పెద్దకాపతఁడు నచ్చో బోవుచుం జూచె నా
రేపుల్ నిండిన సాలలఁ గొలుచు లెక్కింపంగ గాకుండుటఁ
జాపం బోసిన రాసులఁ మిరపపంటఁ గంటికిఁ రెప్పగాఁ
గాపుల్ గాసెడి పెద్దకాపరుల శుష్కమైన చిత్తములక. ౧౩౯

మ॥ ఒకచోఁగుంతుమరాసులై కొలుచు వేటొక్కంటఁబొంగుప్పలై
రకముల్ దీర్చిన రత్నరాసులయి విభ్రాజిల్ల నాపంటరె
డ్డిక ధర్మములఁజూచి చూచి జలధిఁడిండిరకాండమ్ము లెం
చి కటాక్షంచల చంచలములగు లక్ష్మీదేవి నృత్యములన.

ఉ॥ రాపిడిగొన్న యాహృదయరంగమునం దొకపాటి నవ్వులై
త్రోపిడులాడు భావములఁద్రోచి యిదేమిటులెచ్చినను నీ
కాపు మదీయభాగ్యములఁ గన్నులఁజూచిన నిచ్చగింపఁదా
బాపఁడటంచునెంచె నొకొ బాపురె వీని వివేకమేమనక. ౧౪౦

ఉ॥ రేపులు మాపులుక నడికిరేలును నిద్దరకోర్చియోర్చి యీ
కాపులువచ్చి యిందు బడికాపులు కాయదురార రడ్డికిఁ
సాపడిరో నిసుంగులకుఁ జాలనిగంజియె చూచినచ్చిరో
సాపము వీరికెన్ని యుపవాసము లిప్పటికిట్లు చెల్లెనో. ౧౪౧

మ॥ అభిమానమున దాతతండ్రి తరముల్ హాయిబ్రవరిలై నీ
శుభవంశమున నంచురెడ్డి కటు మెచ్చుం గూర్తురేకాని యీ
సుభగమ్మన్యుడు వారికప్తసుఖముల్ చూడంగ నెంచండు వీ
రుభయభ్రష్టులు గాక యేమగుదురో యూహింపఁగాదయ్యెడిక.

మ॥ పరలోక మొక్కఁడుండెనేని ప్రభుసేవాత్మక సర్వస్వమై
మరణమొందిన వారి కాజగము సంప్రాప్తించు నివ్వార్కిఁ
దొరలునైచ్చరదెంతజేసిన నిటుఁ గోపించునిలాలు దు
ర్భరదారిద్ర్యమునఁ క్షుధావికల గర్భశాంతయై దైవముక.

చ॥ మునులకు వీరికింగలుగఁబో దొకపట్టున భేద మింతయున్
గనరు శరీరగౌరవము కాంచెయె తృప్తివహింతు సంపదల్
మనమున నీసులేదు నభిమానము పూజ్యము కర్తమందునక
గనినటు చూడనేర్తురు జగమృఖలమ్మునిరీహవృత్తులై. ౧౮౫

మ॥ అని చింతాంబుధిమగుఁడొనలని పై పై వలె నా మాచిరా
జనఘల్ మా పెదకాపు మామల రణమృర్పించినారంచుఁ జూ
పెను గోళాంతరమందు దిద్దినటులొ పెక్కుల్ సువర్ణంబులక
ఘనవస్త్రంబుల మాల్యహారములక గన్నుల్ మొగుడ్పుకగనక.

ఉ॥ అంతట బెద్దకాపు దరహాసముతోడుత మాట మార్చి మీ
యంతటివారి పాదముల నస్మదగారము పూతమయ్యె రం
డింతట చావడింగొలిచి యివ్వకథల్ విచరితమంచు నా
చెంత గృహాంతరమ్మునకుఁ జేర్చికవీంద్రుని దోడివారఁజే॥ ౧౮౬

చ॥ అటనొక పట్టుదారముల యల్లకదీర్చిన మేల్తివాసిపై
నటునిటునున్న దిండుల నొయారముగా నవరించిరెడ్డి తా
మిట దయసేయఁడంచనె గవీంద్రు నతండు బయ్యకొలాయి న
చ్చటఁ దగవేసి దానిఁబయి జక్కగ దానుపవిష్టుఁడైనచో. ౧౮౭

క॥ గుసగుసలు పోవువారిని
గసరిన యటుచూచి పెద్దకాపును గూర్చుం
డ నఖిలటఁ గొలిచియుండిరి
ప్రసన్న గంభీరుడగుచు రెడ్డియునంతక. ౧౮౮

వ. ఆ కవీంద్రునిజూచి దేవరముడల కీదాసుండు వేచియున్నవాఁడు.
మఱియు నొక్క విన్నపంబుగలదు. తమ యనుమతిగోరి కా
వలయు శిష్యులదె నిల్చియున్నవారు. వారింగూర్చుండఁదలం
పుడు. అదిగాక వీరలేమేమి చదువుచుండిరో సెలవిప్పింప విన
గుతూహలంబు గలదని నవినయంబుగా జిరునగవు మెరయం
బలికిన గొఱ్ఱాక తెలివొంది యాననంబున నాకవీంద్రుండు. ౧౮౯

కం॥ తనవెనుక నొదిగి యదియె

ల్లను విను నాశిష్యుఁ గన్నులను నగి కనఁగా
వినయమ్ము మెరయ గురునకు

ప్రణామ మొనరించి యతఁడు ప్రౌఢగళమునకా. ౧౫౧

కం॥ వినిపించె నపుడు నైవధ

మునఁజదివిన దాని నలునిఁ బురుహితముఖుల్
గని యాచించిన ఘట్ట
మును వారడుగంగ భావమును నిటుపలికెన్.

౧౫౨

ప॥ మున్ను దమయంతీ స్వయంవరమ్మున కరుగు నలచక్రవర్తి
నింద్రాదులు దమయంతీ సమభిలాషమ్మున వంచించనెంచి
మధ్యేమార్గమ్మున నతనిం గాంచి సముచితమ్ముగా దమ్మెఱి
గించి యిట్లనిరి.

౧౫౩

శా॥ ఓ చంద్రాన్వయ వీరసేనతనయా! యోదానవిద్యానిధి!
నీ చారిత్రము వేయికన్నుల నదా నిక్కమ్ము వీక్షించుచుకా
తూ, చా తప్పని సత్యసంధతకు సంతోషింతు మశ్రాంతముకా
నీచే నొక్క యభీష్టితార్థము గొన న్విచ్చేసినా మింతకుకా. ౧౫౪

కం॥ యాచితము సఫలమైనను

నీచుని యాచించుకంటె నిజముగ వ్యర్థం
బై చనన్ సుగుణశాలిని
యాచించుటమేలుగాదె యమలగుణనిధి.

౧౫౫

ప॥ అదియు నొక్కంత మార్గాయాసం బపయించి పలుకుచున్న వార
మనిన విస్మృతుండై యా నిషధేశ్వరుండు తన మనంబున. ౧౫౬

చ॥ అశుగళమున్న యర్థిహృదయంబు నెఱింగి తలంపుకెచ్చుగా
నిడఁగలవాఁడు దాతయగు నించుక కొంచిన నాలసించినకా
గడవఁగ బెట్టియున్న సుడికారమునం బరుగమ్ముచూపినకా
గడకు వికారభావముచు గన్పడఁ జేసిన వాఁడు దాతయే. ౧౫౭

కం॥ అడిగించుకొనుచు వలుమా

రడియాసలు బెట్టునాత డధముడు జగతిఁ
తడఁబడక మాటలోపల

వడిదలఁచిన దిచ్చువాఁడు ప్రథముడు గాఁడే.

౧౫౮

కం॥ యాచించు జనుని కోరిక

తూచినయటు దీర్చకున్న దుర్జను మహి దా

మోచుటకుఁ జాల దగముల

నా చతురబులను మోయనలదొక్కింతక.

౧౫౯

కం॥ తొలిపుణ్యముల వ్యయమున

దలకొను సంవదలు నాపడలె చూడంగ

నలఘు చరిత్రుల సితకర

జలజముల నిడుట వాని శాంతివిధి గదా.

౧౬౦

ఉ॥ ఇంతకు వేడువారు స్మరధీశులు దాతలకెల్ల దాతలై

మంతున కెక్కువారు నరమాత్రుఁడ నేనట యిచ్చువాఁడ నా

విత యిఁకేమిగావలయు వీరలకుంగొన దుర్లభంబు నా

చెంత లభించునా యనుచుఁ జిత్తమునం దలపోసియంతటక. ౧౬౧

చ॥ కలదు త్రిలోకసుందరి జగత్రయ దుర్లభ భీమపుత్రి నక

వలచిన వార్త దాని వినివచ్చిరొ వేల్పులు నొర వీరి కా

లలనఁబరిగ్రహింపఁగఁ దలం పదిగల్గినయేని యందునా

వలసిన కార్యమున్నయెడ వంచనలేక ది నిర్వహించెదక. ౧౬౨

మ॥ అనియాహించెడివేళ వారు నిషఢేంద్రా! మేము యాచించు దా

నిని వినింతుము నీవు గాదనక మన్నింపంగ దక్కుండ వ

ర్థి నికాయంబున కెల్లవేళ తమరెంతే పాణిపీడోత్సవ

మ్మున దౌత్యమువహించి మాకొరకుఁగాఁబుణ్యమునార్జింపుమా.

వ॥ మాయనుగ్రహంబున నీకదృశ్యత్వంబు తలచినపుడ సిద్ధించుగావున

నంతఃపుర ప్రవేశంబు సులభంబు నిశ్చంకముగఁ బోయిరమ్మని

యర్థించుటయు నమ్మహిపతి ధర్మమ్మునకు వెఱచి దానికియ్య
కొనియె,

క॥ యాచకుడగు వామనునకు

భూచక్రము నెల్లనిచ్చెఁ బుణ్యుడు బలి ము

న్నా చక్రవర్తికడ శు

క్రచార్యులు లేరుగాన నదియటు పొసఁగెన్.

౧౬౫

ఉ॥ మంగళ మీవదాన్యజనమండలికిన్ నిఖిలార్థకోటికిన్

మంగళ మీకప్రదజనమాళికి మద్గురుమూర్తికిన్ సదా

మంగళ మస్మదాదులకు మంగళ మీమహితాంధభారతీ

మంగళమూర్తికిన్ సుగుణమాన్యుడు పుల్లయరెడ్డిమాళికిన్.

క॥ ఇది వీరభద్రగురువర

నదమల కరుణాకటాక్ష సంజనితగుణా

స్పద శుభగను

గదితము నలరాజు దౌత్యకథ యిది ముగిసెన్.

౧౬౬

వ. అని సమయోచితమ్ముగాఁ బలికి యా బ్రహ్మచారి మిన్నకుం
డుటయు.

౧౬౭

అ॥ వినుచు దాని వారు విస్మయమందిరి

వీరభద్రకవియు వింతపడియె

అరసి యరసి యందు నర్థ మా పెనకాపు

మనసు వింతగాఁగ మారుపడియె

౧౬౮

మ॥ అతఁడా భద్రకపీంధ్రుఁజూచి తగునయ్యా! మిమ్మునేవీంచి తా

నితఁడీ చిన్నవఁడున్నునన్ సుకవితా హేవాకముం జూపె మి

మ్మితరుంబోలెఁ దలంచుదోషమిదియే నేరీతిగాఁ బాయుడు

తథాకాయానిధాన! తెల్పగదవే! దాక్షిణ్య చిత్తపిత్తి. ౧౭౦

మ॥ అనుచుం బుల్లమరెడ్డి లేచి వినతుండై వచ్చి యీమీరు వ
చ్చిన యర్థంబిట నానతిచ్చి దయ నాచే నద్ది చేయించుకొం
డనుచుకా మ్రొక్కిన వీరభద్రకవి యత్యాశ్చర్యముం జెంది స
జ్జనతా కల్పకమైన శంకరుఁగడుకా ధ్యానించి చిత్తమునకా. ౧౭౧

కం॥ చిటువగవుతోడ నాతని
మఱిమఱి కూర్చుండబలికి మఱి కూర్చున్నకా
దెఱచిన కన్నుల వినఁ దన
తెఱఁగిటు లెరిగించె శాంత ధీరస్వరుండై. ౧౭౨

కం॥ కాశ్మీరదేశ వాసుం
డశ్శాహారమునఁజేసి యమల తపంబుకా
గశ్రమము లుడిగి తిరుగుచు
నశ్రంతక మాదిదేశ మరయుచు వరుసకా ౧౭౩

కం॥ వచ్చె శివయోగి యొక్కఁడు
చెచ్చెట నా పూర్వపుణ్యసిద్ధి యనంగా
వచ్చి యట మా గృహమ్మున
కచ్చెరువగు నొక్కవృతము నాతఁడు దాల్చెకా. ౧౭౪

కం॥ మానికి బ్రతి శివరాత్రియు
మానెఁజొన్న లట వలయు మన యూరను గా
దేనెచట గిద్దెదెనను
దేనోపక నీదు సన్నిధికి రానయ్యెకా. ౧౭౫

చ॥ కుదువ యొసంగువాడ తమకుం బ్రతిగాఁగ నడెట్టిదైన మీ
మదిగలదాని మాకు నొకమానెడు జొన్నలు నిచ్చిపుచ్చుడీ
యిదియె యభీష్టమన్న విని యెల్లరు విస్మయమంది రెంతయుకా
మదిఁ బరికించిచూచి యనుమానమువాయఁగ రెడ్డి యిటనుకా.

కం॥ ఒక మానెడు జొన్నలకయి
యొకటా మీనంటివార లర్పించుటయా

పకపక నగ నిచ్చుటకును

మొకమోటము లేనివాఁడు పుల్లమకాపా.

౧౭౭

క॥ వలదింక నిట్టి మాటలు

వలసినయవి తీసికొనుఁడు పంపెడ నిపుడే

కొలుచెంత యేని గలదని

కలకల నగి పెద్ద పాలికాపుం గనుచుగా.

౧౭౮

చ॥ అదె మన పెద్దకొట్టమన నప్పుడుదాచిన జొన్నలన్నియున్
బదిలముగాఁగ దీసి మన భద్రకవిండు గృహముఁ జేర్చుడి
యిదె యిటనున్నయట్ల యిపుడే చనుదేవలె నంచు గట్టిగా
ముదల యొసంగె నెల్లరు నపూర్వమటంచును విస్మయంపడన్.

౮॥ అన్నియేల మాకు నట వద్దవద్దని

పలికె నతడు వీరభద్రకవియు

దాసుఁడింత మాత్రతగఁడె మీసేవకు

ననియెఁ బెద్దకాపు వినయమెసఁగ.

౧౮౦

ఉ॥ అంతట వీరభద్రకవి యాతని గన్గొని మాకు విస్మయం

బెంతయు నయ్యె సీచరిత మెద్ది యభీష్టము నీకు నావుఁడున్

సంతసమంది యోసుకవి చంద్రమ నిక్కమ యిత్తురేని యీ

పంతములేలఁ బేర్చిమెయి భాగవతమ్మును నాకొసంగరే. ౧౮౧

మ॥ అనియర్థించిన నిశ్చితార్థ మదియే యాట నివృత్తి యిది యా

ఘనుఁ డాదీనుల సుద్ధరింప మదిలోఁ గాంక్షించి యేనిత్తు నీ

కు నవశ్యంబును గాని యొక్కటది నీకుంజేయ శక్యమ్ము కో

యనినం జిత్తమటంచు లేచె నతఁడాహాచెంత నా చూపరుల్.

ఉ॥ తప్పకవానిఁజూ చినెఱతాతపు నీవని భద్రనూరి నా

కిప్పటి కిచ్చుమాట యది యెన్నటికి నివ్విడరాదు సుమ్ము నీ

యుప్పున కానపడ్డ ప్రజ లొక్కట నాకట మాడుచుండఁగాఁ

బప్పులుమాకు బెట్టదపు భాగ్యములేటికి మమ్ముబోంట్లకుగా. ౧౮౩

ఉ॥ ఒప్పడికింప కీ దినము నుండియు వీరలపొట్ట చల్లగాఁ
దప్పక చూతు వేనిది యథార్థము భాగవతమ్ము నిచ్చెదక
తప్పదు నీకటన్న నటు తప్పకొనర౯ద నంచుఁబల్కెఁ దా
ముప్పరిగొన్న తోషమునఁ బుల్లమరెడ్డి వినిశ్చితాత్ముడై. ౧౮౪

ఉ॥ బోరునమోగె నా సభ సమున్నతకంఠమునెత్తి చూచె నా
చేరువ పెద్దకాపు మదసింధురయానము లుల్లసిల్లఁ గ
ర్పూరము తోడ నాకలికిఁ బుల్లమరెడ్డికి లక్ష్మమాంబ వే
హారతులెత్తి ఇచ్చి చనె నల్లన దాఁ దన రాణివాసమున్. ౧౮౫

మ॥ జనము ల్లుంపులుగూడి చెప్పకొను చీ సందర్భముజేరి రా
ఘను గేహమ్మున కట్టివేళ కవుఁడా కల్లోలము మాన్చి తా
ననియె రెడ్డిగృహమ్ము జేరవలె గాదా! చాలప్రొద్దెక్కి నం
చును నొనొననె నాకవీద్రుఁడు త్రిధాశుద్ధాంతరాళమ్మునన్. ౧౮౬

మ॥ చెలువున్ దిద్దిన పల్లకీ యొగటినిల్చెం బెద్దగుమ్మమ్మునన్
వలదన్న వ్వివనకా కవీంద్రుని గడుంబ్రాకించి యెక్కించి తా
వలకేలంగొని పల్లకిఁన్నడచె నా వర్ధిష్ఠుడో రెడ్డి వే
తిలకించెం బుర మప్పడాకవియు నంది గ్రామమాటంగడన్. ౧౮౭

శా॥ ఇంటింటన్ శుభహారతుల్ గొనుచు దామేతెంచి రావేళ ము
క్కంటింగొల్చినయట్లు పంటమెలతల్ కళ్యాణ గీతమ్ములన్
వెంటన్వచ్చిన వివపుంగవు లటన్ వేదమ్ము ఘోషింపఁగా
నింటింజేరుచు వీరభద్రకవి దానేం తే విశుద్ధాత్ముడై. ౧౮౮

ఉ॥ పుల్లమరెడ్డి పంపిన యపూర్వపు వస్తువులన్ని యేర్చి తా
నెల్లరికిచ్చిపుచ్చె నత డెంతమహాత్ముడో యంచు విశ్వయో
త్సుల మనంబులం బ్రజలు పొంపిరివోవ ముదమ్మునంది యా
పుల్లమ భొట్టునందుకొనె పో యపు డెచ్చటనుండి వచ్చెనో. ౧౮౯

క॥ ఆశిష్యుఁ బిలిచి యతఁడొక
కాశీశాలువను దీసి గారవమున

కీ శ కీ చిరము వర్ణిల

నాశీర్వాదమృతంచ నాతని కీర్తన.

౧౯౦

ఉ॥ సందడితీటి యా సుకవిచంద్రుడు గేహిని జేరబిల్చి త
త్సుందరి కందియిచ్చెను మధుగ్రవశుజ్జ్వల పుష్పమాల, నీ
విందమృతంచ నామెయు నదేయిదియంచును దోడికోడ, లిం
పొంద వలంకిరించె నది యొక్క-విధచ్ఛగు నందమందగా. ౧౯౧

క॥ తెలిసికొనె గవియుఁ గ్రమమున
జెలువయు వదిలె యాను రడ్డిచెలి కీవృత్త
మృలఘు'తిఁ దెలియఁబరుచుట
వలనను దనకార్యమిట్లా ఫలియించుటయు

౧౯౨

క॥ మెచ్చుకొనె నాతఁ డాసతి
నచ్చరితకు డనదు సతికి సరిచేయగుటకొ
మెచ్చిడిన పూలదండను
గుచ్చిన విధమందుఁగలుగు కలుకు పనుల'క.

౧౯౩

క॥ తా విన్నపమ్ము చేసెను
యావద్వృత్తాంత మప్పు డగ్రజనొద్దకొ
దీవించె నతఁడు తమ్ముని
యాపజ్జీవమ్ము నిటులె యలరు మటంచుకొ.

౧౯౪

ఉ॥ అప్పుడు పెద్దకాపు హృదయమ్ము విశుద్ధివెలుంగఁ జేర్చికో
నప్పటికప్పుడెంచి యధమర్ణునెల్లరఁ బిల్వఁబంచి, మీ
యప్పులు నేటితో సమసెనంచు నొసంగెను, వారలిచ్చు నా
యప్పుల సత్రముల్లుదువలెనవి సొమ్ములు చిల్లిగవ్వతోకొ. ౧౯౫

ఉ॥ మార్పడు బుద్ధి దానగుణమండనుడై, తనయూరికెల్ల, సం
తర్ణునాసేసి తృప్తిపడిన న్నది తృప్తిపహింపకున్కి, నా
తీర్పరి బీదసాదల కతి ప్రేమదంబునఁ బంచె ధాన్యముల్
తర్పిత తీనభృత్య జనతానుతనస్య యశోభిరాముడై.

౧౯౬

మ॥ జనముల్ దా మట వీరభద్రగవి సాక్షాచ్ఛంకరుం డౌటచే
ధనత్యక్త సమున్నతికొ దనకు మిత్రంబైన యీ రెడ్డిచే
మనకీ భాగ్యము లీయబంచె నీటు లస్మత్పూణ్యముల్ పండె, నం
చును గీర్తింబిరి వారిసచ్చరిముకొ పుద్ధాంతరంగమ్మునకా. ౧౯౭

క॥ కవి హృదయభావముం బలె
రవియును దపియించియించి క్రమముగఁబండెకా
నవయుగము పొడుపు వేళల
దివికెత్తిన జోతివోలె దీధితు లెఁగెన్. ౧౯౮

ఉ॥ పులయరెడ్డి చేసిన సమున్నత దానము నాకళించి, యు
త్సులమనోనురాగమునఁ బొంగెనన న్వెలుగండెఁబొద్దు, నా
చల్లనివార్త లోకములఁ జాటఁగఁబోయిన చారసంఘమై
యల్లన గూండ్లుసేరె సరసార్థగళమ్ములఁ బక్షిలోకముల్. ౧౯౯

చ॥ సరసులఁ గొల్చి కొల్చి, భువి సంచరణమ్ములు చేసిచేసి, బల
గిరులును బల్లెలున్ నదు లకీర్బిష వృత్తిఁ జొంచిమించుచున్
విరిసిన పువ్వులౌ తరుల వేడుక లించుచు నాంధ్రమెచ్చఁగా
నిరవులు సేరుకొన్న కవులే యనిపించె గవిప్రపంచముల్. ౨౦౦

గీ॥ నవయుగారంభవేళలఁగవిసె నిరులు
రాజు వచ్చెడి దాక చిరాకు పడక
ప్రజకుఁ గనువెల్తురీయఁగా వచ్చియున్న
ప్రముఖ నాయక మయ్యె దారక గణమ్ము. ౨౦౧

ఉ॥ ఊరును బేరు లేక పగలుండియు దిక్కుల లేనియట్లుగాఁ
దీరిచివెట్టు ముగ్గులవిధిం బవలెల్లఁ గృషి ప్రభిన్నులౌ
వారలమెచ్చి దేవమునివర్గములెత్తిన సేసఁబ్రాలుగక
దారక లుల్లసిల్లె గగనమ్మున నొక్కొక వింతపువ్వులె. ౨౦౨

గీ॥ వేల్పుజవరాంధ్రు శివున కర్పించినట్టి
జాజిపువ్వులఁబోలె సత్కృతగణము

త్ర్యక్షులనిడు ధవళాక్షతమ్ములనఁగ
వెలిగెఁ జక్కలు వినువీధి మొలకలెత్తి.

౨౦౩

ఉ॥ అంతకుమున్న భద్రకవి యప్పటి కృత్యము లన్నిటిం దగన్
సాంతముచేసి భోజనగృహమ్మునకేగుచు శాకపాకముల్
వింతలు సిండివంట లొకవేళను దప్పని పాడిపంటలున్
బంతులుదీర్చు పీటలును బందిరి నల్గడఁజూచుచున్నెడన్.

౨౦౪

క॥ ఆలస్యము లేదిట మీ
యాంశ్యము తీర్చికొంటిరా, రానచ్చున్
చాలతడవయ్యెంచి యి
ల్లా లచటం బట్లుపెట్ట నరుదెంచి యనన్.

౨౦౫

క॥ ఒకతడ విటురహ్మని చా
నొకపనిగల యన్నకొడుగు నొక్కనిఁ బిలువన్
జకచక నాతఁడువచ్చిన
సుకవియు నటు వాని జూచుచుం బలికె నిటుల్.

౨౦౬

గీ॥ చూడువచ్చినయయ్య లేజాడఁగలరొ
వారి నెల్లరఁ దోడ్కొని వచ్చుటయును
నీవు తమ్ముఁడుగూడను నిలిచి యచట
వడ్డనముసేయుటయు నీదువెంతు సుమూ,

౨౦౭

గీ॥ అన్న యీలోన నూరిలోయన్న వారి
నెవరిఁబిలిచెనో వారలనెల్లఁ బిలిచి
వచ్చువాడిదె మాపు నీకేచ్చినట్టి
పైకమెచ్చట? ఉన్నదా భద్రముగను?

౨౦౮

గీ॥ సిద్ధపరపుము వేవేగసిద్ధుఁగూడి
నేను మీతండ్రి వచ్చెడిలోన నీవు
ననుచుఁ బనిచిన నాతఁడాహ్లాద పడుచు
గుంఘటించెను నచటి యాచార మెల్ల.

౨౦౯

ఉ॥ తీర్చిన భూతిరేఖలును దిద్దినకుంకుమ, తావళమ్ములన్
చేర్చిన కంఠముల్, మడతపీడని గోచులు రెండుచేతులన్
గూర్చిన పూజపాత్రములు కుల్కుటురమ్ముల లింగకాయలున్
నేర్చిన మంత్రపాఠముల నిష్ఠ దలిర్పంగ నందడించుచున్. ౨౦౦

ఉ॥ వచ్చిరి యయ్యలందఱు వచ్చిన వేళనచోటు చూపినన్
జెచ్చెరికూరుచుండి తమచెంతనె సిద్ధముచేసియున్న, యా
పచ్చని చిన్నబిల్వములు వాడనిపూవులు చూచిమెచ్చుచున్
వచ్చిరె యంద రింకసెలవా శివపూజకు నంచుఁబల్కుచో. ౨౦౧

ఉ॥ వచ్చెను మంత్రమూర్తి విభద్రుడు గొల్వంగ మానిచంద్రుడున్
జెచ్చెర వారిఁజూచి తలఁచెన్ శివలోకము చేరినట్లు, నా
వచ్చుట లేవీరా, శివశివా యశచారమటంచు వారికిన్
బాచ్చెములేనికూర్మి శివపూజ కనుజ్ఞయొసంగె నాతఁడున్. ౨౦౨

ప॥ అంత నప్పరమమాహేశ్వరాచార పట్టభద్రులెల్ల సుగమాహితు
లయి ౨౦౩

శా॥ దీపమ్రుల్ వెలిగించుచున్ వియలభక్తి న్వాసి నర్పించుచున్
దావత్రయ్యపహరమై విమల ఘంటాధ్వన సంజాతమై
చూపుల్ చేరంగరాని యాత్రణవమున్ జూడంగ, లింగార్చనా
శ్రీపుణ్యమ్ము ఫలింపజేసి రచటన్ జిత్తమ్ము నేకాగ్రమున్. ౨౦౪

శా॥ ప్రారంభించుచు రుద్రసూక్తము లొగిన్ భక్తిస్థిరంబైన, కం
రారావ మ్రది శంఖనాదమధురంబై, జాహ్నువీమంజువాః
పూరంబై శ్రుతికింపుఁ బెంపఁ దమితోఁ బుష్పంజలుల్ గూర్చి, నా
రారాధించిరి మజ్జనంబులఁ ద్రిలోకాధారు నా శంకరున్. ౨౦౫

క॥ మజ్జనము గుఱలంబని
మజ్జన ధారోదకంబు మాళింగొని, యు
నృజ్జనము చేసి హరునకు
నజ్జనలోక మంత యభవు ధ్యానించి యటన్. ౨౦౬

శా॥ పూవుగబోలె సువాసన లలుగ మా బుద్ధి బ్రసాదంపు మీ
పూవుల్ గైకొనవయ్య దేవ యనుచు ॥ పుష్పముల్ పించి, యా
తైవుల్ బిల్వదళములం గొనుచు నీశా! సుమ్రు వ. మాటికి
బ్రోవక రాగ దెయంచునాత్రికరణముల్ చేర్చరాన్వామిపై. ౨౧౭

క॥ అక్షరుఁడవైన సీకివె
యక్షతములు ము.కు దేవ ! యక్షరపదమున్
వీక్షింపు మనుచు మ్రొక్కుచు
ద్రక్ష్యతారాధనము సలిపి రియ్యారాధ్యుల్. ౨౧౮

గీ॥ పూతనువును నీసేవ సానఁబట్టి
గంధ మర్పింపనేరమిగంధమైన
బ్రీతిఁగొనుమన శివుఁ కర్పించిరవుడు
పరిమళము జిమ్మ మృదుగంధవటలములగు. ౨౧౯

గీ॥ వత్తివెలిగించి చూపి నాంబ్రాణి ధూప
ములను నర్పించి దర్పణముల ఘటించి
ధక్తివాసన శుద్ధమా భావములను
భూతిగై నేసి రప్పు డా భూతపతికి. ౨౨౦

గీ॥ మూడుతనువులఁ గాలించి ముక్తిని సంగు
మనుచు నీరాజనము లిచ్చి రభవునకును
ఆరంజ్యోతిలోఁజేర్చుమయ్య యనుచు
హారతులనిచ్చినారు కర్పూరములను. ౨౨౧

మ॥ భవ! నీలోకము నన్ను జేర్చుమనుచుం బ్రార్థించె నొక్కండు, డా
భవ! నీనన్నది నాకొసంగుమనుచుం బ్రార్థించె వే తొక్కఁడో
శివ! నీరూపము నాకొసంగుమని యాచించెన్ మఱొక్కండు నో
శివ! నీలో నను జేర్చుకొమ్మని యజించెన్ భక్తి జేతొక్కఁడున్.

మ॥ తమినిం బ్రహ్మాని బ్రహ్మానిం దిమినిఁగాఁ ద్రిప్పించు నీబుద్ధిదో
పమునక శాస్త్రములెంచియు మతములంజర్పించియు నీదురూ

పము చూడంగల భాగ్యము గలుగ దీ భక్తుంగటాక్షించి, చి
త్తమునక నిర్వృగదయ్య యెల్లప్పుడు నార్తతాణదీక్షానిధి. ౨౨౨

శా|| సంసారమున సారమంచు గుములై చర్చించి యందందును
సంసారంబున సారముగ నెడు నా చాతుర్యము దొంటి వి
ద్వాంసుల్ చెప్పగ వింటి నీ భజనచేతం గల్గునం చింక, మ
త్సంసారమ్మ ససారము జలుపగా నాత్మోత్కరింపంగదే. ౨౨౩

మ|| అనుచుక మల్లణ బిల్లణంబులు మహిమ్నాదుల్ శివస్తోత్రముల్
విననించం బరించుచుక శతకముల్ వేరీతులక వారు, ప్రా
ర్థన చాలించిన మంత్రమూర్తియు గడుక భక్తిస్ఫురద్ధాతుడై
మన ముప్పొంగగ వారలక గొలిచి నమ్మానంబు లందిచ్చుచుక.

ఉ|| పూలును బత్తిరిన్ భసితముం గడుదక్షిణ లుంచినట్టి, తాం
బూలము లిచ్చి మెత్తమడుపుల్, శివపూజకువచ్చు వస్తువుల్
చాల నొసంగి భక్తి కొనసాగిన చిత్తము పల్లవింపఁగాఁ
జాలనివాడ నెందులకు స్వాములు నన్నుఁ గృతార్థుజేయరే.

ఉ|| ఈ కడుపెదవానిపిలు పెరితిడించు నిరాకరింప కీ
లోకముపాశి నిట్లు శివలోకము నన్నిధి సేసినట్లుగా
మీ కరణన్ గనంగలిగె మీవగు నిష్ఠములందు లోటు రా
నీయక మీదునిండ్లవలెనే, సెలవీయఁగ మిమ్మువేడెడన్. ౨౨౬

కం|| అని యతిఁడువేడుసమయ
మున నాశివయోగి నమకమును జమకమ్మున్
దనర ఘనపదవిభాగ
మున జొన్నలశివునిపూజ పుర్ణముగాఁగక, ౨౨౭

కం|| చిఱునగవు కనుల నటుగని
మఱచినయెడలగుచు నచలమానసవృత్తిన్
మెఱసినటు మంత్రమూర్తిని
గుఱంగటను జేరఁ గన్నుఁగొనలఁ బలిచినన్. ౨౨౮

కం॥ వినయమ్ము మొఱయ నాతఁడు

చని డగ్గఱ మొక్కి నిలచి స్వామీ సెలవే

మని యడుగ మునియు నాతని

కనియెం గరుణారసార్ద్రమును గళమునన్.

౨౨౯

కం॥ ఉద్భటవంశమ్మునను న

ముద్భవ మందితివి మంత్రము ర్తీ ! నీ యీ

సద్భక్తివచ్చె మామది

సుద్భటవంశమ్ము దా మహాజ్వలమయ్యెన్.

౨౩౦

మ॥ విను మే సుద్భటవంశ్యుడన్ దొలుతటన్వేసారి సంసారమున్

పిననాట న్మనిధర్మమూని విడికాశ్శీరమ్ము యాత్రార్థినై

గనుగొంటిం బహు పుణ్య దేశముల నిక్క మ్మెందు నీవంటి భ

క్తుని గానన్ ఫలియింపఁగంటి నిట నా కోర్కిం జిరాపూర్ణమున్.

మ॥ మన యీశైవ మహామతమ్ము వెలయన్ మావంశమందొక్కనిన్

జనియింపం దలపోసి వానిజనికన్ స్థానమ్ము గావించుచున్

విను మే వచ్చితి సంతదవ్వు నిచటన్ వీక్షించితిన్ నిన్ను, శం

భుని రూపాంతరమున్ పదీయ సుకృతమ్ముల్ పండె నీనాటికిన్.

మ॥ వినుమీ జొన్నలగాధ యీపురమునక వేంచేయుచో మున్నుగాఁ

గనుపట్టెక వెడపాటుఁజొక్కఁ డతఁ డీగ్రామమ్మునం దాతిథే

యుని నిన్నొక్కనిఁ బేరుకొంచుఁ జనుచో నూసాడి యవ్వని చే

తను జొన్నల్ లభియింప విందుననువార్త ని్వించుఁ జిత్తమ్మునక.

ఉ॥ నిన్ను బరీక్షిసేసి మదినిల్పిన కోరిక దీర్చికొంట కీ

పన్నుగడక భవద్గృహము వచ్చితి మానెడజొన్నలంచు, సం

పన్న భవత్ప్రభావమునఁ బండె మదీప్సిత మీ శివార్చనక

మన్నిన జొన్న లివ్వి యొకమానెడు నీవు పరిగ్రహింపుమా. ౨౩౪

కం॥ వినుమివి యెన్నియెం యూసం

ఖ్యను వేలుగణార్చనములు గావింపఁగలం

డనఘుండు నవరశంకరుఁ

డనుంగుకొమరుండు మదయమందును నీకుఁ.

౧౩౫

కం॥ ఇటు నా వ్రతమ్ము దీర్చితి

తటపటపడ కీవు నీడు దక్షిణభుజ మీ

ఘటనాఘటన సమరుండు

పటుమతి చూ మసికివచ్చె భద్రయకవియుఁ.

౨౩౬

మ॥ అకళంకమ్ముగు నైజవర్తనముచే నా రెడ్డివిత్తమ్ముఁ దాఁ

బ్రకటత్యాగ నిరూఢముంజలిపె నీ భద్రుండు సామాన్యుఁడే

సుకవుల్ మీవగు పుణ్యగాధల వచశ్శుద్ధిం బసాదింపఁగా

సకలార్థమూల హహావీమధురవాస్సవర్ధం బ్రవర్థిల్లుడీ. ౨౩౭

మ॥ ఇతఁ గొన్నాళ్ళకు నీవు బందుగులతో నీగ్రామమున్ వీడి, పా

మ్మైకయూర న్నదియున్నదేయనుచు నాయుష్కంత రమ్మంచుబాం

దిక మూర్ధమ్మున బిల్వముజెరువుచు దీవించె ముమ్మాటి కీ

సుకళత్రమ్మా సుపుత్రులీయసుంగులున్ శోభిల్ల వర్థిలుమా. ౨౩౮

మ॥ అని దీవించిన విస్మయంపడిరి వా రాగేస్తు నిల్లాలు, నా

మువికిన్ మొక్కినఁ జంద్రకాంతకుసుమమ్ముల్ వాంఛితి పాప్తి ర

స్తనుచున్ మానియొసంగె నాయమకు దా మాలస్యముల్ లేక, పె

ల్చనవడ్డించిరి వారిభాత్రులు యథాచారమ్ము నర్తించుచుఁ. ౨౩౯

వ॥ అంతవారెల్ల నప్వంతకథం దలంచుచు సుఖభోజనమ్ములు గావించి

యామ యదమృతలమహాత్వబభివర్ణించుచు, మహాత్ములదంబు

సర్వశుభదాయకంబని యమ్మునివరుంబొగడి తమతమగృహములకు

సగౌరవంబుగా నాహ్వించిన నతిండు వారిం దగుమాటలాడి

వీడుకొలిపి మంత్రయ భద్రయల నిష్టాలాపంబులం దనిపి వేగు

టయు వారి వీడ్కొని యభేచ్ఛ జనియె. ౨౪౦

కం. ఏకశిలానగరీ మధురాకార మణికిరీటి తాత్పర్యగారా

ఆకారవంశ జలధిసుధాకర నరసింగ, శివకథామృతసంగ. ౨౪౧

ఇంద్రవజ్రము. శ్రీరాజమాంబా స్థిరపుణ్యభాగా
 స్వారాజతుల్యోజ్జ్వల దివ్యభోగా
 గోరాజ గాఢాంకురితాత్మరాగా
 రారాజదైశ్వర్య రమావిభాగా ।

౨౪౨

చ॥ శివపదభక్తి, భక్తిగుణ, చెన్నయపుత్ర, పవిత్రవర్తనా
 శివకవికావ్యభావరససింధునిపేవనతత్పరాంతరా
 శివకర ధర్మరక్షణ, విశిష్ట, సమాద్భుత స్రవమంటపా
 నవనవ కీర్తికాముక, మనస్వి యశస్వి, తపస్వి దైవతా. ౨౪౩

మ॥ హరిత శ్రీమునిగోత్ర మల్లయకవీంద్రాదిత్యసత్పుత్ర, సు
 స్థిరవిద్వద్గురురా డమోఘకరుణాశ్రీ వీరనారాధ్య వా
 క్షిరపుణ్య ప్రతిపాద్యమాన మహిత శ్రీ శంకరారాధ్య, స
 చ్చరితమ్రం దిది యాదికాండము జనశ్లాఘ్యత్వముం గాంచుతే॥

శ్రీ శ్రీ శ్రీ

శ్రీ శంకరాధ్యక్ష చరిత్రము

ద్వితీయ కాండము

కం॥ శ్రీ పాశుపతవ్రత దీక్షాపర, సరసింహ, యోగుగంటిపురవర
స్థాపిత కాశీవిశ్వేశ్వరపార కృపాప్రసవర్థితాఖిల, విభవా. . ౧
అవధరింపు

ఉ॥ ఆమునిచంద్రుఁ డట్లరుగ, నంతట లేచిన, చిమ్మచీకట్టుల్
ప్రామిస చిత్తమందు, మునిభాస్కరు చిత్రచరిత్ర లెంచు, చా
స్వామికృపావిశేషమును, భావనసేయుచు సట్టివేకువల్
తామొకకొన్ని పుచ్చిరటఁ దమ్ముఁడు నన్నయు సందిగామలోక.

ఉ॥ చుక్కలకన్న మిన్నయగు, సూనునిగాంచ నిశావధూటి, దా
నొక్కొకచుక్క నాబయల నుండఁగనీక, గ్రహించుచాడునె
మొక్కనివేలుపాచు మునిముఖ్యుడొసంగిన జొన్నవేలముల్
దక్కఁగ మంత్రమూర్తిసతి దాఁగొని తాలెచ్చు గర్భభారము. ౩

ఉ॥ చుక్కలుతగ్గు వేకువయి, చూపులకింపుగ నా వధూటి తె
ల్పక్కిన మేనిఁ జూచుచు ముసీంద్రునిచూటలు సంస్కరించి, యా
చక్కి విడంగ బంధుజలజాతముదర్శకుభమ్మ లెంచుచు
మక్కువ మంత్రమూర్తి బుధమూర్త్యుని వీడ్కొనె నెట్టకేలకు. ౪

మ॥ ఒకచో నిచ్చు మహోన్నతస్థితిని, వేటొక్కంట హైన్యంబు దా
నొకచో నిచ్చు సుజీవనమ్ము నొకచో నూగించు జీవమ్ము, స్రు
క్కకపోవచ్చునె కాలరీతికెవడుం గాలోచితాచారత
సకుటుంబమ్ముగ మంత్రమూర్తి విడఁగాణాచి వయల శ్వాంతము. ౫

శా॥ ఎచ్చోటం జనియించునో తనువు తానెచ్చోటఁ జాలించునో
యిచ్చోటం చొక నిర్ణయంబుగలదే ఈపాణి నైవ మే

యిచ్చుం ద్రిప్పిన, నట్టులా సుటయెగా కేమున్నదోయంచుఁ దా
నచ్చుంజెప్పుచు రెడ్డి వీడుకొలిపెన్ భద్రుండు చిన్నుడుండై. ౬

సీ॥ తాతముత్రాతల తరములనుండియు, వచ్చిన మాన్యములైచ్చుపడిన
పండనిపంటలై నిండినమందునా లయగారి నట్టిలు లయినఁగాని
తీయనిచుట్టమై పాయనిచెలువమా చావడి తానెంతలేవడైన
చెప్పినచదువులై చేసిన జపములొ తోటలు నాలలు మాటుపడిన

గీ॥ విడక తను యన్నదానమ్ము విడువలేక
విడిచిరాయూరు వారలు విడువరాక
చివఱ మిగిలిన యాజన్మసిద్ధమైన
సొమ్ము మానమ్ము దారిబత్తెమ్ముగాగ. 2

శా॥ కన్నీరుంచుచు జూచి యొక్కపరి యాగ్రామమ్ము పొల్లేరలో
నెన్నాళ్ళాయెనో యిందువచ్చి యపురా యీనాటి కీరీతి, వీ
డొక్కన్నం బో దభిమానమియ్యెడల నేకొంచెమ్ము మాపైనిఁజూ
పున్నం జాలు నటంచుఁ బల్కిరట నాయూరెంత ప్రాణమ్ముకో.

ఆ॥ వె॥ నందిగామవిడిచి నాటుబండను గొంత
కాలినడకఁగొంతకడచి దేశ
మల సజామురాప్త మందు మందుగలన్న
పురము కాపురమున కిరవటంచు. ౯

చం॥ అట వసియించి యందుఁగలయట్టి సుహృజ్జనులాదరింపఁగాఁ
గటకటలేక సర్వజనగౌరవమందుచుఁ బూజ్యపాదులై
యట నొకకొన్నిపున్నచులు హాయిగ వారలు వెళ్ళబుచ్చి రె
చ్చట సుకృతాత్ములందఱు నిజసితి లభ్యములై నమన్ననల్. ౧౦

గీ॥ వారిరాకడ యీ యూరివారికెల్ల
గ్రీవృతాపంబుచల్లార్చి కీర్తిగన్న
నవ్యవార్షిక మగుచు నానంద మొసఁగి
యద్ది యానందవత్సర మగుట తెలిపె. ౧౧

ఉ॥ ఆశివు వామదక్షిణములౌ నయనములు పుష్పవత్పద
శ్రీశబలమ్ములై, గతివిశేషమున, నిట్టలమ్మునంట, గౌ
రీశుఁడు నీ తమోమయ మహీతలమెల్ల సముద్ధరింప, వా
రాశితరంగమై, సుచుధురమ్మగు చల్లనిచూపు, చూచినఁ. ౧౨

మ॥ శరదారంభములయ్యె, నాకసమునక శాంతించె వర్షాబ్ద, ని
ష్కరగర్జానినడమ్ములెల్ల, ప్రజకుఁ, సూర్యప్రతాపంబు, భా
సురమయ్యెఁ, జరిచాదికొమ్ముతుదలక జ్యోతిష్కృతీనాథుఁడు
త్తర శృంగోన్నతిమించె నాగిరిశమూర్ధ స్వర్ణదీపిచియై. ౧౩

శా॥ శ్రాంతింజెంది, నభోనభస్యములు, వర్షస్నిగ్ధవిశ్వంభరా
ప్రాంతమ్ము ల్లనువేడ్క, నా శిఖరుల న్రాజిల్ల, భూమీధరో
ప్రాంతమ్ము ల్పొలుపొందె, నాకసము విస్ఫువ్వంబుగావచ్చె, వ
ర్షాంతప్రస్ఫుట చంద్రపాండురకరవ్యాలీధసర్వాంగమై. ౧౪

శా॥ శ్రీవిశ్వంభరమాతృభావమధురశ్రీ దోఁచె నల్లిక్కులక
గోవుల్ లేగలఁగాంచి పాడికురిసెం, గుంభమ్ములక, బంటలక
దావుల్నించె బొలాలు శంకరుని యాత్రావేళ నర్చింప నాఁ
బూవుల్పండులు హస్తపల్లవములం బూనెక, లతావృక్షముక.

శా॥ ఈ విశ్వమ్మును జుట్టిరా సరిగె మున్నేమాని సర్వజ్ఞుఁడా
తైవస్యామి, విశుద్ధజీవనుఁడు, సంజ్ఞామాత్ర సంస్తంభిత
గ్రావాధీశుఁడు దక్షిణాపథ నభోరత్నం బగస్త్వం డటక
వేవచ్చెక సతిగూడి శంకరుని యావిర్భావకాలజ్ఞుడై. ౧౬

కం॥ పరిపూర్ణసస్యసుందర శరదాగమమధురగతి విశారదయయ్యెక
హరభక్తుగృహిణి జేజెను పరిపూర్ణ మ్మయినగర్భభారమువలనఁ.

మ॥ కలఁగాంచుక సతి పెక్కువేఁకువల నాకైలాసవాసిక శివుక
దలఁపింపంగల మేనిచక్కదనమై, తావచ్చి యొక్కండు, ని
చ్చులు సేవించుట, భక్తిరూపము గణార్చల్ పెక్కుకావించుటల్
కల గాదంచుఁ దలంచు నంత మునివాక్కుల్యాణమూహించుచుక.

కం॥ పరిహాసకమ్ముగను, నా పురంధి, కలతెలిపి పతికిఁ బొలతి సలజ్జా
దరభావారుణవదన మ్మరసి కృతార్థతనుగాంచు నాతఁడు నెమ్మిన్

శా॥ నీళ్ళాడంగను బ్రాద్దులై సతికనె న్నిశ్చేషదీవ్యత్కృపా
వల్లభ్యైకఖిని గుమారు నొకనిం బ్రాచీరరోగర్భ సం
పుల్లబ్జమ్మును లోకశాంధవుఁబలెన్ ముత్తైమరల్వచ్చి శో
భిల్లం దీర్చిరి నాఁటిముచ్చటలు సంప్రీతి త్వరారూఢతై. ౨౦

మ॥ దినముం జూతురు భాస, నుం డుదయవీధి న్వచ్చుచోఁ గాని, యా
దినవై శివ్య మెఱుంగ రెల్లరును, జ్యోతిర్వేత్త యే యొక్కఁడో
కనుగా కయ్యది యంతమాత్రమునఁ దద్గణ్యత్వము లోపియెనే
జని వేళామహిమమ్ము నూరకయ యాశాశ్రమ్ము ఘోషించెనే.

ఉ॥ ఒక్కమహాత్ము పుట్టువును నొందు దిన మొక్క పర్వమానుగా
కొక్కడ నెంత చెడ్డదినమే నది, వేఱుగఁ జెప్పనేల, పే
రెక్కిన శుద్ధపంచమిని, నీజగముం బలుగాసివెట్టు, పెన్
రక్క సి దున్ను దేవి నవరాత్రములన్ జనియించు పుణ్యమున్. ౨౧

కం॥ పంచమహాభూతము లా పంచమిని బ్రసన్నగుతులభాసెలె, దెసలున్
పంచగ్రహమ్ము లుచ్చై స్సంచారముగాంచె నతని జననమువేళన్.

కం॥ ఆనందవత్సర మ్మది యానందము కలదిగాన యానంద మిడన్
దానన్వర్థమ్ము, జగదానందకరుండు వాని యవతారమునన్. ౨౨

మ॥ ముని యాశీర్వచన ప్రసాదము, పురాపుణ్యైకరూపంబు, నా
తనయుంజూడఁగ మంత్రీమూర్తి విధివత్కార్యమ్ములం దీర్చుచున్
గనియె న్నూపుర నా త్రివర్ణము నటు ల్లభ్యణి యిల్లాలు, దాఁ
గనియె న్నేడు చతుర్ధధర్మమనుచుం గాంచెం గుమారున్ సతిన్.

కం॥ శంకరభక్తుం డాతఁడు శంకరయతి మాటఁడలఁచి సకల జనులకున్
శంకరుండగు బాలకునఱు శంకరనామంబునిడియెజనములు మెచ్చన్.

ఉ॥ ఎంతటిజ్ఞునియైన నతఁడెంతటి భక్తుఁడు యోగియైన, నీ
సంతతివైనఁ బేర్చి విడఁజాలఁగ నేరమి యొప్పుగాదె, యె

కాంతికమై, వరస్సర మహాత్తర భవ్యనిజానురాగ సి
ద్ధాంత మవత్యమన్నఁ దలిసండ్లుల యా పొడ లే మసకితుల్. ౨౭

కం॥ తనజనమ్ము కతమ్మునఁ
దనతండ్రి కృతార్థుడయినఁ దా నిపుడయ్యెన్
దనుమగులు పుత్రుఁ బడయుట
సంఘుఁడు శ్రీమంత్రమూర్తి యఖిల జగమునన్. ౨౮

ఉ॥ పుత్రులఁ గాంచరే మునుపు మూపుర, వారలకంటె నీతఁడే
పాత్రము వారి చుక్కవకు వారసదాయనఁగా కొకిలత యీ
చిత్రజగమ్మునం గల విశిష్టగుణమ్మిది, యెంత పాత్రయున్
జిత్రము, క్రొత్తచేసి నరుచిత్తము కొల్లగఁ జూపివెట్టెడిన్. ౨౯

సీ॥ ఊయేలలో నిద్రనున్నచో నొక్కముద్దు
నొక యింతనవ్విన నొక్కముద్దు
నడాలలోనున్న నదియొక్క మురిపెమ్ము
నుగ్గునకేప్పుచో నొక్కసాగసు
నేల బారాడుచుం దూలిన నొక ముద్దు
కూర్చుండిపడుట యొక్కొటిబెడంగు
కవ్వించి నవ్వించి కనకుట యొకముద్దు
చిక్కమోమును జూచు టొక్కముద్దు

గీ॥ చెలఁగి జలివిలి పలుకులఁ బలుకరించి
పలుకు పలుకుర ముద్దులు తొలకరింప
ముద్దులాడుట వేటొక్క ముద్దుగాఁగ
ముద్దులకు ముద్దు బాల్యమ్మ నుద్దిగలదె. ౩౦

చ॥ అలసిన నొక్కనవ్వు కడు పాకటఁ దూలిన నొక్కనవ్వు, చూ
పొలసిన నొక్కనవ్వు, మడినొక్కొక వేళలఁ గోపగించినన్
దెలియనినవ్వు, తల్లి యొడిదేర్చిన, నవ్వుగ బోసిననోట, న
వ్వులు వెడఁజల్లు బాల్యమును బోలఁడుగా నరుఁ డేమునఘల్గన్.

మ॥ అరిషడ్వర్గముఁ యేరరాని హృదయమై, యెవ్వరిం జూచినన్
గురిపించుం దెలినవ్వు నెల్లపుడు సంకోచముమాయించు, నీ
చిలుకపాయమ్మను బ్రహ్మతత్త్వము మదిన్ జీర్ణించుకోలేక, పో
దురు సంసార మసారమంచుఁ గుమతుల్ దుర్గాటవీభూములన్. 3౨

ఉ॥ మాటలురావుగాక యను మాటల యర్థమెఱింగి, పంతమున్
బోటుతనంబు జూపు మొగిముం బిగియించిన చిన్నిచూపులన్
నాటిచది త్రమాచుఁ జిననాటి కతల్ దలపించు శాలు స
య్యాటలఁ జేర్చుభాగ్యమదియందుదు రెంతటిపుణ్యదంతులన్. 33

మ॥ మనసుల్దీరగ ముద్దు వెట్టుకొనుచున్, మన్నించుచు, స్మల్లితే
యనుచు, స్వంతగ దిద్దుచున్ సాగసు, సిత్యానందనిర్మలమై
మనసారం గని, యంగరక్ష లిడుచున్ మాతృస్వరూపంబు, దా
దనయం బెన్నిటికందియిచ్చు నదెపో దంపత్యసర్వస్వమున్. 3౪

శా॥ ఆయిల్లాలు కుమారశంకరుని, నూయాలందుఁ బొత్తిళ్ళల్
హాయింజేరిచి, జోలల న్నిదురవో హాయి భవాసీపతీ
నాయనా, ననుగన్నతండ్రి యనినన్ బాలుండు లేసవ్వులన్
హాయి న్నిద్దురించెందు నానుడుల నేమర్థంబు నూహించునో. 35

ఉ॥ హా, యిది మాయలోకమని యాత్మ నెఱింగిన పిన్ననవ్వులో
హాయి, జగమ్మసత్యమని, యాత్మచలంచిన, లేతనవ్వులోఁ
తాయి యెడందజమ్ము మధుధారలగ్గోలిన మొలక నవ్వులో
యే యెవడేని చెప్పఁగలడే యిది యిట్లని పిల్లనవ్వులన్. 3౬

కం॥ నవశరచారంభముల
నవతారము గన్నబిడ్డఁ డమలశశికళా
నవనవవృద్ధిం బెరుంగఁగ
ననమయ్యెను వానిగను మనమ్ముల ముదమున్. 3౭

మ॥ అత డెంతే సధికారియైన నగుగా కల్లారుముద్దైనఁ సం
తతి కేవల కంఠీచాయ మెఱుంగున్ ధన్యత్వముం జెంది, న

ట్లితరుం జెప్పంగ నేల, నిక్క మిదిగాదే, యెందు నిర్లిప్త సం
గతకాల మ్మిదికాంచుకంటెంగలవే కానక సమాధిస్థితుల్. 3౮

శా॥ పంచాబ్దములదాక దైవ సముగా భావించి యాతండ్రి, శ్రీ
పంచాక్షర్యపదేశపూర్వకముగా వర్ణములకొ దిద్ది, పం
పించెం బుత్రకు దాసభావమొలయున్ విద్యాగృహ మ్మంత, నా
పంచాబ్దములవాని యెజ్జలకృప స్వర్ధిల్ల దీవించుచుకొ. 3౯

కం॥ మును పెన్న, డొ చదివినయటుల నె ప్రతిభాశాలియైకళామర్మముల్
గనిగురువులమన్ననకును జనవునకును బాత్రమయ్యెకంకరుడంతకొ.

మ॥ అది క్కుగామముగాన, నానుతుండు, విద్యాభ్యాసముం జేయుచో
టిది గాదంచు దలంచి, చింతపడి యే నెచ్చిట నేరీతిగా
జదివింపంగలఁ జిన్నిబిడ్డ ననుచుం బర్చించి, చర్చించి, కో
విడుఁడతండుకుటుంబయుక్తుడగుచుకొవీడ్కొంచునాగ్రామముకొ.

సీ॥ శ్రీరామభక్త ప్రసిద్ధిగాంచు నవాబు
పరిపాలనను వన్నెవాసికెక్కి

యక్కన్న మూదన్నలను నన్నదమ్ముల
మంత్రిత్యమునఁ జాల మంతుకెక్కి
మతభేదములు లేక మన్నించు ప్రభువుల
ధర్మమ్మునకు రాజధాని యగుచు
హైదరుజంగుచే నపుడు కట్టంబడి
హైదరాబాదు విఖ్యాత మగుచు

సీ॥ వెలసి దక్షిణాపధపురీతిలకమైన
పురము నాతండుచేరె గాపురముగాఁగ
మందుగల గ్రామముననున్న మాన్యజనులు
విడువతప్పక కన్నీట వీడుకొనఁగ.

౪౨

సీ॥ బహుళ శిష్యప్రపంచక పరివృతుండు
మర్మములులేక చదివించు మాన్య డనఁగఁ

గలఁడు శ్రీ ముదిగొండ లింగయ్యశాస్త్రి,
యచటఁ బండితుఁ డారాధ్యుఁ డమలగుణుఁడు.

౪౩

మ॥ చదువంబైతెను దండి యాతనికడకా సాహిత్య మాపుత్రులకా
జదివెకా శంకరుఁ డెల్లశిష్యులను బ్రజ్ఞ నిమిచి యేవేళలకా
ముదమొందం గురుఁ డొజ్జ గాల్పు వననమ్ముల్ దాన నదృక్కిమై
నుదుకుం దకా వలదన్న యాగురుని నోహో చేయు వృత్తమునకా.

మ॥ వినయంబు న్నయముకా గళాపతిభలు స్వీకించి, యాయెజ్జ, తా
మన ముప్పొంగఁగ నాప్తమిత్రులకడ న్మాపేరునిల్పుంగ వ
చ్చినశిష్యుండని శంకరుం బలుకు దాక్షిణ్యంబు వర్ధిల్లఁగాఁ
దనయంతం బొనరింపఁజూచు నపుడే తత్తత్కళాసంపదకా. ౪౪

శా॥ ఆ తేఁడేండుల ప్రియమప్పు డొకప్రా ద్దాశంకరుం డప్పర
శ్రీరమ్యంబగు రాజవీధిఁ జరుచోఁ సింగారముల్ దిద్ది, రా
దారిక జోడు గుఱాలబండిపయినిం దావచ్చెఁ దత్పత్తనో
దారశ్రీపతియౌ నవాబు జననేత్రానందసంధాయియై. ౪౫

మ॥ పరికించెం బురవీధి బండిసాగసుం బైని న్నవాబు న్నహా
పురుషుకా జిత్తమునం గుతూహలము రేపుల్వెట్ట నంతంతటకా
బరుగుల్వారుచునంటి బండివెనుకకా బాలుండు పేలాడఁ జె
చ్చెర నాబాలుఁడునేయు నాపనిని వీక్షించె న్నవా బంతటకా. ౪౬

ఉ॥ ఆ కరుణారసార్ధ హృదయమ్ము నవా బట బండినాపి నీ
కీకడు సాహసంపుబని యేటికి బాలకా ! చెప్పు నావుడుకా
నాకొక పుస్తకమ్ము వలె నా మదిమిచ్చిన చిన్న నవ్వునకా
వే కొనుమంచు గాసాకటి నిర్మలచిత్తము నట్లాసంగినకా. ౪౭

శా॥ నాకేలా యొకచిన్ని పొత్తమున కీవాణెమ్ము మన్నించుచో
రూకొక్కం డిడబాలు నన్న సుగుణారూఢుండు నబ్బలకుం
డాకర్పించె నవాబు పుణ్యహృదయ మ్మాతండు నాకొరికకా
లోకు లెచ్చగఁ దీర్చియేగె గృహముకా లోలో వితర్కించుచుకా.

శా॥ ఆలోకించుచు నాని పుణ్యగుణ మా యాదార్యశీలుండు శ్రీ
సాలర్జంగు నవాబు చిత్తఁబడ వాత్సల్యంబు దీపింపఁగా
బాటుం గోటకుఁ బిల్వబంచి యొసఁగెం బ్రత్యేకపు నృన్ననల్
చాల న్మానము మానమట్టిడఁగ నాజ్ఞాపించె నుద్యోగులన్. ౫౦

ఉ॥ సారటునెక్కివచ్చు నల శంకరుఁ గన్గొని తోడివారు దా
మీరస మెక్కినార లొకయిద్దరు ముగ్గు రొకింత కాల మే
వారికిఁ దక్కి నద్ది పరభావవిశారదుడైన శంకరుం
డారసి మిత్రులఁడర కుపాయన మిచ్చెను వింతవస్తువుల్, ౫౧

మ॥ అదియెల్లం గని దల్లితండ్రులును నాయాచార్యుఁడు నైచ్చిరే
కొదువల్లేని కుమారుబుద్ధి కట్టుపై గొండొక్క కాలమ్మునన్
గుదిరె న్నంచముహూర్త మొక్కటతనిన్ బోధించి గాయత్రి బై
నొదలించెన్ శివలింగధారణము మేలొప్పంగ నాతండ్రియున్. ౫౨

శా. తానై లేచు నముద్రఘోషముల నందంజేయు లేగాలులన్
బైనిన్ శుక్రుఁడు కాంతిసిందుదనకన్ వ్యాయామముం జేయు, బై
సానాదుల్ నెఱవేర్చి హర్షి రవికై సంధ్యావిధుల్ దీర్చి తా
ధ్యానించున్ శివు శంకరుండు బహుభక్త్యారాధచిత్తమ్మునన్. ౫౩

మ॥ చలియు న్వాసయు గానకేనియచుముల్ సాగించు నేవేళ నా
జ్జలు మున్నిచ్చిన పారములే చదువుచుం జర్పించి సందేహముల్
తొలఁగించున్ సహపార కాశళిక మాధుర్యంబుదీపింపఁ గో
యిలకంఠమ్ముగఁబాడు శంకరుని యా యీపుణ్యగాథాకృతుల్.

మ॥ జననీవందన మాచరింప శివు డేచాముం గనంబోడు త
జనకుండిచ్చిన యానతిం జలువకేళంగర్భముంజూడఁ డె
త్తినకే లెన్నఁడుశించితానెఱుగఁ డర్థిం బోచుకాలమ్మునం
దనఘుం డాతఁడు చిన్న నాటనె మహత్వాంశల్ ప్రవర్ధిల్లఁగా. ౫౪

చ॥ చిలుకలు వేర్మిమైఁ జదువుచెప్పినఁ గొంతగఁ బల్కనేర్చుఁ గో
యిలకు న్నభావసిద్ధము మనీషిమనఃప్రియ పంచమస్వరం

బొలయును వడ్డమాధురి యయారము, హంసము పాలునీటిలోఁ
గలిసిన నేర్పు నీ కలిజగమ్మున వింతలె తారితమ్యముల్. ౫౬

మ॥ ఒక సాయమ్ము కుమారశంకరుడు దా నుద్యానశందర్శనో
త్సుకవృత్తింజని తోడిబాలకులతోఁ జూచె దదారామ కౌ
తుకసంధాయకపుష్పపల్లవసమ్మధుల్ శంటికి న్విందుగా
నకిశంకమ్మగు వానిబుద్ధినపు న్నన్యలూగె భావస్థితుల్. ౫౭

ఉ॥ పెంచినపెద్దయై చిగురుపెట్టి సుమమ్ములు పండ్లునిచ్చి యీ
పెంచినవారి కిర్మఫలవృద్ధులఁజూపెడి నీవనమ్ము పు
ష్పించి, ఫలించి కానల దపించెడి వారలనెల్ల బేర్చి బో
పించును గాన న మృదివిశేషము తానెటు లందనేర్చెనో. ౫౮

మ॥ గజముం దానొకచిన్నపత్రికఁపయిం గల్పించి చూపించు రీ
తి జగమ్ముం బ్రతిజీవివృత్తమునఁ జ్ఞాతించెం జగత్కర్త పై
నిజధర్మమ్ముల నేర్పరించి తెలిపె న్నిత్యించియు న్నిత్య మీ
నిజముంగానరు మూఢు లింతయుఁ బురానిర్ణదబంధమ్మునన్. ౫౯

ఉ॥ ఈ వనిలోననున్న ప్రతివృక్షమ పోలిక నీజగత్కర్తనన్
జీవనమున్ సుఖమ్ముగను జేయుదురే ప్రజ లెల్లవారు కా
దీవనమందునుంగల వివే యొకకొన్ని యభాగ్యవృక్షముల్
పూవులు పండ్లులేక యుడివోయిన ప్రాయముపొచ్చరించుచున్.

మ॥ అనుచుం బెక్కుగ నూహసేయు నెడఁబ్రత్యక్షమ్ముఁగాఁదోఁచె నా
వనమెల్లన్ శీవరూపమై యలసికిఁ భావింప నిక్కమ్ముగాఁ
గనుపట్టన్ బ్రతివస్తువందును జగత్కల్యాణముం గౌరవం
బును స్వీయస్థితియున్ యధార్థగుతులన్ బూతాత్మతా వారికిన్.

మ॥ అతఁ డాభావపరంపరాశబ్దతస్వాంతస్థితిం గొంతి నీ
పితరుండోయననుండి నెచ్చెలులవై పీఠించి యల్లంత చూ
చితిరే మొన్నటిపారమందుంగల వైచిత్రిం దబోభూమి వ
ర్ణిత మానాటకమందుఁ జూడఁడిది దానింబోలునో పోలదో॥ ౬౦

చం॥ అది సహజమ్మ రమ్యతర మాశ్రమసీమశకంతలాపియం
వద లననూయపెంచిన తనవస్సుల పెంపుడుబిడ్డ యావనిక
జదివిన కన్నులంగన నసారము కృత్రిమమాచుఁ దోచు నీ
పొదలిన వృక్షమై నెఱయఁ బూచిన యాయెలదోట బుద్ధికిక. ౬౩

ఉ॥ పల్లెకు బస్తికిం గలుగు భావవిభేదముచూడ నిందునుం
దెల్లము పల్లెటూరిప్రజ నిక్కును దెక్కునెఱుంగ దింతగాఁ
గల్గరి మేనిసాంపు నొడికారపునొక్కులు టక్కు పెక్కులుక
బెల్లగు బస్తివారి నెఱవీయము లీ యెలదోట తీయముల్. ౬౪

ఉ॥ చూపులగుట్టమై మనసు చూచిన వేళన యాగి వింతగక
రేపి వికార ముచ్చదియ నిక్కపుఁజక్కఁదనంబు దీవిగాఁ
జూపెడు తీయనైన విషసుందంచస్తువుపోల్కి దీనిపైఁ
జూపరు పేర్చి తాత్త్వికులు చూపిన చూపరు నిల్వ నేర్తురే. ౬౫

ఉ॥ మెత్తని లేజివుల్ల మిసిమిం బరికించిన యొక్క తీరు కొం
గ్రొత్తలు మాయు నీముదిచిగుల్ల వికాస మదొక్కతీరునై
కొత్తయుఁ బ్రాతయోచుఁ బ్రజకుం గనువిందులు సేయుతోటమీ
చిత్తములం దొకింత పరిశీలనచేసి తలంచి చూడుడీ. ౬౬

గీ॥ చూడఁ జూడఁగఁ బ్రత్యేకసుందరమ్మ
నయ్య నంతయు వింతసోయగము నెఱపు
ఖండ సౌందర్యమెఱిగి యఖండమైన
దానిసౌందర్యమెఱుంగుట జ్ఞానిగుణము. ౬౭

ఆ॥ చివురు మెత్తదనము సింగారములు చూపు,
పూవు వింతవింతతావు లీను
ఫలము రుచులొసంగుఁ గలుగ దిందొకటియు,
వృక్షమూలమైన బీజమునకు. ౬౮

గీ॥ పూలుకలిగియు ఫలములఁ బొంద దొకటి
= పూలులేకయు ఫలములఁ బొదలు నొకటి

వ్యర్థమైనట్టి భాగమిం దణువుగాని
కానిపిండు కనువానిఁ గనముగాక.

మ॥ మతముల్ భిన్నము లిట్లు లాంతరము సంబంధం బభిన్నంబై, యీ
మతసిద్ధాంత మశేషలోకమునకు నామగళ్య మందిచ్చు టీ
ముతము న్గానక గుడ్డివండు గజము స్వీక్షించి వాదాడు నా
కతకఁ లత్యములాదు రీ జగతిలో గర్వాంధులై పంశితుల్. ౭౦

క॥ కాదనె నాననె విశ్వము వేదము శివరూపమును వివేకింపఁగఁదాఁ
గాదనిన నింతమాత్రమే కాదని సర్వంబుననుట కాదె యగుననక.

గీ॥ గంగఁజోలున్న దావనఁ గాంచునొక్కఁ

డద్దిలేనది యావు కాదని దెలియు

నొక్కఁడు క్తివై చిత్రిగా కొఱసిచూడ,

బలుకఁబడినది వేఱుగాఁ గలదె యొకటి.

౭౧

గీ॥ సీదపోలిక నిగమమ్ము జాడ నడచె

స్మృతులు కత లల్లి యాయర్థ మెఱుకవటచె

మహిఁ బురాణమ్ము లయ్యవి బహువిరుద్ధ

గాధలందురు తెలియని కారణమున.

౭౩

కా॥ ఘోషించు స్వియదంతరాశమున వాక్కు ల్విశ్వసత్యార్థ మా

భావల్ దుష్కరసత్తఃఫలములై ప్రత్యక్షమై మోసె, ని

శ్చేష్టకోధ ముషీంద్ర చిత్తగుహలన్ సిద్ధార్థ లవ్వార లా

భాషార్థమ్ము లుపన్యసించి రట శబ్దబ్రహ్మనిత్యత్వముల్. ౭౪

వ॥ కావున వేదమ్ము లపౌరుషేయమ్ము లనంతమృదు నిత్యమృదులనం
బరఁగె. మరియుం బురుషుండన పరమాత్మయగు సర్వశక్తి
సంపన్నుడగు నతని నలన వెలువడిన యీశబ్రహ్మ మృతులు
పౌరుషేయమయిన నగుం గాక. ఒండు రీతి నాడఁదగునే యది
యుంగాక

గీ॥ ఇట్టి వేదమ్ములన్నియు నేకమగుచు

శివకరమ్ముచు దేనిఁజర్పించి పలికె

నదియే ధర నయ్యె శైవమహామతమ్ము
నిఖిలజనబంధమోక్షణ నిపుణతరము.

22

కం॥ సహజమ్మగు భావమ్మును బహు శ్రుతులుధర్మమనిరి పరిపాటిమొక్క
మహి ధర్మవిరుద్ధమైన సహజవిరుద్ధమై యనుట చర్చింపంగక.

కం॥ కావున సత్యముధర్మము భావింపగ నొక్క రూపబహువిధములుగా
గావించు సమన్వయముల త్రోవలెబహుమతములై నిరూపింపబడె.

గీ॥ కారణములేని కార్యమ్ము గలుగకుంట
గర్తయొక్కఁడు గలఁ డీజగమ్మునకును
కారణము వోలె నాతఁ డాకారరహితుఁ
డగుటచే భిన్న నామంబు లతనికయ్యె.

24

గీ॥ కారణము లోనిగుణములు కార్యమందు
గలుగుగావున గలఁ డీ జగాన నతఁడు
కారణము నందె కార్యమ్ము కలసియుంట
విశ్వ మా విశ్వవిభులోన వెలసియుండు.

౨౦

గీ॥ సర్వవిద్యల కాతఁ డీశానుఁడనియు
సర్వభూతాళి కాతఁ డీశ్వరుఁడు ననియు
బ్రహ్మ బ్రహ్మాంబు బ్రహ్మధిపతి శివుండు,
సనుచు వచియించె నిగమమ్ము లతనిమహిమ.

౨౧

కం॥ కారణకార్యముల నిల నారిసి భేదమ్మునను యుద్వేషము త
త్సరమ్ముగొనుచు భేదిము నారయుట విశిష్టమైన నద్వైతమగుక.

గీ॥ అన్ని విధములఁ దనయట్లు యగునుగాక
కాని ప్రతిబింబమునకును గలదె శక్తి
తాను స్వయముగఁ జరియింపఁగాన జగతి
కలదు జీవేశ్వరుల భేదగరిమ యటుల.

౨3

గీ॥ ఉదయ వేళల బ్రహ్మతో నుపమ నొనరిసి
నడుమ హరివోలె బరిపాలనము నొనర్చి

యస్తమయమున రాద్రమ్యాంగుడగుచు
బగలుహరించువాడె విభాకరుండు.

౮౪

మ॥ అని యాశంకరుడాడుమాటలు సహాధ్యాయుల్ నితాంతాదర
మున వించుండుము దారెటుంగరు కళాపూర్ణుండుసూర్యుండటన్
గనుపట్టం దొలిదిక్కునం బడమటం గుర్రేకళంకశ్రవో
మణిసూషాకృతిఁ ద్రదుచుల్ నెఱసె సంధ్యారాగరమ్యంబులై. ౮౫

క॥ కని శంకరుఁ డెట్టెదుటన్ దినాంతరమణియతపనదీధితులను బం
డిన యవ్వని నటదీశ్వరకనదరుణజటాటవీ ప్రకారాకారన్. ౮౬

సీ॥ కాలకంధర శిరశకల్యాణకుసుమంబు
చిందిన మధువులై చెదరె నిందు

నీలలోహితజటా నిర్మలాయాకాంతి

వెలివీడువిశిషేసీ కెలకునందుఁ

గాలకాలుని పాప గండపెండారంబు

తళుకుము త్తము లిటుఁ గొలుపువచ్చె

నృత్యావసాన గౌరీశ్వరాన్యోన్య వీ

క్షణరోచు లిచ్చోట గ్రంధుకొనియె.

౮౭

గీ॥ మిత్రుపోకను గువలయమిత్రరాక,
నొదవు భేదము మోదము నొఱసె ననంగ
గవ్వసుఖముల సమరీతి కానిపంప
సాంధ్యరాగము నల్లడఁ జదల నిండె.

౮౮

గీ॥ పగలు శిరనాభజించి తాపచ్ఛున్నెల్ల
బడలికలుదీర్చు దనసిడ కడుపుచలువ
రేయి వెన్నెలఁ దలయెత్తి హాయిగూర్చు
వాసనలు చిమ్ము నీవని పాటిలదె.

౮౯

మ॥ ఉదయించున్ రవి యస్తమించు నిటు లెన్నోనంజ లీనాటికిన్
దుడముట్టెం బ్రతిసంధ్య క్రొ తయగుచుండోచున్ జనం బీతుడన్

మొదటంజూచియెఱుంగ నేర దకటా పుణ్యాత్మక రవ్యమున్
బదిల మేమియెడనుండు నేమిది మహావాణిమునన్ దీపమై ౮౯

శా॥ దీపమ్మృదంగఁ జక్క దిద్దికొనుమీ దేహమ్ము గేహమ్ము నీ
వాపైఁగి దురపిల్లుటల్ వృథలు నిర్యాతాంబు సేతుక్రియల్
'పానీ జీవతి శాశ్వతం న సుకృతీ వర్ధస్య పుణ్యై ర్నభో
దీపాకార' యటన్నఁ | బానుడుల బుద్ధినిల్చి సేయందగున్. ౯౦

శా॥ పుణ్యమైన యశశ్శరీరమున జూపున్నిల్చి తత్సిద్ధికై
ఘోషగారముబోని యాయెడలు దీపమట్లు వెల్లింపఁగాఁ
బుణ్యాత్ముండవఁడో యొకండె యెఱుగున్ మూర్ఖుండెఱుల్చేర్చునై
పుణ్య మ్మయ్య దపుణ్యదుర్లభ మహాంభోమధ్యమాణిక్యమున్.

శా॥ ఆకాశమ్మునఁ జక్కలుంబలె నసంఖ్యాకుల్ విభిన్నాకృతుల్
లోకుల్ భిన్నగుచుల్ మిథస్థితిధురాలొటన్ స్వయంవ్యక్తులున్
గాకేమున్నది యెంచిచూడ విపులాకాశమ్మునన్ భేద మే
రాకానాధుఁడో లోకబాంధవుఁడో విభ్రాజిల్లుఁగా కొక్కెడన్.

మ॥ అను నా శంకరుడృష్టి కాకసమునం దాచిన్ని చుక్కల్, మహా
శునకర్పించిన తుమ్మిపూవులగుచుం జూపటె, నా వ్యోమకే
శుని సంధ్యారమణీయపాటల జటాస్ఫూర్ణ నర్మరుత్నిధు శం
కణముల్ దోచెను జక్కలొక్కొకయెడన్ గంధాక్షతాకారముల్.

ఉ॥ ఆ తలపోత లాత్మగురు నప్పటివేళ శివార్చనమ్ములై
చేతము తొట్టిలంగ నడిచేసితి నాసమయము జూగుగాఁ
జూతురు నాదురాకకుఁ బ్రసూనసమర్పణ వేళ మద్గురుల్
చేతములెల్లజూపులయి చెన్నటినై యట నాలసించితిన్. ౯౪

మ॥ అనుచున్ దిగ్గనలేచి నేడు కడుప్రొద్దయ్యెన్ గృహమ్మందునే
మనుచుం జూచెదరోగురుల్ వడిగ రండంచున్ సఖుల్ గూడిరా
వనము స్వీడి గృహమ్ముచేరె నతడవ్వారెల్ల రాండమున్
వినయమ్మదృఢతమున్ బెసంగనతని స్వీడ్కొంచు నన్యోన్యమున్.

చం॥ చదువుటలేదె యందఱము శంకరుతోసరికాగ, దేని కా
చదువుట వానిలోనఁగల సారము నిమ్మొయిఁజెప్పనేర్తుమే
పదుగురలోనఁగాదు నొకవందకు వేయికి నొక్కఁడైన నీ
చదురులునేరఁజాలునె యశస్యులమైతిమి వీని మిత్రితక. ౯౬

కం॥ ఎక్కడిచదువులుచదివిన దక్కు నెజ్జుముక్త పూర్వతనుకృతసుకృత
మొక్కటఫలించునొడిన నక్కటమతి చెఱుపుగాక సార్థకమగునే

కం॥ పలువిధములనిటుతలచుచుఁ దలిపండులయొద్ద నశ్చుతముగవారల్
పలికిరవిగురులవీనుల నొలికినయ్యమృతమువోలె నొసఁగెనుభిముక్త.

మ॥ చనియెన్ శంకరుడింటి కంత శివపూజాపుష్పముల్నాని ని
ల్పిన పుత్రుంగని సంతసించిరిగురుల్ శ్రీమంతమూర్తిశ్వరుం
డొనరించె గొమరుండుదెచ్చిన సుమ మొక్కొక్కటంబూజ మె
చ్చిన యట్లయ్యెదదీశ్వరార్చనము రాశీభూతపుత్రాశ్రయిత.

ఉ॥ శంకరసంయమింద వరజశ్చూర శంకరుడోయితండ్రీ, నీ
లెంక భవత్కటాక్ష సఫలీకృత జన్మునిజేయువాని, నా
కింక నొకండు వేళఁ గలదే పరమేశ్వర యంచుఁ బూజలక
శంకరుతండ్రీదన్నె, దివిపన్మతిభృంగము నిష్ఠలింగమున్ ౧౦౦

కం॥ మఱునాటిప్రాద్దునారలకెఱుకపడెఁగొమారు నార్తయెల్లసఖజనుల్
ఁజెఱెంచిచెప్పమేచుల, గఱుపాటాదవంగ వినిరిగాఢప్రీతిక. ౧౦౧

ఉ॥ ఎంతటి పుత్రుంగంటి వది యెంతటి పుణ్యము చేసినాడవో
సంతరియించె మీకొలము శంకరుడెన్నగ శంకరుండె యం
చింతలు సంతగాఁబలికి రిష్టులు పన్నిన పలు లంతలోఁ
గొంతయె నిక్కమచెఱిగెఁ గోవిదుడొనల మంత్రమూర్తియున్.

ఉ॥ అంతటఁ గొంతకాలమున కాత్మవిదుండగు మంత్రమూర్తి యే
కాంతమునందుఁ బుత్రుంగని యాడె సభర్మిణి విన్ముచుండ నా
వంతు భవ ప్రవాస మిది పారముముట్టెను నేటితోడ నా
వంత కలంకలేక వినవయ్య కుమార మగుక్త మార్గమున్. ౧౦౩

చం॥ ఎఱుగుదు వెల్లధర్మముల నెందును నీదగు వర్తనంబునన్
గొఱతఁ ఘట్టిలఁ దారయ నకుంతవృత్తిని బ్రహ్మచర్యమున్
నెఱపుట నుత్తమంబెయగు నిక్కపు గేస్తున కెంచి చూడఁగా
నఱవని యామెతల్లడమయాశ్రమము ల్బహుళాంతరాయముల్.

చం॥ తనదగుజీవిత మొక్క యదాహరణమ్యు మించ సత్క-ళా
ధనమును బ్రోగుచేసికొనఁదగ్గదికాలము బ్రహ్మచర్య మా
ధనమును వమ్మనేయక సదాశివచింతన వెల్లెఱుచ్చ నే
ర్చిన మనుజుండె చూ డమృతజీవియు ధన్యుడ ముక్తుడున్ సుతా.

ఉ॥ తక్కిన యాశ్రమమ్ములకుఁ దావలమైన గృహస్థ ధర్మమున్
జక్కఁగ నిర్వహించుకొనఁ జాలిన గేస్తునితోడఁ బాటిగా
నొక్కుడు గల్లఁ డూరకయ యొక్కటి చేయగ నేర కెన్నియో
చిక్కులు దెచ్చికొందు రవశీకృత బుద్ధులు కర్మబద్ధులై. ౧౦౬

చం॥ తగులము పో నడంచి తన ధర్మము చక్కఁగ నిర్వహించుచున్
వగవును సంతసమ్మా నొకపాటిగఁ జూచుచుఁ బ్రాణిహింసకున్
దెగని నరుండు ముక్తుడను ధీగుల పల్కుల నాచరించుచో
సుగతులు పుణ్యలోకములు చూడలుగావె కుమార యారయన్.

చం॥ మనమున నున్న శత్రులను మూర్ఖులచేత వనాంతరములన్
దినములుగాఁ గృశించిని యతిత్వము చూపెడు వేషభాషలన్
దననినముక్తుడౌ నె శరణమ్మని లోగుటయుం బ్రభుత్వ మా
మనము జయింపఁ జాలుట సమస్తము నేలుటగా నెఱుంగమా.

చం॥ కలిగిన దానఁ దృప్తివడఁ గల్గిన వానికి సార్వభౌముడున్
దులయగునే విశుద్ధమతితో సరివత్తురె వేషభాషలన్
మెలఁగెడు గంగిరెద్దులు మనీషికిఁ గల్గునె పక్షపాతముల్
గలిగినఁ బక్షివాచ్యుడగుఁగాని యతం యొక పండితుండునే.

మ॥ నిపుఱుంగప్పిన నిప్పుగా మెలఁగుమీ నీవెప్పుడుం దండ్రీ ! నీ
కెవరున్ శత్రులుగల్గ రగ్గమగుచో నింతింతలై పోయి యు

ర్వ్యవసాయములు భస్మమై మగుడ నీ యండం బ్రవరిలుటే
యవు నవ్వారికి నిక్కమా నలుక చేయంబోకు మెవ్వారిపై. ౧౧౦

ఉ॥ ఒక్కటిలేదు చింత గల దొక్కటి వెన్నటి యన్నదానమే
నిక్కడఁ జేయనేర స్మరియింపుము నీ పినతండ్రి ముచ్చటల్
దిక్కును మొక్కులేని యతి దీనుల పొట్టలు చల్లగాఁగ నీ
వెక్కటి నిర్వహింతు వది యెల్లనటంచును విశ్వసించెదక. ౧౧౧

క॥ అనుచుం గేహిని గనుఁగొని, వినుచుంటివిగాదెయెల్లవిధులన్ వీనిన్
గనుఁగొనుమీయానతియిచ్చినవాడిదె నేడువరమశివుఁడుకరుణతో.

మ॥ శివలోకమున కేగువేళ విసవచ్చెం జూడు మాహేశ్వర
శ్రవణీయేశ్వరమంగళస్తుతికథాసంగీతసారస్వతాం
ధవముల్ శాశ్వరకంఠహారమణిఘంటామంజునిశ్వాణముల్
సవిధ మ్మొందున నిల్చినారు ప్రమధస్వాముల్ నతోత్తంసులై.

మ॥ అదిగో శుద్ధసువర్ణవిగ్రహముచాయున్ నీలనీలములై,
యొదిగె న్మాజగ దేకమాత తనులీలోదారశాంతిచ్చటల్
పదమంచు నివసయ్యె నీప్రమధసల్లాపంబు లాలోచనా
మృదుహాసానససుందరుండు శివుఁడే యేతెంచె నిచ్చోటికిన్. ౧౧౨

మ॥ అనుచున్ దిగ్గనలేచి మొక్కుచును నీహారాంశుకోటిర న
జ్జనమందార యుఘప్రహార హర విశ్వక్షేమసంభార యీ
దెనటిం బ్రోవంగ నింతదవ్వలకు విచ్చేయంగ నయ్యెంగదే
నను మన్నింపు మనాధనాధ యనుచున్ బ్రార్థించి కనోడ్చినన్.

మ॥ ఒక తేజ మ్మట బ్రహ్మరంధ్రమున నిష్కూతము మిన్నందె నా
వికలస్వాంతులు దల్లియుం గొడుకులే వేపట్టి రవ్వారిఁ దూ
లక యండం గడలోన నిట్లతఁడు కైలాసముపేంచేయు వా
ర్తకలంచెం బురమెల్ల నద్భుతవిషాదమ్ముల్ ప్రవర్తిల్లఁగ. ౧౧౩

క॥ దొరకొనియె ననాయాసము

మరణము దైన్యములేని మనుగడ పుడమిన్

దొరయెవరు మంత్రమూర్తికి

బరమశివుం డతఁడు పుణ్యభావముకలిమిన్.

౧౧౭

మ॥ అనుచున్ సంస్తుతియించి యాపయిని గార్యక్రేణి శాస్త్రోక్తి నా
య్యనఁ జేయించిరి పెండ్లివోలె నది మృష్టాన్నప్రదానములన్
గనుపట్టెన్ సిరుడయ్య దా గురువియోగ కేశభారమునన్
మునుఁజిల్ వెట్టఁచు శంకరుండు గడపెన్ గూరమ్మకాలస్థికి.

గీ॥ వృక్షవృక్షమునను మాధవివసంతె,

మధురమంగళగీతికావిధురకోకి

లాంగనాలాపములు విననైన సుభగ

కాల మేతెంచె భూదేవి పూలతొడుగు.

౧౧౮

ఉ॥ పూచినవేళలందు గడివోవకచిమ్మిన కమ్మతెమ్మెరల్
తోచెను నూతనాగతవధూపరిరంభణవాసితమ్మలై
యా చిగురుల్ తదీయతరళాంగుళులయ్యె నవప్రియాంగనా
వాచనముల్ నవప్రణయభాషలునై వినిపించె నయ్యెడన్. ౧౨౦

ఉ॥ ఓయి రసాల నీచ్యుదువులొక్కెడి యాంతరవృత్తి యింతభక్
వేయిమడుంగులై మధువునించినపూవులతాపిగాఁగ నై
సేయు వసంతలక్ష్మి నని చేసినదీవనవోలె గోకలల్
హోయగఁబాడె లేజివురు లానిన కడరములూది యుయ్యనన్.

ఉ॥ వేఁకువలన్ శుభమ్మ చినిపించెను మెల్లని చల్లగాలి లె
బోకల గూడిమాడి మధువుల్ దెరలిగిన గొంతులెత్తుచున్
గోకిలముల్ తదీయమ్మదుఁగోమలక రసా వంతపాటగాఁ
గూకువురించె బావురమా, కుక్కురుఁగోయనె దామచూడమున్.

ఉ॥ వచ్చెను శంకరుండు గురువర్యగృహమ్మాన విద్యనేర్చుచో
నచ్చరితుం డతఁడాకఁడు శంకరునొద్దికరూపమన్ గుణం
బొచ్చెములేనివృత్తియు సమజ్జ్వలమేఘగభీరకంఠమున్
మెచ్చి యితఁడె యల్లుడగుమే లది యెంతటివారికబ్బునో. ౧౨౩

కం॥ అంతటియదృష్టమును నాయంతటి సుకుమారుగనిన దేతల్లియొక్క
చింతనుగా కల్లుడుగాఁ బంతముడిగి యామె యిష్టపడునోలేదో.

ఉ॥ నా సుత కన్నులంగనిననాఁడును గోడలుగా గ్రహింపగా
నేసతి యాయకొదయిన నింతకు నెవ్వని గోరికోరి యా
సాసల నింకదవ్వల ప్రయాసపుఁబాటుల కోర్చినాఁడనో
యా సుకుమారశంకరుఁడె యానె యితం డటుగాక యొక్కడో.

కం॥ అనుచుం బరిపరివిధముల
మనమన దినమకలుపడుచు మాని యతడు న
య్యనఘుఁడు లింగయదేశికు
ననియెం జదువరులు వీడునంతకు దిరఁగి.

మ॥ ఎవ రీబాలుఁడు మంత్రముఁర్చిసుతుఁడే యే వీని నల్లుఁడుగాఁ
గ విరింపం జనుదెంచితిఁ గురుఁడవై కార్యంబు సాధించిపె
ట్టవై యన్న న్నగి లింగశాస్త్రి కడు నిప్టమ్మిద్ది నాబుధికిఁ
దవు వియ్యంకుఁడ వీవు నిన్నెఱుంగనే దాపంగ నేలా యిటఁ.

కం॥ పోచుక శ్రీశైలమునకుఁ
జూచితి మీయింటవిడియుచో మీకొమిరెక
నాచిత్తమ్మున శంకరు
డాచూపులలోనఁ దవితె ననుగుణుఁ డంచుక.

ఉ॥ ఇంతకు నీదురాక ఘటియించుశుభ మ్మికవేయునేల నా
యలతనపై న శంకరుగృహమ్మున కేగుద మప్పు డెల్లవృ
త్తాంతము చక్కనొననుచు నప్పటికృత్యము లాచరించి వా
రంతట జల్లగాలి శుభమైపటతెంచిన ప్రొద్దువాలికఁ.

కం॥ శంకరుగృహమునకేగిన
శంకరుఁ డా గురుని జరుని సముచితపూజా
లంకృతులఁజేసి గురు లీవంకకు
దయసేత తెలియవచ్చునె యనినఁ.

ఉ॥ అన్మను జూచిపోవలయు నంచును గుంతుమపాటియగ్రహః
రమ్మన వారు బంధులు తిరమ్మగు ప్రేమను వచ్చిరన్న వా
డిమ్మలనేగి యావిషయమెల్లను దల్లికి విన్నవింప జే
జెమ్మయు గ్రొత్తయోమనము చిత్తునెలార్చుచు వచ్చినిల్చినా.

క॥ అమ్మా శివపురవంశ్యం
డిమ్మహితుఁడు కోటిలింగ మిష్టుఁడు నాకు
మిమ్ముఁ గనవచ్చె మీ వి
య్యమ్మండగ గోర్కిగలిగి యాతఁడుగాఁగన్ ౧౩౨

క॥ కలవాఁడు సంప్రదాయము
కలవాఁడును బాంధవమ్ముకలవాఁడు సుతుల్
గలవాఁడు మనకు వారికి
గలవును వియ్యములు చెప్పగా నేమిటికిన్. ౧౩౩

క॥ వినియుందు వీవు నీతిని పెనువును మామంత్రమూర్తి పీడును నేను
జననాఁటిమిత్రులము నీయనతో వియ్యమ్మనందు టతిహితముసుమీ.

మ॥ అనిన స్మీరలెరుంగనట్టి దిటలే దైనం బురాచారముల్
మనమం దెన్నరు నేటివా రెపుడు మీ మాటన్నవేదమ్ము నా
యనకు న్నేనయిచెప్పగాఁగలదిలే దాపైనిఁ గార్యమ్ము చ
క్కనచేయంగలవారు మీరలెకదా కానిండు ముమ్మాటికిన్. ౧౩౪

మ॥ ధనధాన్యమ్ములమాట నెంచకయె విద్యాగంధముంబట్టి వ
చ్చినవారిం బెఱిమాటలాడుటకు నాచిత్తంబు మైకోదు వా
రసుమానింపక యీదర్శిదులకె కన్యారత్న మర్పించుచో
నన నేమున్నది వారికే తెలియుంగా కౌదార్యగాంభీర్యముల్.

మ॥ అనినం బల్కెను గోటిలింగ మగు సమ్మానికకు మీమాటకున్
మనసునచ్చిన దే నెఱుంగనె గటా మామంత్రమూర్తిం దవః
ఖని విద్వత్కవిసార్వభౌమపదరేఖాముద్రు మాభద్రునిన్
వినుమా నీకొమరుండు నల్లుడగుటే వేవేలు మాయింటికిన్. ౧౩౫

కం॥ కలదింత యనుచుఁజేసిన

నిలుచునె భాగ్యములు విడువ నిర్ధనుఁడనుచున్

గలవాఁడుగాఁడె యెవ్వరి

లలాటలిఖితంబుగన వలంతులె యెవరున్.

౧౩౮

ఉ॥ ఇంటికి బిల్లిని తున్నది యేనయి వచ్చుటగొప్పచేసి యీ

కొంటివి తల్లి నీదయిన గొప్పతనమును వింటిఁ జూడఁగాఁ

గంటిని నేఁడు మాపురము కన్నియఁజూడఁగ రాఁగదమ్మ యీ

వెంటనె పెండ్లిమూర్తమును బెట్టఁగవచ్చును బెద్ద తాననన్. ౧౩౯

క॥ నావిని జేజెమ చూడంగవలయునె గురుఁడుచూచెగాదే కన్యక

లే వీయాచారములు మా వంగడమందు వేటుమాట లిఁకేలా.

చం॥ అనవిని యొజ్జ శ్రీగిరికి యాత్రకుఁబోవుచు వీరియింట నే

మును బసచేయఁ బార్వతియె ముందయి నేవలడన్నె నన్ను నా

వినయము బుద్ధి శీలము వివేకము రూపము పోల్చిచూచి నీ

యనుఁగుపధూటి కాదగు నటంచు మనమున్న నెక్కుయించితిన్.

ఉ॥ ఇంతకు దైవయోగ మిది యిట్లునికీ దయచేసె నీతఁ డం

చంతట లింగశాస్త్రీయు నతానను శంకరుఁ జేరఁబిల్చి వృ

త్తాంతమునెల్ల వింటివిగదా భవదిష్టముచెప్పు నావుడున్

స్వాంతము శ్రొత్తసిగ్గు తెరలై చెఱలాడఁగ నాడఁడిట్లనున్. ౧౪౦

మ॥ భరమైనట్టి గృహస్థధర్మము వహింపంజాలు టూహించి శం

కరు శాసింపుఁ డటన్న నవ్వ వినుమా కళ్యాణకాలమ్ము నిన్

వరియించెం గొఱలేదు నీయెడ భవద్యావమ్ము గుర్తించితిన్

వరణీయండవు సాహితీవిమలకన్యామూర్తి కేభంగులన్. ౧౪౩

కం॥ విను విదుషియైనగేహిని

తనరిన స్వర్గమ్ములేదు చాంపత్యమునన్

మనసొకటియగుట ముఖ్యము

వినయమ్ముదిలేనిచదువు వృథయె కుమారా.

౧౪౪

చం॥ చదివిన నేమిసార్థకము సారమెఱింగి గృహసథర్థము
బదిలముచేసికో నెఱుంగఁ బాల్పడకుండిన గేస్తురాలికి
జదువులసారి మెల్ల సహజమును రూఢమునొటయొప్ప నీ
చదువునెఱుంగుఁ బార్వతి యశస్విని నీ మదిలోనిబావము. ౧౮౫

కం॥ నా విని మీకెదురాడంగా, వెఱిచెదఁ దండ్రిలేలు గన నీయుని నా
దైవము గురుక్షేణగొని, కావింపుడు పిదప నెల్లకార్య మునినక.

ఉ॥ నవ్వి గురుండు శంకర! మనమ్మున నొక్కటివెడ్డపెట్టి యీ
చివ్వకుఁజాగితే తగినశిష్యుఁడవౌదువు కౌత్సవృత్తము
ద్రవ్యేదవేల రావలదు తావకభక్తి నెఱుంగనే మదిక
నొవ్వకుమోయి సేమనము నొప్పినహింపదు నాదుచిత్తము. ౧౮౬

ఉ॥ నాపయినన్నభక్తికి ఘనమ్ముగ నాపలు కాదరించుశే
నీ పొనరించు దక్షిణ మనీషుల కింతకువిత్ర మున్నదే
పైఁచవు నాదువీను లొకచక్కటిచెప్పద నాలింపుమీ
నీపలు కేల కాదనఁగ నిర్మలబుద్ధిని నెంచి చూడుమీ. ౧౮౭

చం॥ పయిడియూ వెండి లోనయిన వస్తువులే యొకసామ్మగాఁగ వి
ద్దియల నెఱుంగనట్టి పెనుద్రిమ్మరి నీగురుఁడంచుఁ జాతుదో
నయము శ్రుతమ్ము నెంచును ధనమ్మని నీగురు నిర్ణయింతొ ని
శ్చయ మొనరించిపల్కుము వశంపదుడయ్యెద వేయు నేటికిక.

చం॥ అనవిని కేలుమోడ్చి తగునయ్య మహాత్మక యింతపట్టు ప
ట్టిన బదులాచుటెట్లులు నుడిం బొరపాటులు గల్గకుండునే
వినుఁ డొకమాటచెప్పెదను వేయునునేటి గ్రహమ్మునక
బనిగొనుఁడి భవద్గురుత వర్ధిల నాపయి నెల్లకాలముక. ౧౮౮

కం॥ నిరతము గురుచరపూజాచరణము బసవేశ్వరుండు సలిపినమాహే
శ్వరపూజావ్రతచరణముగురుదక్షిణగాఁగమిమ్ముగొలువఁదలఁచితిక

చం॥ అనవిని విస్మయమ్ముపడి యంతటివాడవునాదు వత్స! నీ
మనముననిల్చిశంభువు సమగ్రముసేయుత నీదుపూనిక కా

దనుటకు నెవ్వ రీశ్వరహృదంతరనిశ్చితవృత్తి నంచు దీ
వనయిడె నాగురుండు మునిపల్కులు మ్రోసెను జేజెమాంబలో.

చం॥ కనుఁగొనెఁ గోటిలింగ మతిగాఢమహా త్రవిస్మయమునన్
ననిచినమేన నిర్ణమిషనవ్యముదశృంగకార్ద్రవీక్షణ్
గనుఁడి రంత వాని తెలికన్నుల కా గురుశిష్యు లిర్వు రొ
య్యన నలశంకరుండు వృషభాధిపునట్టుల భిన్నమూర్తులై. ౧౫౩

కం॥ ఇంతటి యల్లుడుగాఁపిమనంత్రుడనాసేను బిల్ల పార్వతి తపమే
యింతగఁఫలించెనని కడుసంతోషమునందె నట్టిగమయమునందున్.

కం॥ సకలమున శుభమైనది
యిఁకఁ బెండ్లిప్రయత్నములకు నేలాతడయన్
బ్రకటమ్ముగ శుభలేఖల
నొకమూర్తమునిశ్చయించి యొగిఁ బనుపనగున్. ౧౫౪

కం॥ ఆను లింగయగురుమాటలు
విని వారలు మోదపడిరి పీడ్కొని వారిన్
జని శోటిలింగ మింటికి
ననిపెను శుభలేఖ పుణ్యమగు దినమందున్. ౧౫౫

ఉ॥ అంతటఁ బెండ్లివారు శుభమైనదినమునఁ గుంకుమాటి క
త్యంతముదమ్మునంజనిరి యచ్చటి వియ్యము లంతనంత వృ
త్తాంతము లాకళించుచు బ్రయాణపు టుమ్ములికమ్ము నేదలున్
గొంతలుకొంతగా నెదురుకోలు నొసంగిరి పెండ్లిసారికిన్. ౧౫౬

ఉ॥ వచ్చిరి చూడగా జరరపాటలగంధులు పెండ్లిపెద్దలై
నచ్చినవారిచూపులు మనమ్మున హర్షముపట్టలేక వి
ద్యుచ్చపలమ్ములయ్యె నొకయుగ్మలి పెండ్లిమామరు ఖాదితే
యచ్చపుశంకరుండె యగునట్లుజూచె మఱొక్క యుగ్మలిన్.

ఉ॥ ఆపగరాని నాలుకయి యందలి ప్రాథ యొకర్తు చూడుమీ
పాపడు తగ్గవాడె మనపార్వతికిన్ కడుముగ్ధ వీని దా

నే పరిపాటిదిద్దుకొని యేలగనేర్చునొ యంతరూపువాఁ
డా పసిపాపచిత్తమును నాఱడివెట్టక యేల నేర్వడే. ౧౫౯

కం॥ అన గోడలకం జెవులుండును గుగుసమాన వెచటసు బదపడ వ
చ్చినపనియైనది నిలువకు మనకటపనిలేదె యిచటమసలగనేలా.

కం॥ పిలువదిగొప్పెండికూతురుతలయంటంగవలయుననుచుద్వర చేసెనువా
రల నల్లవెండితేళుకులతలగల యొకచాన కార్యతత్పరయగుచుకా.

కం॥ సుముహూర్తముడగ్గతైనని
ప్రముఖులఁ దొందఱునుబెట్టి పదపడఁడని స
క్రమముగఁ గార్యమునడపెను
సుముఖుండు పురోధనిగమ చోదితవిధులకా. ౧౬౨

గీ॥ ఎన్నిపెండిండ్లు చేయించి యోతమందిఁ
గనె వధూవరులను గాని కాననెందు
నిట్టిదాంపత్య మనియెంచె గట్టిముసలి
వేధనముడైన వాఁ డాపురోధసుండు. ౧౬౩

కం॥ అరమరికలేని కాపుర
మొరసి నరయు తలల నొప్పుచుండెడి వృద్ధుల్
తిరముగ నాదంపతులకు
వరమిడి రుడివోని సేసఁబ్రాల్తల నిడుచుకా. ౧౬౪

ఉ॥ కాంచెను శంకరుండు నిజకామిని మఁ బెరవంకఁగాంచు నా
కొంచెపుఁజూడ్చికిఁ వెఱఁగుఁగొల్పఁగ నొదలఁ బ్రాలువోయుచోఁ
గించిదుదంచితమ్ములగు క్రేవల చూపులఁ బుల్కరింతలక
వంచినమోముఁదమ్మి గఱుపాటుకటాక్షదరస్మితమ్ములకా. ౧౬౫

ఉ॥ కాంచె తలంచు నాచెలిమిక త్రియ నెన్నఁచొచ్చాచినట్లు, ప్తా
పించిన పూర్వజన్మములఁ బేర్చినవానన నవ్యధూఁకి యూ
హించును దీగవోలె నెలయించి మనమ్మును జూఱఁగొన్న యా
వంచితపంచబాణుఁ డగువానిఁ బురాభవవైభవమ్ముగా. ౧౬౬

మ॥ జరిగెం బెండిలి యైదునాళ్లును మహాత్మాహమ్మున బంధు లే
పొలుపులేక చెరిగి రొక్కడు నసంపూర్ణాత్ముడవోట లే
డరయ న్నారల నెల్ల వీడుకొని కల్యాణోజ్జ్వలాంగుండు శం
కరుఁ డేతెంచెఁ బ్రహ్మప్రబంధపులు కాన్కలెట్టఁగా నింటికికె.

చ॥ పరిమళభారధీర్వమధువాసరము ల్గతియించెఁ గొన్ని తా
మరిగెను దుర్దిష్టపచురమైన యహమ్ములు కొన్ని యంతటా
శరదభిరామమంగళదినమ్ములు వచ్చిన వట్టివేళఁ గా
పురమును వచ్చెఁ బార్వతి సముజ్జ్వలశారదలక్ష్మీయో యనకె.

చ॥ ఇరువదియైదువేసఁగుల నేచిన శంకరుప్రాయ మప్పు డా
శరదభిరామ పార్వతి వశంవదవర్తన వాసికెక్కె నా
యిరువురికాపురమ్ము గణించి మనమ్ములదిద్దుకొందు రా
యిరుగులపొర్గువారనిన నేమనవచ్చును వారియున్నతుల్. ౧౭౯

సీ॥ కొడుకులలో నొక్కకొడుకయ్యెఁ బార్వతి
జేజెమాంబకుఁ దనచిత్తశుద్ధిఁ
దోషికోడండకుఁ దోడఁబుట్టునె యయ్యె
బార్వతి తన శుచివర్తనమునఁ
గారాబుచెల్లెలై కాన్పించె బావల
మనములఁ బార్వతి వినయశీల
పార్వతి తానొక పార్వతియైతొచె
శంకరు నమలినస్వాంతమందుఁ

సీ॥ బార్వతీశంకరులఁ జూచువారికెల్లఁ
బార్వతీశంకరుల బాలభావమిట్లు
లుండు ననిపించెఁ గోటికి నొక్కఁడిట్టి
కాపురముగల్గుఁ దటచుగాఁ గలుగదెందు.

౧౭౦

సీ॥ కాపురము వచ్చి నెలయానొ కాదొ గాని
యాపురంధిని విడఁజాల దత్తగారు

ఎవ్వరెవ్వరి కేమేమి యెప్పుడెప్పుడు
వలయునో వాని నమకూర్చు బౌర్వతమ్మ.

౧౭౧

గీ॥ అరమరికలేక యొకయింటి యలతలేక
చిన్నతనమున నెవ్వరోచెప్పినట్లు
పెద్దముత్తైదువయ్యె నా ముద్దరాలు
పెట్టుపోతలఁ దమయింటి చుట్టములకు.

౧౭౨

ఉ॥ ఎప్పుడువచ్చెనే నటకు నెవ్వగు చచ్చిన వారియింటిలోఁ
దప్పకచూకితీరు మదిఁ వాఁ దనయింట వసించునట్లుగా
నప్పటికప్పుడే వలయునట్టివి కూర్చి యొసంగు నన్న మా
యొప్పులకుప్ప పార్వతి ప్రియోత్తులఁ దా నొకయన్నపూర్ణయై.

గీ॥ అటువేళఁజేయు శివార్చనమ్ము
నాటుసలఁగుల నెఱిగిన యచులబుద్ధి
నార్వరహితులనడగించి యాఁకుకర్మ
ములను నడపించు శంకరుఁ డలఘువృత్తి.

౧౭౩

సీ॥ కోడికూతకు మేలుకొను మహిషమాదులఁ
బౌరాయణముసేయఁ బరమభక్తి
వ్యాయామ మొనరించి యాచరించును స్నాన
సంధ్యాద్యనుష్ఠానసమయమాలను
పదపడి నిగమమ్ము పౌరాయణముసేయు
నరుణుండు కాడిపై కరుగుదాఁక
చదువుచెప్పను శిష్యసఁఘములకు నెల్ల
భావమ్ము మదులందు బాఁదుకొనఁగ

గీ॥ అతిథు లభ్యాగతుల వార్చి యధికభక్తి
నభవుఁ బూజించి యష్టవిధార్చనముల
మానముంబూని భక్తిసామ్రాజ్యమేలి
జరపు నాతఁడు నిత్యపసాదనియతి.

౧౭౪

ఉ॥ ఆతని శీలముకొన నతము నచ్చపుభక్తియు నాడరించి సం
ప్రీతిగఁ దెచ్చియిత్తుకు కుబేరసమానులు భక్తివిత్త వి
ఖ్యాతులు పొరవైశ్యులు వదార్థము లన్వహ మేరునేను సం
చారఁడు వానినిచ్చును శివార్పణమంచును భక్తకోటికికా. ౧౭౩

ఉ॥ ఇచ్చునుగాక యొక్క డదియిచ్చినమాత్రన దాచికోక తా
నెచ్చట భక్తకోటి కిటు లిచ్చటకై మనినిచ్చగించునే
ఇచ్చట వారికే తగియె నిచ్చినదిచ్చట యంతకంటె మే
లిచ్చను శ్వేతకేతు విడనీడె యగస్త్వండు రామమూర్తికికా.

ఉ॥ విచ్చిన పుచ్చపూల మఱపించెడి వెన్నెలరేలుగాఁగ వా
రిచ్చ ద్వితీయధర్మ మొకయింపొనరించి రధర్మహాని గా
నచ్చదు వాని మెచ్చనిది నాతిమసమ్మన నామె మెచ్చకే
నచ్చదు వాని కామనసు నచ్చట యిట్టిదనంగవచ్చునే. ౧౭౪

ఉ॥ పండినయాకులకొ డులిచివై చెడుకాలము దాపురించె రే
యెండలు విచ్చు మంచు తెరలెత్తిరఁ జాటునమాటునొందె నా
పండినయెండ దేశములవారికిఁ జల్లనికాలమైన నొ
క్కండు సహింపఁడయ్యెఁ జలికాలము దావడకించు దాడికికా.

ఉ॥ కాలము మార్పులందు నొడుగవ్వలఁ గాని యొకండు దాటఁగాఁ
జాలెనె సృష్టియాదిగను శంకరుతల్లియు సత్త యెట్టి వి
య్యాలొకొ పంతగించిరొ మహాశివరాత్రిని రెండుజాములకొ
జాలు నిహ మృతంచు శివసన్నిధికిగి రదెట్టిపుణ్యమో. ౧౭౫

కం॥ ఆ దుఃఖవారినిధి వా రీదిరి కడముట్ట దీర్చు నిష్టలవలనకొ
భేదమ్ము నిడిన నిడనీ తాఁ దీర్పఁగఁ గాలమొకటి దక్షముగాదే.

కం॥ తనమాతృవియోగమ్మునకును వగచినకంటె సత్తకు న్నగచిన దా
ననజాక్షి శంకరునిమతి ననరిన దటు వారిభావపరిణతి యేమో.

సీ॥ చిన్నమామలపుణ్యచిత్రచరిత్రము
 చెప్పె సీమారేడుచెట్టుక్రింద
 నిచ్చోటఁ బూజించు నిచ్చలు గారమ్మ
 నిది యెంతచిన్నవోయినది నేడు
 మొదటఁగాఁ గాపురమ్మునకు
 వచ్చినయట్లు వివరించె గృహధర్మవిధుల నిచట
 మాయమ్మ మఱిపించె మనసునొచ్చినవేళ
 నరసి నాహృదయమ్ము నొరసియచట

గీ॥ మాపు లిచ్చోట శయనించు మనసులోనఁ
 బార్వతీశ్వరసంవాదబహళమైన
 పాట లవి యెన్నియెన్నియో పాడు నిచట
 ననుచు నవి చూచిచూచి తా నలమఱిండు. ౧౮౩

గీ॥ మాతృ దుఃఖంబు హృదయఘస్కరమైయైన
 దల్లిమఱిపించినట్టి యత్తలకు వగచు
 హృదయభారమ్ము సడలింప నెఱిగి రంత
 వార లామాతృదైవ సంభావనమున. ౧౮౪

క॥ అటుకొన్ని వసంతమ్ములు
 కుటిలాలక కడచు నెడలఁ గోమలి తనమొ
 క్కట ఫలియించినదన వ్రేకటిసంధ్యఁ
 బ్రతీచియనఁగఁ గడుఁ నింపాతె. ౧౮౫

క॥ వనిత పితృప్రసూ వనఁగాఁ
 గనెనట నొకకన్య నామకరణముచేసెన్
 జనకుఁడు లింగాంబ యటం
 చును బాలిక కొనలుసాగె జ్యోతిష్కరినాన్. ౧౮౬

క॥ బహువిధములైన వారల,
 మహియమనురాగ మృగుమూరికగా వా

రహములను గడపి రుత్సవ బహుళ

మూల బంధునయనపర్వదినములక.

౧౮౭

గీ॥ అయిదు నెలలైన చిటుతప్రాయమున బాల
యత్త యననేర్చెఁ దలిదండ్రు లాత్మలందు
నొక్కటిఁగదోఁచుఁ దల్లుల యొప్పిదములు
తోఁచు పెనుపెంటఁ గన్నలఁ దోయరాశి.

౧౮౮

ఉ॥ ఐదువసంతము ల్గడచునంతకుఁ బార్వతి గాంచెఁ బుత్రు నా
యైదుగ్రహములుక శుభములై యలరారఁ గుమారుఁగాంచిము
తైదువులెల్ల శంకరున కారయఁ బార్వతికిం జనించె వీఁ
డాదికుమారుఁడం చనిరి యయ్యది యొప్పెను వానినామమై.

౧౮౯

క॥ తనతండ్రి తనకు మను చే
సినవిధమున శంకరుండు చిన్నిసుతునకుక
బొనరించె విధులు ముచ్చట
లనుదిన మది యొక్కపండువయి యలరారక.

౧౯౦

క॥ మాతృస్తన్యముతో వా
జ్ఞాతృస్తన్యముల రుచులు పరికించి సభా
జైత్రుఁడనం దండ్రుకి నా
పుత్రకుఁ డొనరించె దనివోని సుఖముక.

౧౯౧

ఉ॥ చల్లని పిల్లగాడ్పుల వసంతము లిమ్మొయిఁ గొన్నిచెల్లఁగా
నల్లుడు బుద్ధిమంతుఁ డొకయస్వయశాలికి నిచ్చిచేసె నా
పిల్లను బెండ్లి దైవమది వేటగుటక జనఁ గొంతకాల మా
యల్లుడు గూతురుం దివమునందిరి గొడ్డలిపెట్టుగా మదిక

౧౯౨

గీ॥ సానఁబెట్టక రత్నంబు చాయగనదు
పట్టినూరక కత్తికి బదునురాదు
క్షుతములందక జోదు లెక్కనురాదు
కవ్వపడకుండ నరుఁ డెందు ఘనుఁడు కాఁడు.

౧౯౩

చం॥ హృదయము లోతుచూడఁ బరమేశ్వరువైచినగాలమైన బె
ట్టిదము సుతావియోగము పట్టిపతికొర్చెను శంకరుండు చా
చెడటిన గుండె గట్టిపఱచెన్ విధిచేతకు నాడలించి యా
చదురులు నేర్చి పార్వతి ససారి మొుర్చెను వానిసంస్మృతి॥౧౯౪

గీ॥ చిగురుకొమ్మలహృదయము చిక్కబెట్టు
వయసుకాడైన కొడుకురూపహృదయాంచి
జాతిగణముల మృదులవాసనలు చిమ్ము
కన్యపెండిలిగావించె గోతుకమున. ౧౯౫

ఉ॥ అంతట శంకరుండు నిరతాన్నవిత్తిరికి నూహచేసి గ్రా
మాంతరముల్ చరించి కొనినంత ధనమున నిల్పె సత్రముగా
కొంతగఁ గాలమేగె నవికుంతితమాచును తీర్థయాత్ర గా
వంతమటంచు గోర్కి యొడవెక్ ఘనఁ డాతని కొక్కవేళలో.

వ॥ కోరిక యొడవులయ తడవుగా నమృతహాగుండు పరమశివపూజా
దురంధరుఁడును నిగమాగమవిశారదుండును బరమమాహేశ్వరా
చారపట్టభద్రుండు నగు ముడిగొండ లింగావధాని మున్నుగా
నేబండ్లు మాహేశ్వరుల రుద్రగణంబులఁబోని వారి మున్నిడికొని
వెడలి, ౧౯౬

సగ్ధర॥ కావించె నృజ్ఞానమృత్ గగనచరధుని గాంచె శ్రీవిశ్వనాథుక్
సెవించె న్భక్తకోటి శ్రీతులను దనివెక్తేత్రముల్ పెక్కుచూచెక్
భావించె న్నిశ్వమెల్లం బరమశివవపుఃస్ఫుటంబంచు సంత
రావేడ్కలోపుట్టుభక్తప్రవరుల మతితోగ్రమృతజన్మభూమి.

ఉ॥ వచ్చుచు శంకరుండు శివభక్తులఁగన్గొని తీర్థయాత్రగా
వచ్చుట పుణ్యమన్న బుధవాక్యముసారమెఱింగినారె తా
నిచ్చ నెఱుంగునే మనుజుఁ డింట సుఖమ్మొగనున్నవేళ నీ
హెచ్చులు తగ్గులుం గలుగు నీ జగతిం గల చిత్రవృత్తముల్.

చం॥ పిడికెడచిచ్చ మెన్నఁడును బెట్టియెఱుంగని లోభియైనఁ బెక్
బడలిక నాకటక్ సురిగి ప్రాణము కోల్పడునట్టివేళ నీ

కడుపున మంట చల్లఁబడఁగా ఘటియిల్లిన యాతిభేయమున్
బడసినయంత ధర్మగుణవద్ధతి కొంతయెఱుంగ నేర్పడికె.

చం॥ బహుచనపుష్పసారముల బాజిన పుణ్యసదీజలముల్లంక
గ్రహణముచేసి యీవిమలగంధవహులఁ గ్రోలిగ్రోలి దు
స్సహములు రోగబాధలు ప్రశాంతివహించుట యబ్బురంబె యీ
మహితములైన దృశ్యములు మానసబాధ మారింపనేరవే. ౨౦౧

గీ॥ చిత్తమున కిచ్చు శాంతి యాస్తికత డెలుపు
ఘనుడ ననిపించు గర్వంబుఁ గడకుదోచు
సమతబోధించు సర్వభూతములయందు
తీర్థయాత్రలు పుణ్యోపదేశకములు. ౨౦౨

గీ॥ అల్పుడగువాఁడు తనకంటె నల్పుఁజూచి
ఘనుడననువాఁడు తనకన్న ఘనునిజూచి
హృదయరోగము శాంతించి యెఱుంగనేర్చు
సర్వభూతములందును సామ్యబుద్ధి. ౨౦౩

కం॥ అది ముక్తికిమార్గంబగు
నిది యెఱుంగక తీర్థయాత్రలేగిన ఫలముం
డమ మాటల గార్యములు
పదిలములుగావు నడవవలయును విధులకె ౨౦౪

వ॥ మఱియు సధ్యయనవిశేషంబున ముఖస్థంబయ్య వివిధధర్మబోధ
కంబు రసాత్మకంబగు సారస్వతంబుదేశాటనంబునంగానిహృదయ
కీలితంబు గానేందని పలువిధములఁ దత్త్వవివేచనమునలుపు నా
శంకరు ప్రసంగమ్మలం బ్రశంపించుచు దమ దర్శించిన తీర్థముల
విశేషములం దలంచుచు నయ్యవరశంకరుని యనుగ్రహంబునం
దమ కీటు ధన్యత్వంబు సమకూడెనని పొంగుచు నాశివభక్తులు
తైనబ్రాహ్మణప్రభుపరిచాలితంబగు సుర్లమునగరముం బ్రవేశిం
చిరి. అంత నప్పటి సంస్థానాధీశ్వరియగు మహాలక్ష్మీదేవి

యమాత్రహేత్వదుఃకు భక్తివినయసంపన్నంబులు మధురంబులు
సగు విందులనొసంగి గారవించునపుడు, ౨౦౫

గీ॥ ప్రమథగణములు గొలువంగ వచ్చియున్న
శంకరుడె యంచు భావించె శంకరయ్య
గాంచి యారాణి యారాణి గాంచి యతఁడు
లక్ష్మీసామోత్కంఠుటలను దలంచె. ౨౦౬

సీ॥ ఒక గొప్పబిరుదయ్యె నుర్లాముపండితుం
డనుట యీలక్ష్మీచేతను దలంప
నొక మహాకృతీయయ్యె నుర్లాముచరితంబు
పండితకవిజః ప్రస్తుతంబు
నొక బ్రహ్మపురమయ్యె నుర్లామునగరంబు
వేదపండిత మిథోవాదములను
నుర్లాము పండితుం డొగి వచ్చెనని విన్న
నేరాజు దర్శనం బిచ్చితీరు

గీ॥ రాజులే లేరొ కోటకురాదొ ధనము
వచ్చు గాకేమి యుర్లాముప్రభులవంటి
రాజు లింతకు గలుగరు రాణిలక్ష్మీ
నిలిపె నాకీర్తి తన నాడు నిశ్చలముగ. ౨౦౭

గీ॥ లక్ష్మీపాలనమందు నుర్లామునగరి
యొక మహాతీర్థమైపోయె నుర్వి నాల్గు
కడల కవులకు మధులకు గాయకులకు
వేదవిదులైన శ్రోత్రీయవిప్రులకును. ౨౦౮

గీ॥ అన్నమిడువేళ రాణి శ్రీయన్నపూర్ణ
ప్రజ్ఞలెఱిగెడు పట్టుల రాణి వాణి
కానకలిచ్చెడి యెడల నికమగ లక్ష్మీ,
యా మహాలక్ష్మీ సరిరాణి యనంగలదె. ౨౦౯

చం॥ కవులకుఁ గామధేయవఁగా నుతి కెక్కిన లక్ష్మీజూది యా
శివగురుఁ డౌర యీపురికిఁ జేరినయప్పుడు చిల్లిగవ్వ లే
దవునికి నెట్లు భక్తుల ప్రమాణము లీవఱు నంచునొచ్చె నా
విషధములైన మిదులను వేఁగె ను వారికిఁ గొన్ని వేఁకువల్. ౨౦౦

కం॥ ఆవింకుల మరఁగినవారై వారు తలంప రట ప్రమాణపువార్తల్
చేవియు విసువదును ధనాభావమును శౌకరుండుప్రకటింపఁడటల్.

కం॥ జరుగ నిటు కొన్నినాళ్ళకు
నురుచిరనిజబంధుజనవియోగము కలిమిన్
మఱిగిన మనసుల మాహే
శ్వరులను గుర్తించె రాణి సముచితరీతిన్. ౨౦౧

ఉ॥ అంతట నొక్కనాఁ డట మహాసభశ్రావణియంచు నయ్యె నా
ప్రాంతమునంచుఁ బేగులపాడితులుం గవులున్ రసజ్ఞుల
త్యంతసుదూర జేశములయగులనుండియు వచ్చినారు వా
రెంత కళాభిమానులొ మఱెంతదగ్గిదులొ యంతయున్నతుల్.

సీ॥ ఆపరనందీశ్వరుం డగు నందీశేశ్వర
శాస్త్రియు సంగమేశ్వరబుధుండు
అంద్రబృహస్పతి యల్ల రాయఁడుశాస్త్రి,
హరికథాబ్రహ్మ నారాయణంఁగు
ఆస్థానబుధుండు సీతయ్యశాస్త్రియుఁ బెక్కు
రవధానులును దీర్చి రట్టికొలుపు
నందు నధ్యక్షత్వ మారాణి కోరిక
సధివసించెను శంకరయ్య యంత

అ॥పె॥ వివిధ నిగమగాన కవిబుధాశీర్వచః
ప్రస్తుత మంగళారంభ మగుచుఁ
గన్నువింజయి యాసభ మిన్నముట్టఁ
బ్రతిభమెఱసిరి నూతనాగశులు బుధులు.

కం॥ వేదముననె శాస్త్రముననె కాదు కవిత్వమున మధురగానక్రియల
వాదోపవాదముల నామోదమునిడి రట్టిబుధుల మోసల వారల్.

కం॥ ఆ వివిధ బుధుల విద్యాప్రావీణ్యము లొక్కయెత్తు వారల యాయా
ప్రావీణ్యతారతమ్య విభావన మొకయెత్తుగాఁగఁ బండితులుండన్.

కం॥ పక్షములేక యాయధ్యక్షుఁడు వివరింప వార లరుదయుమూఁడొ
నక్షిని డాచిన శంకరు సాక్షాత్తుగఁ గంటిమనిరి స్వాంతములందున్.

ఉ॥ ఆతఱి శంకరుండు వినయావనతుండయి మీర లింత వి
ద్యాతిశయమువారలు మహాత్ములు నన్నొక పెద్దఁజేసి ప్ర
ఖ్యాతము సేసికొంటిరిగదయ్య యనన్యము సౌమనస్యమున్
చేతిము సంతసెల్లె బుధసింహుల మిమ్మిటు కొల్వఁగాంచుటన్.

కం॥ పొడవొందుకళలు మిమ్మిటఁ
బొడఁగంటిని బుణ్యవశత పూజ్యులుమీకే
ముడుగరల నీయనేర్చెద
నడిపుట్టువువాడ మిగుల నజ్ఞుడ ననుచున్.

౨౦౯

చం॥ తొడవుల నూడ్చియిచ్చ బుధతోషణతత్పరు డాతఁ డంతటన్
డడఁబడకుండ రాణి తొలిదర్శనమప్పు డొసంగినట్టివిన్
మెడఁగలయట్టివిన్ బసిఁడివిగ్గులమే ల్జలతారుశాలువల్
మడతలువిప్పనట్టివి తల త్రలలీను బెడంగుపుట్టముల్.

౨౧౦

చం॥ అదిగని విచ్చుకన్నుల మహాద్భుతమందుచు సభ్యులెల్లఁ దా
మిది యిది నాఁగ నేరరు మహేశ్వరి లక్ష్మీయ. టిచ్చవోయి యే
నిదె యింక నీ వదాన్య మదియెట్లుగఁ గొల్వగ నేర్తునంచు నిం
పొడవ నొసంగె వారికి బహూకృతు లాత్మనుసంతసెల్లగా.

౨౧౧

కం॥ ఆసభ యిటుముగియంగా నాసభ్యులు నెలపుగొనుచు సరిగిరి భూకై
లాసం బుర్లామనుచును, వాసిగ నా శంకరయ్యఁ బాయనిమదులన్.

కం॥ ఆలక్ష్మీ యంత శంకరు లీలామానుషవిలాసలేఖాంచితః
కైలాసవాసి వీవని చాలఁగ నుత్తియించి విడువఁజాలని మదితో.

శా॥ వేయి న్నూట పదాఱులిచ్చి ప్రియముల్ పెంపొంద నా రాణి దా
నా యా వారల వారియింద్లకడ కొయ్యకబంపె నా శంకరుం
డా యాదార్యము నా నిసీతియును నిత్యమైన యాభక్తి యా
భూయస్సందితపుష్కారావగుఁముల్ భూషించి చిత్తమునక.

చం॥ సముచితరీతి వీడుకొని సత్రము చక్కఁగనిర్వహింపఁగా
సముచితమైన దేశము విచారణచేయుచు నోరుగంటికి
గ్రమముగ నేగి యయ్యెడఁ బకాపికలైన మహాంధ్రచిహ్నముల్
సమదతురుష్కండశిథిలములఁ జూచి తలంచె నిమ్మెయిన్.

కం॥ శివకవి బుధగురుతోషక, శివసాదాంభోజమధునిషేవణ పరమా
భవతరణ పరమకారణ, శివ పంచాక్షరజపైకచిహ్నితహృదయా.

మాలిని॥ అనవరత శివధ్యానాబ్ధి వీచీవిహారా,
కనదతుల మహేంద్రాఖండభాగ్యప్రకారా,
అచితరకరణీయఖ్యాత ధర్మాభిమానా,
వినుతసుకవిబావా ! విశ్వనాథైకజేవా. ౨౨

శా॥ భక్తిసాపితవిశ్వనాథభవనప్రఖ్యాతవిద్యాలయా
యుక్తా యుక్త విచారశూర విమలద్యోగా శివారాధనా
సక్తస్వాంత, యదారవర్తన త్రిధాసత్యప్రవృత్తా పరి
త్యక్తస్వార్థ నృసింహగుప్త విభవేంద్రా విత్తవిత్రేశ్వరా. ౨౩

మ॥ హరితశ్రీమునిగోత్ర మల్లయకవేంద్రాదిత్యసత్పుత్ర సు
స్థిరవిద్యద్గురు రాడమోఘకరుణా శ్రీవీరనారాధ్య, వా
క్పిరపుణ్యప్రతిపాద్యమానమహిత శ్రీశంకరారాధ్య స
చ్చరితమ్మందు ద్వితీయకాండము బుధశ్లాఘ్యత్వముంగాంచుత.

శ్రీ శంకరాధ్యక్ష చరిత్రము

తృతీయ కాండము

కం॥ శ్రీశంకరపూజారత కాశీముఖబహులపుణ్యకటకవిహారా
ఆశ్వాజై తృకసుయశోరాశీ నరసింగ భక్తిరంజితచరితా. ౧

వ॥ అనధరింపు ముట్టు లాశంకరుండు తిరిగి యేకశిలానగరంబు ప్రవే
శించి యచ్చటి శిథిలములంగని విభిన్నహృదయుండై యొక్కంత
తడవు నిలచి. 2

మ॥ ఇరుమున్నూరువసంతముల్ చిలికెనా ముచ్చట విచ్చేసి కా
పుర మున్నట్టి పురాణదైవము స్వయంభూస్వామికి నేటి క
చ్చర లూరేగిన రాచబాటలఁ దురుష్కధ్యాంక్షఘోరధ్వనుల్
పొరయ నెల్లిన వాయసాయసరవమ్ముల్ వీనులింతితగా. 3

మ॥ శివదేవయ్య ప్రధానిగా గురుఁడుగా సింహాసనమొక్కి యీ
యవనిం బ్రోచిన కాకతీశ్వరుల పుణ్యాస్థానమా యిది యీ
చవికెం బొల్కురిసోమనాథకవి తా సల్లాపమాలించె నా
శివరూపుండు ప్రతాపరుద్రధరణిజిష్ణుండు భక్తాళితో. 4

శా॥ తానైచ్చి మహేశ్వరాంఘ్రికమండ్యానై కశీలుండు వి
హ్లాసీ రేడభవుండు తిక్కయొగ్గి దద్భారతామూయమున్
వీనుల్విందులు తేనెసోని లిచటక వినిపించి వర్షించె నా
యీనాఁ డీమొగసాలచెంత వినరా వేలా కవిప్రస్తుతుల్. 5

శా॥ ఆతిక్ష్మన్నప్రధానశిష్యుడనఁగా నానాఁటి కీనాటికిన్
ఖ్యాతింగాంచినవాఁడు మారకవి మార్కండేయమర్పించె నా
యీ తెల్లందొర నిండుకొల్లు కవితాహేలావిలోలసీతిన్
ప్రభాతర్మింకళపంకజాకరముగ న్నాగన్న సేనానికిన్. 6

శా॥ ఆవిద్యాధియో నగస్త్యనకు విద్యానాధపక్షం బిటా
గావించెక బహుదేశపండితకవీంద్రప్రస్ఫుటాంగీకృతుల్
గ్రీవాకుంచననూచితమ్మలాలయక శ్రీవీరరుద్రేశ్వరుం
డా విద్యాసతిహర్షనిర్భరకటాక్షాంగీకృతుల్ దెప్పెగా. 2

శా॥ సిరియెల్లంగఁ కొల్లగొట్టకొన సీశిల్పంబు లింతింతగాఁ
జెఱుపం జేతు లవెట్టులాడెనొ గటా చిత్రమృలక జూచుచోఁ
బురుషబ్రాంతిని రోషమూఢులగుచుం బోరాడి పోరాడి యా
పరిపంథుల్ తలవంచిపోయి రనుచుక భావించు నిక్కమృగక.

మ॥ అదిగో కాకతియమ్మవారిగుడియా నాకింద క్రిడాసర
స్పిదిగో రాజుల రాణివాస మకటా యీచెంత దేవాలయ
మ్మదె యాసానపురఃప్రదేశమున స్తంభాగ్రమృతనిల్చి యీ
శిథిలమ్ముల్ గనలేక రాలయిన హంసీహంసయుగ్మంబగుక. ౯

మ॥ ఇది మున్నాగుఢులస్వర్గభూమి యిపుడో యీ రుద్రభూమి న్ననక
జెడగుం గుండియ రాతిగుండె యెవఁడో నిర్భాగ్యుఁ డీశిల్పచుక
విదళించెన్ బహుళాంధర కర్పూరముల్ మిన్నందె నిచ్చోట నాఁ
డిది నేఁ డాంధులపుణ్యతిర్థమొనగు స్వీక్షింపఁబూర్వస్మృతిన్. ౧౦

ఉ॥ మాద్దులగుల్కు నీవృషభము న్గనిసంతన వాసికన్నులక
బెద్దసిశాచ మావహిలి పెంపఱజేసెను రాయయైన యీ
యెద్దును జూడలేని యది యెట్టిపశుత్వమొ మానవత్వమో
యెద్దులపాటిబుద్ధిగలదేనియు నింతలు నేయ నేర్చునే. ౧౧

మ॥ శిలలందెక బరమేశ్వరాశ్రమ సీటుల్చిత్రించి చూపించె నీ
కళలన్నెర్చిన శిల్పవేత్త యదియు న్గానంగలేఁడాయె నా
మలినన్యాంతఃకు రాయి నీశ్వరునిగా మన్నించు నీజాతికిక
దులయా గోవులమాంసము నెఱసపు నా దుర్జాతి యేనాటికిక. ౧౨

మ॥ మది నీమాత్రమునూహసేయఁడు మతోన్మాదంబు కైపెక్కి యా
హృదయ మ్మించుకకల్గెనేని చనఁడే యీశిల్పముక మ్రొక్కి నాఁ

డది దార్భాగ్యము నిత్యమై నిలిచినే యీశంపదల్ నేటి కా
మృదునష్టాత్ముచరిత్రలే నిలిచి నీరేఖావికారములక. ౧౩

చ॥ కలదు నిజమ్మగా నరయఁ గప్టమునందు సుఖమొక్కింతగాఁ
గలదన నేల నీకొమ్మగఁ గప్టమునన్ సుఖమొక్కటే యగున్
దెలిసెను నేటి కీ శిథిల దృశ్యములంగని యేడ్చియేడ్చియున్
దొలఁగదు చిత్తమించుక యెదోయొకసౌఖ్యము నందుచున్నటుల్

సీ॥ ఇది రుద్రదేవుల మృదులపదస్పర్శనంటిచ యాసానమంటపమ్ము
అదియెవిద్యానాథునమరభారతికాలియందెఘల్లని మోసినట్టితావు
ఇది రాణిరుద్రమపదము పారాణిచేఁ బరిఢవిల్లినది సౌభాగ్యభూమి
అదెకవిబ్రహ్మాయాయరుణాంబుజమ్ముననాసీనుడై యండినటులెతోచు

గీ॥ రత్నకంబళముల నమ్ము రచ్చలివియె
పూవులమ్మెడు సంగడిభూము లివియె
నంచు నూహలు పెక్కుగావించుకొంచు
నిశ్చలుండము యటఁ గొంత నిలచియుండి. ౧౪

శా॥ ఆ వేగమ్మది పట్టలేక యిదియా యానాటిభాగ్యంబు మా
కీవేళకొమిగిలెన్ మహేశ్వర దయాహీనుండ వైతేల నీ
భావ మ్మించుక యల్గిచూచునెడలన్ భస్మమ్ముగాకున్నె యా
దైవద్రోహిచమూసమూహములు నీదాటిణ్య మిట్లయ్యెనే. ౧౫

మ॥ ఇకనైనం గరుణింపు మాంధ్రజనకున్ హేరాశవీతూర్పురిన్
స్వకపూర్వాద్భుతపుణ్యసంగృహీతలచే సాధించి యివ్వఁబు తా
వకపాదమ్మల భక్తి తొల్లిటి మహేశ్వర్యమ్ము లర్పింపఁగాఁ
బ్రకటింపంగదవయ్య నీదుమహిమన్ స్వామీ త్రిలింగేశ్వరా. ౧౬

శా॥ ఆవాసింతువు వెండికొండ నెలులలో యారీతి సంతృప్తిమై
నావాసింతు మహాశక్తిశాసమున నీ కాపెచ్చు నీతగ్గు లే
దేవెంట న్నరుఁ డట్లుతుప్పివడునే యీమాటికరించెదన్
రావయ్యా దయచేసి మమ్ముమనుషన్ స్వామీ స్వయంభూవిభూ.

- మ॥ మును శ్రీనాథుడు చూచుచున్నట్టికి రూపున్ మాయ దింతింతగన్
వినిపించెం గవిగాన నాతఁ డదియున్ గ్రీడాభిరామమ్మునన్
నిను నేఁ జూచితి ముందుముగ దితరులు స్వీక్షింతురేగాక యా
కనువిందుల్ దు పింతుగాని నిజభాగ్య మీవు చూపింతువా, ౧౯
- మ॥ అనుచున్ లేచి నిరూపాచితమున దా నల్లత నిశ్శబ్దతన్
జనుచున్ దవ్వుగ నేగి యచ్చట సహస్రస్తంభసాధంబు గాం
దెను దుఃఖించెనొ సంతసించెనొ మటన్ శిల్పములకజూచి రా
లెను నేత్రములనుండి బాష్పకణము వ్రీక్షింప వీక్షింపగా. ౨౦
- మ॥ ఎవరీశిల్పకుఁ డెన్నియెన్నికళలం దెంతెంత విన్నాణముల్
చివురుల్వెట్టిన విందులక భరతమా శిల్పంబ వేదాంతమా
యవురా పేరునువ్రావాయ డెందు నది యేమాచారమో పేరు లె
య్యవియైనక ఫలమేమి నుంచు నొక వేదా న్శమ్ము పాటించెనో.
- మ॥ తన కావించిన శిల్పమందుగల సాందర్యంబులక్షించి యే
మనుజుం డెమ్మెయి చిల్చుగాక నమ్ముడై మన్నించుటే వీనికిన్
మన ఉద్దిష్టముకాక నాటికది సామాన్యంబు నేడైన నీ
జనముల్ మెత్తురె మెచ్చకున్న, జెడెనా సంపత్తి యవ్యానికిన్.
- ఉ॥ వస్తువుకల్గ దానిగుణవర్ణనకల్కిఁ బొసంగు నామముల్
వాస్తవ మింతలేని యతిభారపుబేరుల నేమివచ్చు నీ
వస్తువువెన్న శబ్దమనుభావము స్పష్టమునేతగాదె యీ
యాస్తికుడైన శిల్పిహృదయూర్ధ ముకించుక యెంచిచూచినన్.
- ఉ॥ తానొకఁ డుండియుం దనకుఁ దండ్రియెలేడను పాడుకాలమం
దేను జనించి నీమనసు నెట్టులెటుంగుదు మీచరిత్రపై
బూనికలేదు మీకుఁ బెరిభ్రాములవారల యెల్లదమ్ములన్
బూనఁగనయ్యె మాకు నుడిపోవని రక్తమునన్ జనియించియున్.
- ఉ॥ రాయిదొలంఁచితో యెఱుంగరా దిది యెట్లులు కూర్చితయ్య నీ
వేయివిధమ్ములౌ పతిభ లింతకు కొక్క నిదర్శనమ్ముగా

నీ యనవద్యశిల్పమున నిల్చియుఁ బిల్చినఁ బల్క వేమి యీ
గాయములైన దేహమును గాంచి బోల్పడ వేమి నేటికిన్. ౨౫

సగర్|| మువ్వంక న్నూడులింగ ములునడ మమహామూర్తి నందీశ్వరుండున్
నవ్వుల్ దొల్కాడు నీమంటపమును గనిన న్నాస్తికుండై నగానీ
యవ్వెంటన్ భక్తుడై తా నభవ పశుపతీ యంచుఁ బ్రార్థింపకున్నే
దవ్వుల్ పాయంగఁ బాపార్ద్రములుచరితముల్ ధన్యమూర్ధన్యతాప్తిఁ.

ప|| అని విష్ణుమానసుండగుచు నొక్కింతతడవుగ నిలిచి యచటి
కనతి దూరమునగల పద్మాక్షి దేవి యాలయముంగని
విచిత్రితహృదయుండగుచు బిట్టగావగచి విశ్వేశ్వర దేశికుండు
సోమనారాధ్యుండు మున్నగు నప్పటి పరమమాహేశ్వరులం
డలంచి కలంగిన మనమున

కం|| శివదేశికుండు రాజసి
నవి యూళు లొసంగెనంట యధికప్రీతిన్
శివునకు శివాలయ మైక
వివిధకలానిలయమగుచు విభవ మైసగఁ. ౨౬

కం|| ఆనాటి యగ్రహారము లానాటి శివాలయము లఖలకళా వి
జ్ఞానాలయములుగా వా రానాడు ప్రతిష్ఠసేసి రధికప్రౌఢిన్. ౨౭

కం|| దానమ్మన జ్ఞానమ్మన
మానమ్మన వారు నిరుపమానులు నేడా
దానము జ్ఞానము మానము
గానము నిర్వీర్యమయ్యెగాఁ ప్రజయెల్లన్. 30

మ|| అనుచు న్నెండియు బెక్కుగావగచి తా నాశంకరుండొక్క వె
చ్చని నిట్టూరుపు వుచ్చి యట్టిమహితుల్ సంచారముల్ చేయ మె
చ్చినయప్పట్టణమందు సత్రమానిడన్ సిద్ధాంతముండేసి యె
ఱ్ఱని యేగానియులేనిగాని కెటు దీర్పన్వచ్చు నంచెంచుచో. 30

శా॥ ఆ కాలమ్మన నోరుగంటిపురిలో నాకారవంశోద్భవుల్
 శ్రీకల్యాణగుణాభిరాములగు నా చెన్నయ్య వెంకయ్య సు
 శ్లోకుల్ సోదరులె ట్లెఱిగిరో త్రిధా శుద్ధాత్ము నాశంకరున్
 బ్రాకారోజ్వలదివ్యసాధకునకున్ రప్పించి భక్త్యన్నతిన్. 3౨

మ॥ అట మన్గటిన యొక్క సాధమీను సత్తార్థమ్మ నర్పించి రం
 తటి సంకల్పవిశుద్ధిజూచి యతఁ డాధన్యాత్ముల నైచ్చి య
 చ్చటఁ బ్రారంభమొనర్చెఁ బాంథవికలశ్రాంతాంధకాలీమనః
 పుటసమ్మోదన మన్నదానము స్వయంభూలోకసోపానమున్. 3౩

క॥ అక్షరలక్షలుగాఁ బం
 చాక్షరమౌ బురశ్చరణమునలిపి యతం డా
 యక్షరలక్షకొనర్చెను
 ద్ర్యతౌరాధనముఁ నన్నదానము భక్తిన్. 3౪

వ॥ మఱియు న పురమమాహేశ్వరుండు లక్షతోంబదియాఱువేల
 భక్తగణార్చనమ్ముసేయ సమకట్టుటయు నా సంకల్పమ్మునెఱింగి.

క॥ చిటుతోండనంబి నెట్టికిఁ
 జిటుతలు ధర్మమున నూరినెట్టులు భక్తిన్
 దఱచుగఁ గనకము గురిసిరి
 పరిపూర్ణముగాఁగ నతని వ్రత మఖలమ్మున్. 3౬

క॥ శంకరుఁ డొకపని తనమది
 సంకల్పించుటయ తడవు సాధించు నిరా
 తంకుం డతనికి స్వాలకుఁ
 డంకితమానసుఁడు వీరయారాధ్యుఁ డిలన్. 3౭

క॥ ఒకభక్తుఁ డిడియె నతనికి
 నొకగృహమును దాని నాతఁ డొనరించె బ్రీతిన్
 బ్రకటితముగ నొక విద్యా
 నికేతనముగాఁగ ధర్మవిశ్చలబుద్ధిన్. 3౮

కం॥ శ్రుతిపరిమళమూదిగ బహు
కృతులను రచించె భక్తికృతుల నొనర్చెన్
బ్రతిభకు నిదర్శనమటుగ
నతిశయముగ యోగవిద్య సభ్యాసించెన్ 3౯

మ॥ ఎవ రేమిచ్చిన దాచికొంట యెఱుంగం డేనాటి దానాటికే
యపు నేభక్తునకో శివార్పణముగా నవ్వాని దర్శింపఁగా
నెవ రేతెంచిన శూన్యచిత్తమలతో నెన్నంగు పోలేదు వా
ని విశేష మృది యేమహాప్రభువు గానీపొందఁగానేర్చునే. ౪౦

కం॥ ప్రతిసోమవాసరమ్మన
వ్రత మాతఁడుపట్టె రిజతిచాత్రల నొసఁగఁ
తుతిలేదు దాని కెన్నడు
శితవ్రతుఁడు వాని పుణ్యజివిత మందున్. ౪౧

కం॥ అతిథులు సభ్యాగతులును
బ్రతిదినమును సత్రమునకు వత్తురు వారిన్
మతి మెచ్చ నాడరింతురు
సతత మ్మా సత్రమందు శంకరు భక్తుల్. ౪౨

కం॥ నయయతమగు గౌరవమును
బ్రయవచనముతోడి యిగి వినయము గల వి
ద్యయు శంకరు హృదయమ్మున
దయవలె దమయంత సహజతను భజియించెన్. ౪౩

కం॥ ఒకనాటి శివార్చావే
శకు మాహేశ్వరుఁ డొకం డలఘు డచ్చటకన్
జకచక వచ్చియు లోజన
మొక మోటమిపడుచుఁ దిరిగిపోయిన వార్తన్. ౪౪

కం॥ విని మఱిగిన మనమున భో
జన మొకరీతిగ నలెందు సఠిపి రయమునన్

జనె నాభ క్షుడు విడిసిన

యనఘుని గృహమానకు వింతయయిన మనమునకా.

౪౫

ఉ॥ తాను భుజించు పల్లెరము దానికిఁ దోడగు వెండిచెంబు చేఁ
బూని స్వయమ్ముగా నడిమిపొద్దున నెడకు నోర్చిపోవు న
వ్వానినిఁజూచి తా మచటిభక్తులు తొందఱ వెంబడించుచున్
బూసరి డాయఁగా వెఱచు బుద్ధుల నింతను నంత ఛత్రమల్. ౪౬

కం॥ వారలు వెంబడివచ్చుట

యారయడో కాక తెలిసి యటు చనఁగలరే

వారలు శకరగురు మతి

నారసి “యద మిత్ర మనఁగ నగునె యెవరికికా.

౪౭

కం॥ చని యటుల మృహేశ్వరుఁ

గని నాష్టాంగమ్ము గాఁగఁ గావించి నతిన్

వినయవిహీనుడ నా యీ

పొనరిచిన శిష్యాధమాను సైఁపఁగ జే.

౪౮

కం॥ ఎఱిగియు నభ్యాగతుఁ డి

శ్వరుడని నిను విడిచి భుక్తి నలిపిన దోష

మొరసిన పాపిని బ్రోవవె

చరలింగమ శంకరయ్య సైఁపఁగదయ్యా.

౪౯

కా॥ లంచమ్మించు గణింపకీ జడుని వాలాయమ్ము మఱింపవే

యఁచుం బల్లెము పాత్ర మాతనికి నాయ్యన్ భక్తి నర్పించినన్

వించుం గంచును విస్మయమ్ము పులక లెప్పటింప నాతండు వీ

యించెన్ శంకరు వానికన్నులకుఁదోఁచెన్ స్వామిసాక్షాత్పతఁల్.

ఉ॥ తోచి యతండు భక్తజనతోషణ శంకర యెంతసేసి తీ

నీచుని కోసమై యకట నిష్ఠులురాలెడు నెండలోన నీ

యీ చనుదెంచుటేమి యివియిచ్చుటలేమి యెఱుంగ నేర నీ

కే చను దాతృతామహిమ మీచరిత మ్మృకకావ్యమై చనున్. ౫౦

ఉ॥ దోసములేదు నీయెడన దోసము నాయది నిన్నుజూడఁగాఁ
జేసినపుణ్య ము య్యదడచెన్ దొలి బాములఁగన్న దోసముల్
దోసము పుచ్చుకొంటు ధనలోభము వీసములేని వానికిన్
దోసముగాదె నీమనసు నొచ్చుట నాకిట నేమి నేయుదున్. ౫౨

క॥ వినియుంటిఁ గొంత కొంతగ
ముని లింగవధాని చెప్ప మును గాశికిఁ బో
యిన నాటి నీ చరిత్రము
గనుగొంటిని నేడు ధన్యగణనను గంటిన్. ౫౩

చ॥ అనవిని శంకరుండు వినయ మ్మది రూపమునంది నట్లు లో
యనఘ మదీయదోష మది యాగినయట్లుల నేను గుర్తుగాఁ
గొనఁగదె యంచు వేడినఁ దగుల్వడి యాతఁడు స్వీకరించె నా
జనములు మెచ్చిచూచి రట శంకరు నాతని చిత్తశుద్ధులక. ౫౪

చ॥ కల దొక భక్తురాలు తన కల్పికిఁదగని నిండుబుద్ధితో
వెలగల పట్టువస్త్రములు వేయి పరామరికల్ ఘటిల్లఁగాఁ
జలివినవాని వెండివియు చక్కనివో శివపూజసాత్రలక
దొలఁగని చిత్తవాసనలతోడ నొసంగెను శంకరయ్యక. ౫౫

క॥ నవ్వుచుఁ గైకొని శంకరుఁ
డవ్వనితగ్మహమ్మలోని కరిగెనో లేదో
దవ్వలఁ బూడఁగను భక్తున
కవ్వి సమర్పణముచేసె సమలినభక్తిక. ౫౬

ఉ॥ అంతట వచ్చి యాయవిద యయ్యకు దా నిడినట్టి వస్తువుల్
చెంతలనున్నభక్తు గళనీమను జూచుచు విస్మయించుచుక
గొంతగ సాహసించి యనఁ గొంకుచు నక్కట దాసురాలిపై
నింతటి కోప మేల ధరియింపగరా దొకొ యొక్కపూటయ్యక. ౫౭

ఉ॥ నా విని నవ్వి శంకరుండు నా కిడునంతకె నీవి వస్తువుల్
నా వయినంత నేమి యయినన్ బనియన్నదె నీకు నాడ నో

భావిని నీవు నీదయిన భక్తిని జూపితి నేను నా విధిన్
బోవమి తప్పగానియిటు వోయిన దోసము కల్గనేర్పునే. ౧౪

కం॥ ఓతన్ని నీదుగరు నొక దాతను గావించు పుణ్యధనమున కరయన్
బ్రాత్యె వే తొక్కటి నే బ్రీతుడ నగుకంటె నీ కభీష్టుముకలదే.

చ॥ అన విని యామెయుం దెలిసె నక్కట చిత్తము తృప్తితోసమై
జనములు పెక్కుచందముల నామికి నర్పణ లిచ్చుచుండు రా
ధనములు వానికి న్వలెనె తా దనయంతనె యీశ్వరుండు ద
న్దనమునఁ దన్నుగొల్పుటకుఁ దద్దయమెచ్చును భక్తుగొల్పుటక.

కం॥ ఒకనా డిద్దరువై శ్మశులు సకలమ్మును సిద్ధమయ్యె సామీ సుతు పెం
డ్లికి రెండునూర్లరూప్యము లి.కదక్తువయ నెదులోననిచ్చెనతండుక.

చ॥ అది యొక వేళ గవ్యయును నాతనిదగ్గలెదు వర్ణి యెం
డది తెలియంగ లేకతని యాచనసేసెను బెండ్లితోసమై
మది మఱుంగంగజూచె దన మానిని పార్వతిమోము నాత డా
హృదయమెఱింగి యొంటి తొడవెల్ల నొసంగిన దామి వానికిన్.

కం॥ వెట్టిదియోగడుసుదియో బట్టునఁ బతిజూచునంతవడతియుపొమ్మల్
వెట్టిగ నటు లిడవలెనే కుట్టునికిన్ దనకులేరె కొడుకులు కొమ్మల్.

ఉ॥ ఆభరణమ్ము లెక్కువను నాడుది గల్గదు వింతవింతలొ
నాభరణమ్ము లెన్నిగల వన్నియు నట్టిటు మార్చి మార్చి దా
నే భరియింపఁగాఁ గలదికెన్నఁడు పెట్టి యెఱుంగఁ డాతఁడే
యాభరణమ్ము నట్టి పతి నా సతి యెంచెనొ యొక్కసామ్ముగా.

మ॥ ఒకనా డాతఁడు భోజనమ్మునకు నుద్యుక్తుండు కాగా శుభా
వికలుండన్ దయతోఁ బ్రసాదము నిటకబెట్టింపరే యంచు వా
నికి విన్నించెను భిక్షు కంఠ మదియు నివ్వించుక తుధాశాంతి నా
నికిగా నన్నము పెట్టిగాని తిన డా నిక్కంపుభక్తుం డిటక. ౧౫

చ॥ అతనికిజెల్లె నిట్టివి కతాధిక మిల్ ఘటియింపఁ బుణ్యముల్
క్షీతి నొకపేరుతోసము చ్చేసెనునారికి నెల్ల వచ్చునే

ప్రతములనిర్వహింపఁగఁ దిరమ్మలు పుట్టువుతోడి భావముల్
కృతకమె యైన ధర్మము పరీక్షితమై చెడిపోవు నొక్కటన్. ౬౬

౩౦| మరణోక్తులుఁ దొక భక్తుఁడు

గురుశంకరుద్యుమ్నఁ గోరఁగ గురు డా

దరమున వానిం గణఁగా

నరిగెడు నప్పటికె వాడు నరిగె బరమ్మన్.

౬౭

చం|| మరణము వేగ మిట్టిది సుమాయుచు నీశ్వరు హెచ్చరింతుమై

త్వరగ గృహముచేరి శివభక్తుల కచ్చటచున్న వారికిన్

వరుస సువర్ణమీయ నొక భావముకల్గిన యంతలోన శం

కరుఁడు మనమ్మునం బ్రతిపగా నది పుట్టునిబిల్చి యిట్లనున్. ౬౮

చం|| నవరసు లీయఁగావలయు నాయన ముచ్చట చున్న వారికిన్

శివునకుఁ బ్రీతిగాగ నదిచెల్లక లేదు ప్రసాదముఁబుట

న్న విని యతండు నట్లని ఘనమ్ముగ యత్నము చేసిచూచె నా

శివపురపంస్యఁగూడి యటఁ జేతుర దెంతకు నొక్కకాసునున్. ౬౯

గీ|| నూటయేబండుభక్తు లానాటివారు

నూటయేబదినవరసు లోటలేక

యొసఁగవలెనన్న మాటలా యున్న నేమి

యోరుగంటను సంత లున్నారో లేరొ.

౭౦

చం|| అనశనమూని శంకరుఁ డనన్యమనస్కుఁడు యోగనిష్ఠుఁడై

మనమునఁ నెంచె నీశునట మా చరలాన్వయశీతరశ్మి రా

మన యను నొక్కభక్తుఁ డసమానుఁడు నా శివపూజసేయుచోఁ

గనులకుఁదోచె నా గురునికన్నుల నీ రొకయింత కారుటల్. ౭౧

ఉ|| తోచినయంత నే మిగులఁ దొట్టిలుచి త్తము చిక్కఁబట్టుచు

లేచుచుఁ దంత్రివార్త నిడ లెంకనుఁబంపుచు నోరుగంటికి

వేచె జవాబు కైకొనక విస్తరిముందఱఁ గూరుచుండియే

యా చదురుండు వానిహృదయమ్మన నా గురుభక్తి యెట్టిదో.

గీ॥ ఆ సికిందరుబాదు రామన్న యిశిన
తంతి యోర్లు చేరిన తత్క్షణంబ
బదులు పల్కిరి శంకరు ప్రతిస యెల్ల
నెట్టెటూ యంచు రామన్న సెట్టి లేచి. ౮౩

మ॥ ఇదిగో నేనయి వచ్చుచుంటి నిపుడే యీరేయి రైల్బండ్రిలో
మది గొంక న్బనిలేదివే నవరసుల్ చూతండ్రి కర్పింప మీ
రిదియెల్ల నివిపించి యా గురునిచే నీపాటి కాహార దీ
క్ష దయ న్నాన్పడటంచు దంతిబనిచె న్నాధింప గుర్వర్థముగ్.

కం॥ వరతంతువునకుఁ గొత్తుగు
గురుదక్షిణ యొసగె మున్ను గురుభక్తి కలిగ్
జరితకు నెక్కించిన యా
వరముడు రామన్న శ్రేష్ఠివలె నొకఁడున్నే. ౮౪

కం॥ అరుదెంచుచు నవరసు లా
గురుచరణములందుఁ బోసి గురువర యిదియుగ్
భరమయ్యెనె దేవర కీ
దురంతమా వ్రతము పూనుదురె యే గలుగగ్. ౮౫

కం॥ అక్షరలక్షల నిడు పంచాక్షరి నుపదేశ మిచ్చినట్టి గురుడవో
సాక్షాచ్ఛంకర సీపని లక్షింపగమాకు నేల లక్షలు చెపుమా. ౮౬

మ॥ అనిన స్నవ్వెను శంకరుం డచటివైశ్యశ్రేష్ఠు లల్లల వం
చినమోము లైలివొందఁగాఁ గురిసి రాచెంత నివనూత్నము తా
కనకమ్మల్ సకలమ్ము శంకరుఁగు భక్తశ్రేణి కర్పించె న్నా
ఘనుచారిత్రము దాతృతాపాయకు సాక్షాచ్ఛంభుఁ డాతండగుగ్.

ఉ॥ ఆతని యన్న దానిమహిమాతిశయంబును దీనపోషణం
బాతని భక్తి యాయుఁఘు సచ్చపుంగీర్తిని జూచిచూచి నం
ప్రీతిగ నాని యా యడుగురేఖల నించుక పెంపునేయుటగ్
భ్యాతిగ గాళినాధకులుండయ్యెను దా నొకనిశ్వదాతగ్. ౮౭

కం॥ శైవమతోద్ధారణకై శైవమహాసభను సౌమ్యసంపత్సరమం
దావిజయవాటిదొలుతగఁ గావిం చెను నేటికతనికరుణ వెలయఁగా.

కం॥ ఒకపదివసంతములు నా యకశంకుఁడై శైవసభలకధ్యక్షుఁ డై
ప్రకటించె గార్యదక్షత సకలాంధ్రక్షోణీకై వజససమ్మతుఁడై. ౮౦

కం॥ బంగారులింగకాయయు బంగారపుసూత్ర మొక్కభక్తుఁడిడియెనా
జంగమలింగమునకుమడిచిబంగారెడుభక్తిరూపమునుబొందెననక

ఉ॥ ఆతనిపాదసేవకుఁడు నచ్చపుభక్తి సదాభజించు వాఁ
డాతని కొక్కవేళ బడ మల్లనఁబట్టుచు స్వామికన్నులన్
వే తెఱలాడు నిద్రగని వెంటనె బంగారులింగకాయకై
చేతము చిక్కువెట్టఁదన చేయుటచాచె విమూఢబుద్ధియై. ౮౩

చ॥ మెలకువఁ జూచె శంకరుఁడు మేను చెయ్యెను వాని కంత ని
శ్చలకరుణాంతరంగుఁడగు శంకరుఁ డా శివనూత్రయుక్తమున్
వెలయఁగ లింగకాయనిడి నీవిది కై కొనిపొమ్ము దవ్వగాఁ
దెలిసిన వీరు వారు నిను ధిక్కృతి నేమి యొనర్పఁ జాతురో. ౮౪

మ॥ చిరకాలమ్ముగఁ బాదమొత్తుచు నను నేసించినా వీవు ని
న్నొరు లేమన్న సహింపఁజాల నిక నేయూరైన విచ్చేయు మీ
దురు దర్కంబగు దొంగబుద్ధి విశుమీ దూషించి యెచ్చోట నె
వ్వరు నిన్నేమి యొనర్తురో మెలగుమీ పాటించి సద్దర్శమున్.

మ॥ అనినన్ వాడు పడమ్ములం బడుచు దేవా తప్పమన్నింపరే
నను మీసేవకు మిమ్ముల స్విడువఁగా నాచి త్త మెట్లోర్పు దు
ర్జనుడ స్వామికిద్రోహము స్థలిపిత్రిన్ రక్షింపు మోతండ్రి య
మ్ములు వేడ నివ్వునుమోయి నిన్నుఁగనిన స్తోపంబులేదింతయున్. ౮౬

కా॥ భక్తుండౌటను దీని నీవు ధరియింపం గోరి చౌర్యక్రియో
ద్యుక్తుండైతివి భక్తకింకరుఁడ నేనూహింప వేటొండుగా
భక్తు లైక్కుగ నుండి రియ్యెడల నే భక్తస్వమాసించునో
యీతాయుక్తవిహీనమా నునను నీ పూహింపగా నేర్తువే. ౮౭

ఉ॥ ఇంతటిబుద్ధి గల్గునని యెన్నడు మున్ను దలంచినావె యీ
చెంతలనున్న భక్తజనచిత్తము వింతలు సైపనేర్చునే
వంతను వీడి నీమనసువచ్చినతావు సుఖమ్ము పొమ్ము నా
చెంతలనుండ గాదనుచు జెచ్చెరి వానిని వీడు కొల్పినా. ౮౮

ఉ॥ పోయె నతండు దుఃఖపరిపూర్ణమనస్కత నయ్యగారిపైఁ
జేయెట్టులాడె దొంగిలంగఁ జేసినతప్పు మఱి వచ్చునే
యే యెడకేగి యెమ్మెయిని నేనికఁగాలము వుచ్చనేర్చు నా
కోయనిపంట యీచెఱకుకొమ్మున నిమ్మెయి పెన్నుపుట్టినా.

మ॥ అని దుఃఖించుచు బెక్కుగా నతండు మున్నాస్వామిసాన్నిధ్యమున
గనియుంట నిద్రియున్న పాటలు కథల గాథల మనమ్మందు బా
యని సొమ్మై యలరింపఁగా హరకథావ్యాహరపాఠీబుడై
మనియె స్థితితమెల్లశంకరకృపామాధుర్య మూహించుచునా. ౯౦

వ అంత—

క॥ ఏదియేను వసంతములు ముదముగఁ గాపురముచేసి పురహరలోక
మ్మదిచూడ నరిగె పార్వతి చెదరుపడన్మంకరయ్యచిత్త మొకింతనా.

క॥ మార్గశిరస్సితడశమిని స్వర్గమ్మును మించియున్న సంసార మిటులో
దుర్గారణ్యమ్ముగ శ్రీదుర్గాదమంటుకొన్న తోయలి గనుచునా.

చ॥ మఱచెడనన్నజిత్రమును మాటికి మాటికి రెచ్చగొట్టినన
మఱవగనీవు నీ విటబొనర్చినసేవలు నన్ను వీడి నీ
వరుగుట యెట్టులో తెలియ నయ్యెద నిప్పటి కైనగాని నిన్
మఱచుట యెట్టులే తెలుపుమా యది నా హృదయైకవాసినీ. ౯౩

క॥ చదువ వలదనిరి మా గురు
లది యేలొకొకాని నన్ను నజని విలాప
మ్మిది యేమి ? చెదరె నింతగ
హృదయ మ్మిటువచ్చి పల్కరించుట తగ జే.

ఉ॥ అత్తను మించినా వతిథి కర్చనమిచ్చెడ యట్టి కేళిలన్
గ్రోత్తగు పెండ్లికూతురయి కోమలికన్నులఁ దోచినావు నా
చిత్తములోన నా కనని చిన్నెల వెన్నెల దిద్దినావు నీ
మిత్తని చిత్తముం గనక మృత్యువు కా లది యెట్లుపెట్టెనే. ౯౫

మ॥ అనుచుం బెక్కువిధమ్మలై హృదయ మల్లాడించు నా శోక మా
ఘనుఁ డెట్టెట్టలొ మింగి చిత్తమునకు నల్గించె స్థైర్యముకా కా
ని నిరూఢాత్మహృదంతరఃపణయినీ స్నేహప్రసంగమ్మ లా
తని కిచ్చెన్ సుఖదుఃఖశబ్దపరమార్థజ్ఞానసాభాగ్యమల్. ౯౬

క॥ మును దాతౌయణి విడినక
ఘనయోగఘుకలిమి దక్షిణామూర్తి యనం
గను నెగడిన శంకరుఁ డ
య్యెను శంకరుఁ డవుడు భక్తు లెల్లరఁ బోవక. ౯౭

మ॥ అవతార మృషానందహరించురమయ మ్మానన్నమైనట్లు శం
భువు నూచించెనొ నాఁగ దద్భూహిణి యీ భూలోకమున్వీడ శా
భవదీక్షాపరముండు రామునికథ న్భావించి యీ శంకర
య్య విషాదమునడంచె నిత్యశివభావారూఢ చిత్తమ్మనక.

ఉ॥ అక్షజయమృగనిర్భి ప్రమథాధిపుఁ జిత్తమునందునిల్చి ప్ర
త్యక్షముగాగ శంకరుఁడె యయ్యెను శంకరుఁ డాత్మవిద్యచే
లక్షలుభక్తు లాతని కెలంకులఁజేరిరి ముక్తిఁగోరి పం
చాక్షరతత్త్వముకాదెలిపె నాతఁడు వారి కనుగ్రహమ్మునక.

ఉ॥ శిశీతమార్గమందు దమ చిత్తమునక సరిదిద్దనేరమిక
భిక్షుకులైరి పెక్కు- రవివేకులు దండము కావిబట్టలక
మోక్షమునిచ్చునేమి మనముం బరిమార్చుట ముక్తిగాక యీ
భిక్షుకకంచుకుల్ సకలవిశ్వసుఖస్థితిధూమకేతువుల్.

ఉ॥ దక్షత యింతలేక విశదమ్మగు చిత్తము మున్నే లేక సం
శిశీతకాన్త్రబోధనము చెందక పెద్దలసేవ లేక యే

కుక్షిని నింపుమాటలను గొన్నిటి నెట్టులా యభ్యసించుచుచు
మోక్ష మొసంగువారమని మూఢజనముల మోసగించుచుచు.

ఉ॥ లక్షలు లక్షలై చెదలలాగు నమాయకచి త్తవిత్రముల్
భక్షణచేసికోగ నలవాటయి దేశము నాల్గు దిక్కులక
విత్తుభితము సేయు నవి శేకుల బెక్కుర రూపడంచె నం
శిక్షితచి త్తవృత్తి సువశీకృతలోకుడు శంకరుం డటక. ౧౦౨

ఉ॥ ముక్తుడు వీడు సుమ్మనగ మున్నటివా రిడినట్టి చిహ్నముల్
రక్తులుగూడ దాల్చుటఁ గరము నశించెను బూజ్య దేవతా
భక్తియు ధర్మరక్తియు బ్రపత్తియునం గరుణాస్వభావము
శక్తివిహీను రాజ్యము న సంపదలట్లు క్రమక్రమముగా. ౧౦౩

క॥ సకలమితమ్మలు జనులకు
సకశంకసుఖమ్ము కిడుటకయి పుట్టుట లెం
చక ధూర్తపంపితబువు
లకారిణమ యన్యమితము లస దుర్మతులై. ౧౦౪

క॥ కకవికలుగాగ నెల్లఁడ బ్రకటింపఁగ సాగి రపుడు పరమతనిందా
ధికము లాపన్యాసములు పితృతము లుదేకభావ విషపూరితముల్.

క॥ ఆ కలకల మడఁగింపగ నేకశిలానగరసింహ మీశ్వరభక్త
ప్రకార మతఁడు వెడలెను నాకారమ్మైన విమలసౌజన్యమనా.

ఉ॥ బిక్క యతిబువుండు వినయోన్నతు శంకరు గురైఱుంగమి
తక్కిన శాస్త్రగర్వహితస్ఫుటభాషల వెక్కిరింతగా
రక్కస లితలంతిరుదు రా కరతావళముల్ ధరించినక
దక్క నె మోక్షలక్ష్మి వికృతములు వేసము లేమిసేసెడక. ౧౦౬

క॥ లింగములన చుం బెనురాలం గట్టిదాల్చి ముక్తలక్షణుడగు నా
జంగములకుగా కెట్లనెనం గలదే లింగధారణము విప్రులక.

అ॥ వె॥ అల్ల కైస్తవులకు నా తురుష్కులకును
వలె సమాధి చేయువారు గాన

కారు నేడమతమువా రంచు వెండియు

నవకతవక గాఁగ నతఁడు పలికె.

౧౦౯

చ॥ పలికిన నవ్వి మీ రనిన పల్కులు పామరహర్షణీయమై
యలరెనుగాక మీ మనమునందు యథార్థము తోపకున్నె వి
చ్చలవిడి పల్కఁగా నగునె సత్సభలఁ గడు సారహీనముల్
పలుకులు మీకు ను త్రరముపల్కుట తప్పమి గొంత సెప్పెదన్.

క॥ తలగొరిగించెడునవ్యాసులును మహాయోగవిభవశూరులును దురు
ష్టులునుఁ దైస్తవులగుదురెపలుకవె వారికిసమాధిపద్ధతివిధులున్.

మ॥ కలవే యిన్నిమతమ్ము లారయ వృథా కల్పించి భేదములఁ
దలయఁ దోకయులేవి వాదములతో దర్శించి వాదించినక
ఫల మేమున్నది సర్వసంగములను స్వర్జించు మీబొంట్ల కీ
పలుకుల్పల్కుట భావ్యమా యిదియు విద్వద్దోషియా? చూడగఁ.

క॥ జ్ఞానాగ్నిదగ్ధదేహున కేనా డది దగదటంచు నేర్పఱిచె విధుల్
జ్ఞానాగ్నిదగ్ధుఁ డీతం దౌనని నిర్ణయముసేయు సంతలు గలరే ?

క॥ వేదోక్తధర్మమియ్యది కాదందురొ యెన్నడేని గనుఁగొంటిరె ఋ
గ్వేదమ్ము సమాధివిధిగాదనియెనొదానియునికి కలదని యనెనో.

క॥ పోచినవేదమని విద్యాచతురులు పలికినట్టి దది యెటు లనగా
సీచ మ్మిదియనిపలుకుట వాచాదోషమ్ముగాకపరమార్థంబే. ౧౧౧

ఉ॥ ఇంతకును బ్రమాణ మది యట్టిదటంచును దీని కొక్క సి
ద్ధాంతము చూపినాడ నిజ మారసిచూడగ జీవి లేని యీ
గంతను బూడ్చిపెట్టినను గాల్చిన నీటను ద్రోసివేసినక
సుంతయు భేదమున్నె? పరిశుద్ధమనమ్మునఁ జర్చఁజేసినక. ౧౧౩

శా॥ ఆయాదేశముల నవ్వించు జను లాయారీతి సంస్కారముక
జేయం జేయగ వంశధర్మమగుచుక సిద్ధించె నానాట నా
చాయం ద్రోక్కుచు వారిసంతతి యనూచానమ్ము నాచారముక
బాయ నేరదు స్వీయ జాతిమతధర్మప్రీతి నీనాటిక. ౧౧౭

ఉ॥ ఆరయఁ బాంచభౌతికమె యైనను బార్థివమైన దేహము
ధారుణిఁగల్పనంచు టుచిత మ్మటుగాక యనేకరోగముల్
గూరిన యీశరీరమునకున్ దహనము జలప్ర వేశము
ధారుణిఁ గల్పుకంటెను యథార్థమునం దొకయింత తక్కువల్.

మ॥ శవధూమమున రోగముల్లుగు శౌచమైల బాయున్ నదీ
నివహముల్ ధరయైల గంగయగునా నిక్కమ్ముగా దేహ మీ
యవనిం గల్పుట ప్రా క్తనమ్యున సమ్యగర్థ మిద్దాని భూ
రివివేకు లైగనాడ తేరు సహజప్రీతిన్ సదాచారతన్. ౧౧౯

క॥ దహనముకన్న ఖననము
మహనీయ మ్మచుట కిన్నిమాటలు వలెనా
మహితాత్మ లయిన యతులను
దహనమైనరింపమియ యుదాహరణ మగున్. ౧౨౦

క॥ శ్రుతులు స్మృతుల్ విప్రున కు
న్నతిఁజెప్పిన లింగధారణము కాదన్నన్
శ్రుతవంతులు నవ్వెడ రా
కతలం గయిశొన్న లక్ష గ్రంథము పెరుగున్. ౧౨౧

గీ॥ వాగతీతముచుమి పరబ్రహ్మ మనిన
వాక్కుకందెనొ లేదొ చెప్పగను వలెనె
అటుల నా బ్రహ్మరూపము నాత్మలింగ
మందు నార్థికముగఁ జూపు టరయ నిదియు. ౧౨౨

గీ॥ చంద్రమాళీశ్వరుండనఁ జనిన లింగ
మూర్తి నా శంకరుండును బూజసేసె
నతని యా శివానందలహరినిఁ జూడ
స్పష్టమగు గాదె శంకరుభక్తి యెల్ల. ౧౨౩

క॥ రోగాకృతియగు తనువున రోగములుచేరనీవు రుద్రాక్షముల్
రాగమునడచు ము క్త్యనురాగమునొసంగు భక్తిరసరంజితముల్.

కం॥ నిగమాగమములు స్మృతులును
జగతిని రుద్రాక్షచూహిమ సన్నుతియించెన్
తగ నెఱిగించె బురాణము
లగాధగాధాకథేతిహాసము లరయన్. ౧౨౫

కం॥ కడచనినకొలదికాలము నడచినచరితయె పురాణనామంబందెన్
పొడవడగి చరితకొంతగ జెడక నిలిచి గాధమున బ్రసిద్ధిపహించెన్.

కం॥ మునుటిదె యయ్య గడు నూ
తనమాట బురాణమయ్యె దానిన విజ్ఞుల్
పినిచిరి “పురాపి నవ్య”
మను వ్యవృత్తిని బురాణ మను పడమునకున్. ౧౨౬

శా॥ మారుం గావుత వింతవింతగను నామముల్ బ్రపంచములున్
మారం బోనిది మార్పరానిది పురాణఖ్యాతతత్త్వంబు సీ
చారిత్రంబులు త్రవ్వి చూచికొనినన్ సత్యంబు వేరున్నదే
పారమ్యంతిన మంచిచెడ్డలస్వరూపముల్ విడగడిసినన్. ౧౨౭

ఉ॥ సూటిగఁజెప్పగావలయుచోటుల నవ్వె యొకింతయేని మో
మోటుమిలేకయున్నయది యున్నటులేవచియించె నొక్కచో
జాటుపుగాఁజెప్పె దెఱచాటుగఁజెప్పెను వ్యంగ్యరీతులన్
నాటగ నొప్పిపుట్టని మనములకెక్క బురాణము ల్విధుల్. ౧౨౮

చ॥ జరిగిన వృత్తమయ్య గడచన్నకొలందిఁ జరిత్రమాచు బై
సతుడుగఁ గొంతకాలమున కంగినదై యితిహాసరూపమున్
ధరను బురాణమంచుచు బ్రధన్వహించిన భారతమ్మి యీ
చరిత పురాణమాట కొక సాక్ష్యము సీదె తలంచిచూచినన్.

చ॥ సకలపురాణసారమని సన్నుతిఁగాంచిన భారతమ్మునన్
బ్రకటనచేసె ద్రాణి కల వ్యాసుఁడు సర్వము లింగపూజనా
ధికులగు కష్టపార్థులను దెల్పుచు నాతడు కృష్ణుఁడు నివా
ధికతను ధర్మపార్థులకుఁ దెల్లముసేయరె సత్సంపదన్. ౧౩౦

మ॥ ధ్వనిగా నర్థముచూపించెప్పు టది విద్వన్మార్గమా గావుననీ
మును వారల్ పరికించి ధర్మ మటులన్ బోధించు నా మార్గమున్
గనుగో నేరని జాడ్యతామహిమ నన్యంబైన సంస్కారమున్
గని దూషించిన బోవునే యవి మహాకళ్యాణరూపమ్ములై. ౧౩౨

ఉ॥ భారతమెత్తికొంచుఁ దొలిపల్కుగ నా వినతాచరిత్ర మిం
పారగ వ్రాసె వ్యాసుఁ డది భారతభావికధార్థసూదిగా
ధీరుడు నన్నపారుడు డది తెల్లమునేసెను దక్కుగాథలన్
దా రచియింపకే విడిచి తత్కథకెల్లను సింహాపీరిగా. ౧౩౩

క॥ సవతులకయ్యము నూరుగు
రవు పుత్తులు చెడుట దాస్యమగుటయు మిషచే
దివిజేంద్రజయము తొలిచూ
లవమానిత మగుట మూల మగుటయు దలపన్. ౧౩౪

మ॥ సమముల్ రెంటును బ్రాహ్మణార్భకవచస్సంరంభసంక్షేప ము
య్యె మహీనాథకులమ్ము శృంగి కథ యీవృత్తాంతముం దెల్పునీ
క్రమముంబట్టి యొకింతచూచునెడలగ నప్పట్టు నన్వర్థముల్
రమణీయమ్ములు పెక్కుగాథలు మహారత్నంబులై యయ్యెడన్.

ఉ॥ నూచనగాగ మార్గమిదిసుమ్మనియంటిఁ బురాణగాథలన్
జూచుట కా పురాణములనుంబది యీశ్వరు బ్రస్తుతించె గా
ణాచియటంచు వేల్పుల కనంతములైన కళావిశేషముల్
వీచికలై యెసంగినవి వేదపయోనిధియైన వానిలో. ౧౩౬

గీ॥ పదిపురాణమ్ము లీశ్వరుఁ బ్రస్తుతింప
నడుమ నద్వైతముగఁ జేర్చినారు కొండ
జన్యమతమాషణమ్ముల నభవుమహిమ
దెలుపు తాననె యీశ్వరధిక్రమియును. ౧౩౭

క॥ శివతత్త్వపురాణమ్ముల
శివదూషణ వ్యాసుఁ డేల నేసెడి నిది దు

రవ్యవసాయులైన విబుధ

బ్రువ కర్ర మృదుచు స్పష్టముగఁ జెప్పనగున్.

౧౩౮

కం॥ శివుడట రాముని నామము శివాని కువ దేశమంటచేసెనట యీ
యవివేక మేమిసెప్పడు శివ శివ యుద్వేత మెంతసేసెనుదుదకున్.

కం॥ త్రేతాయుగమున దశరథ

భూతలపతిసుతుఁడు రామమూర్తినిఁ గొలిచెన్

భూతపతి నిఖిలనిగమ

భ్యాతుఁడు శివుడన్న సత్యమగునా తలఁపన్.

౧౪౦

కం॥ రామప్రతిష్ఠితమృని రామేశ్వరలింగమును పురాణములనవే
రాముని శివభక్తిని శ్రీరామాయణ మందుఁ జూడరా విబుధవరుల్.

ఉ॥ ఒక్క మహాత్ముడౌ పురుషు నూర్జితవృత్తముచూచి పండితుల్
దక్క గ వాని నొక్కయవతారముగా గఁ దలంచి కొల్తురే
తక్కువ తక్కువ ల్లనక తక్కుటివా రది యాదరించి న
మృక్కతభక్తిమార్గరతులై తరియింతురు జీవితాంబుధిక్.

చ॥ సకలజనీనముల్ కృతులు సాధనచేయగ జీవితమ్ము నెం

చక యట ధారవోసిన ప్రళస్తగుణాధ్యులమిది భక్తి వ

ల్లిక లటునేయు నల్లికల లీలుగా కివి వేదనూక్తులా

కకవికగా గతానుగతిక మృగు లోకమటం చెటంగమే. ౧౪౩

ఉ॥ అంతియకాని యస్యజిత మందు నిరాదృతి నేయబోరు నీ

ద్ధాంతమెటుంగుపండితు లహంకృతి చూపరు ధర్మబద్ధమై

శాంతముగాగ లోకము ప్రళస్తగుణులనబోవు టొక్కటే

యంతయు వారి కిష్ట మిదియే పరమార్థము విశ్వభావలన్. ౧౪౪

కం॥ తన పుట్టినమతమునగల

యనూనత త్వమ్ముగనక యన్యమతమ్ముక్

గొనువాడు గబ్బిలమృన

జను నుభయప్రవృత్తుడగుచు సకలవిధములన్.

౧౪౫

ఉ॥ అంతయు నొక్కటేయరుట యందలి నిక్క మెఱుంగనేరమి
భ్రాంతులు తప్పదారి బడి భ్రష్టతనొంది రభేదవాద సి
ద్ధాంతులమన్న యొక్క దురహంకృతి చిహ్నులు వీరికెల్ల న
త్యంతవిగర్హిత మృగుచు నన్యమతాసహనైకతానమై. ౧౮౬

గీ॥ అవయవములెల్ల భిన్నంబులయినఁ గాని
యం దభిన్నంబై యవయవి యనుటగాదె
యరయ నద్వైతవాదసిద్ధాంతసార
మంతకును మించి వేఱుగా నేమిగలదు ౧౮౭

క॥ జీవాత్మ లభిన్నములై కా వటు లభ్యాధికత్వకలనముచేత
గావున శుద్ధాద్వైతము భావింపరు తత్త్వవిదులు పరమార్థముగన్.

ఉ॥ వ్యాసుని బ్రహ్మసూత్రములభావము నిట్టిదిగాఁగ మున్నుగాఁ
జేసెను నీలకంఠగురుసింహము భాష్యము శంకరుం డటన్
వ్యాసునిమార్గ మద్వయమె యన్నను దానిని ద్రోసిరాజుగన్
జేసి రసంతభాష్యము లనేకులు వారల యిష్టరీతులన్. ౧౮౮

క॥ నీవును నేనును మిధ్యయే యీ విశ్వ మ్మెల్ల మిధ్యయే యనువారల్
భావింపనిన్నికర్తము లేవిధమునఁ జేయవలసె నెఱిగి యెఱిగియున్.

చ॥ గురుఁడని వీఁడుశిష్యుఁడని కొండుకపెద్ద మగండు నాలుగు
దొరయని బంటు వీఁడనియునుం బురుషుండును స్త్రీయటంచు లే
దరయఁగ భేద మీ మతమునం దివి కేవలకల్పితములై
పరగుట విశ్వవర్తనశుభస్థితి కియ్యది తోకచ క్కయా. ౧౮౯

క॥ ఆచార్యపురుషు భావము తూ చా తప్పకయే కనని దోషవశమునన్
వాచామాత్రవిదగులు కాచమ్ముచు మఱిని నొకటిగాఁ జేసిరటన్.

క॥ అనుభవములేక కాస్త్రములను జదివినమాత్ర ము క్తి లబ్ధంబగునా
మనుమెన్ని జన్తముల కీయనుభూతియయొసగునచున కమృతపదమున్

క॥ ప్రతిభావిశేషమెఱుగన్ మతసిద్ధాంతములొనర్చిన నైత్తురు గా
కతనిని ముక్తుం డందురె యతులజ్ఞానైకదీప్తులయిన మహాత్ముల్.

కం॥ భక్తి విరక్తియు జ్ఞానము
ముక్తికి సాధనములగుట మూఁడు నొకటిగా
తత్త్వయసంయుతమై
వ్యక్తంబగు శైవజనమహామతము ధరన్. ౧౫౫

కం॥ ఈ మూఁడు నొకటి కేవల
మై ముక్తిసంగు ననుట యాకాశ సుమం
బా ముక్తినందు టనఁగన్
సామాన్యమై బహుళవాసనాగ్రంథులకున్. ౧౫౬

చం॥ అనిన నిరుత్తరుండగుచు నాతఁడు శంకరు సాంగ్రమిక్కి యో
యనఘ, భవద్విశేష మిది యారయ కన్న మదుక్తిదోషమున్
మనమున నెంచకుండని త్తమాపణవేడ నతండు నవ్వుచున్
జనములుమెచ్చ నా యతికి సత్కృతిసేయుచు వీడుకొల్పుచున్.

కం॥ అందుండి వెడలి భక్తుల
విందులుగా జ్ఞానభక్తివిధములు గడు పెం
పొందఁగ నుపన్యసించుచు
నందందును దిరిగి తిరిగి యాతఁడు మరలన్.

కం॥ ఏకశిలానగరమున కా కామతకుంజరారి యరుదెంచె నటన్
వేకువలు కొన్ని కడచిన సాకారవసంతలక్ష్మి సాక్షాత్కృతినాన్.

శు॥ నవసంగీతకళావిశేషవిధి నానా నాట్యవిద్యారహ
స్యవిశేషజ్ఞ యనంగఁ బేర్వడిన మాచంద్రివి యన్పించుచున్
శివరూపుండగు శంకరుం గొలువవచ్చెన్ బేర్మి వారాంగనా
నవకీర్తిసిరవైజయంతియగు కాంతారత్న మల్లంతటన్. ౧౬౦

ఉ॥ వచ్చెనో లేదో యా యువతి వచ్చిరి పెక్కురు పెద్ద లంతలో
నచ్చట నయ్యె నొక్కనభ యానభ వారి యనుజ్ఞనొంది వి
ద్యుచ్చపలాక్షి నాట్యమున కుత్సృకయై నటరాజమూర్తికి
పొచ్చుఁగు దుల్భయా నభగ నెంతయు భాపెను నాట్యశిల్పముల్.

కం॥ ఆ నాట్యవిశేషముల
 మేనులు గలుపొడువ మతులు విక్కిలివడఁగా
 జానమయిందగు శంకరు
 మానసమునఁ గలుగ దింతమార్పు తనువునఁ. ౧౬౨

కం॥ తగులువడి చూచువారల
 తగులము మదిలోన నవ్వు తరగలుగాఁగా
 మగువ నిడువారుఁగన్నుల
 సొగసులు కనువారి మదులు సొగియించె గడుక. ౧౬౩

కం॥ ఆనందమున నవ్వా
 రానాట్యవిశేషములకు నభినందింపం
 గా నారీమణి యంతట
 గానమునఁ బ్రతిభ మెఱయఁగాఁ దలఁచిమదిక. ౧౬౪

గీ॥ వివిధరాగములందుఁ బ్రవీణ వీణ
 పాణి మీటుచు నా జాణ పాడఁదొడఁగె
 మధురకవితానుభావార్ద్రమంగళములు
 మాధవాస్థానకవికంఠ మధురములను. ౧౬౫

గీ॥ రసములందును శృంగార రసము వోలె
 గళలలోపల సంగీతకళయె ప్రాణి
 కోటి కెల్లను ముడ మొనఁగూర్చునన్నఁ
 బలుకఁ దర మానె యాకాంత పాటమెఱుఁగు. ౧౬౬

కం॥ మదిరాక్షి చారుకావనమడనహరవిహారగాథ మధురగళము నం
 పడను జగన్మోహనముగ నెదుటన చిత్రించె సభ్యులెల్లను మెచ్చక.

కం॥ విదుషీమణి యా సభ్యుల
 హృదయముల జూఱగొనుచు నిటు నృత్యరసా
 స్పద గానకళల సంతట
 మృదుకవితామధురరీతి మెఱయ నిటులనున్. ౧౬౭

మ॥ ఒకనాఁ డెన్న మహోజ్వలాంధ్రసుగృతద్యోవాహినీపాకమై
సకలాశాంతరఘూర్ణమాన సుయశస్సాభాగ్యపాథోధియై
వికటా రాతిహృదంతరాళవిలయత్వేశక్రకారంబు నీ
సకలశ్రీనిధి కాకతీయనగరీ సంకర్షణేచ్ఛారతిఁ ౧౬౯

మ॥ మనసైవచ్చితి జూడ నా శిథిలముల్ మ్రానైన చిత్తస్మృతక
వినిపించె బలు కోకలఁ డంత నిటులో వెట్టి వృధా నూది నీ
మును చారిత్రము త్రవ్వి త్రుళ్ళెదవో నీపూర్వస్మృతిం గాంచి వె
చ్చనిఁ స్నేహుల నంజలించెదవో నీ శక్తిం బరీక్షించెదో. ౧౭౦

మ॥ అని వినించిన దెప్పరిల్లు కనుదోయా సవ్యడింబట్టి పో
యి నరుం డెవ్వని నొండొరుంగనక తాయింబోని చిత్తస్మృతక
ధ్వనితంబైన తదుక్తిలో నరసి బాష్పంబుల్ పిసాళింపఁ బె
ల్చిన నన్నుం గొనిపోయి యచ్చటి సమాస్రస్తంభమధ్యంబునఁ.

శా॥ చూపింపక శిథిలావశిష్టముల నేఁ జూడంగ నాశిల్పముల్
వాపోయె న్ననువెక్కిరించె నగియెక భావ మృభావముగా
నావైఁ జూడ్కులునిల్చి చేర బిలిచెక రాబొమ్మ లా బొమ్మలక
జూపుల్ నిల్పుచు నేను రాప్రతిమనై తుమ్మాంశరాళమృతనఁ.

మ॥ కవులంచుం బలుగర్వమాను టొకటే కానీ మనస్సుష్టిలో
నెవ రోయీ సరివచ్చువా రిచటి నీ యీశిల్పకావ్యంబ యీ
కవిలోకమునకెల్ల వస్తుమయభిక్షం గూర్చు నీచేతి నే
ర్చు విశేష మ్మిదియెన్న నెవ్వరికగున్ బుణ్యాంధ్రశిల్పివభూ.

ఉ॥ మెత్తనిపానుపుల్ సొగసుమించు మిటారులు తూగుటుయ్యెలల్
చిత్త మెఱుంగు లేఖకులు చేరిన కబ్బములట్లు సత్కవుల్
సుత్తులు శాణముల్ గొనుచు నుండర వి తము లిట్లుగూర్చు నీ
యెత్తుకు వచ్చువారె శిల లిమ్మెయి వారలచేత దీరునే. ౧౭౪

శా॥ నీ కావించిన శిల్పకౌశలములో నిక్కం బెఱుంగంగ లే
రీ కాలమునఁ దెల్లువారనిన నీ వేసుంచు లోనెంతవో

యాకాలమును మీమహత్త్వమును మీ యాకారములచూపిమా
కేకాలమున మాస్వరూపముల నీ యీ చిత్రముల చూపెడిన్.

శా॥ ఏదో ముందుకఁబోవుచుంటినని యాహింతు న్నిజం బిట్లు నా
లోఁ దోఁచె న్నదివోలె బుట్టినిగిరుల్ పోనాడి వేగమునన్
స్వాదుత్వమును స్వచ్ఛత స్విడిచి యా పాథోధిగాంభీర్యమే
నా దన్నట్టుల ఘోషవెట్టు వెడగున్ బాటన్ బ్రవర్తించుటల్.

ఉ॥ గుండెలులేని కాలకును గుండీయ లిచ్చితి ఏవు శిల్పముల్
వండిన చేతిశాణమున వారికిఁ జేతు లవెట్టు లాడెనో
గుండెలులేని జాతి తుదకం గళయెల్ల బికారుచేసినన్
బండడు కోర్కి దుర్వ్యసమై పండెను వారికి శాశ్వ తమ్ముగా. ౧౭౭

శా॥ సాటించున్ భవదీయశిల్పమున ధ్వస్తమైన భాగముల లా
లూటీకోరుల దుండగములను నీలో రాలు జీవించుటల్
పాటింపంబడుఁగాక ముష్కరులచే భవ్యాంధ్రవిజ్ఞాన మె
ప్పాటన్ బోదను సద్యశోమధురతధ్వానమ్ము దిగ్భిత్తులన్. ౧౭౮

మ॥ అనుచుం గాంచితిఁ గాకతీశ్వరు సుధర్మాస్థానిఁ గన్నీటిలో
మునుకల్ వెట్టుచు నాటునూరులు సమంబుల్ చాటినన్నిన్న ఎ
ట్టినయ ట్లున్న గజాళి నంచలను గంటిక శ్రీస్వయంభూవిభుఁ
గనుగోరంటినఁ గంచుమోయు వృషభేంద్రస్వామిపుణ్యాకృతిఁ.

క॥ నవలక్షధనుర్థరు లీ గవకున సరికాజకోటి కంటి నలుసులై
యవనిం గలిసిరె యని మది కువకువలై పోయి గువ్వకుత్తుక వెట్టక.

శా॥ ప్రాచీనాంధ్రమహావిభూతికిని స్వర్గమైన యిచ్చోట మా
మాచల్దేవి ప్రతాపరుద్రనృపతుల్ మన్నింపఁగా గాన వి
ద్యాచాతుర్యము నాట్యసంపద కవిత్వప్రాఫీ దీపించుటల్
దోచెఁ జ త్తమునందుఁ బ్రాథకవితారూఢమ్ములై యంతటక.

సీ॥ పాల్కురిసోమన్న పరమభక్తులతోడ
 విడిసెనా యీసభాపీఠమందు
 దిక్కన గణపతిదేవు మెప్పించిన
 దీ సభామంటప మ్రొక్కికాడె
 రాణి రుద్రమదేవి రాజ్యములేలిన
 చిహ్నమా యీసభాసీమ నేడు
 అల్ల విద్యానాథు సమరసాహిత్యంబు
 మాత్రోగె మొదల నీ మంటపమున

గీ॥ నాడు నాగయగన్న సేనాని యాంధ్ర
 కృతినిగొని మారకవి సత్కరించె నిచట
 ననుచు నొకకొన్నిగాధల నల్లుకొనుచు
 విడువలేకయు నాకోట విడుచు నెడల.

౧౮౨

శా॥ ఫారానిత్తురు పాడుకాపగు ముఖద్వారమ్మన నేటికి
 నీరాజస్యల యీ శ్రీశాసమునకు నీ వాంధ్రసామ్రాజ్యభూ
 ధారేయుండు ప్రతాపరుద్రధరణీంద్రస్వామికాలమ్మలో
 నే జాయైనను మేలె తుంచు విననయ్యెన్ నా మనోవీధులకా.

కం॥ శివభక్తులు రాజులు నా
 శివభక్తులె మంత్రు లగుచుఁ జెలఁగిరి మును నీ
 శివరాజధాని నేడును
 జెవులకుఁ బండువుగ వింటి శ్రీశంకరులకా.

౧౮౪

మ॥ చెవి సోకంగ నె వుణ్యనామ మటులకా శ్రీమత్స్వయంభూవిభుం
 డవు నీ శంకరుఁ గొల్చి జన్మమును ధన్య మ్మిట్లు గావించుకో
 నవకాశమ్మును గోరి వచ్చితి మదీయాభీష్టసంసిద్ధి నీ
 శివరూపుండు ననుగ్రహించెననుచుకా జేదోయి సంధించుచుకా.

కం॥ శ్రీరమ్య మమలము గుణో
 జారము ముదిగొండ శంకరారాధ్య కృపా

సారామరతటిసి వాః

పూరము దయ మాకు ముక్తిపొందు నొసఁగఁతరా. ౧౮౬

మ॥ తలవంక నైలవంకలేక కులగోత్రస్ఫూర్తి లోకములకా
విలువంక స్వీలువింకనీకు రగుల నైమ్రేన్మగైకోక పై
దలి వంకల్లవంకలు నివిడిచి యుద్యచ్ఛంకరారాధ్యుడై
యలవంకంగల లెంకలందనుపు నీయీశాను నేవించెదకా. ౧౮౭

ఉ॥ శ్రీముదిగొండవంశ కలశీజలధీశ్వరపూర్ణచంద్ర భ
క్తామల, మానసాంబుజవిహారిమనోహరరాజహంస బో
ధామృతము క్తకిల్బిషపదాసిత, యానతవైరిలోక శ్రీ
సోమకళాధరాంశజనిసుందర, శంకర లోకశంకరా. ౧౮౮

శా॥ భారద్వాజపవిత్రగోత్ర, బుధసంభావ్యాత్మచారిత్ర, వి
ద్యారత్నాకర, పుణ్యమానసవిహారాగ క్త గౌరీశ్వరా
దారిద్ర్యార్తజనప్రపంచ నవమందారా యదారాశయా
పారావారగభీర శంకర మహాభక్తిస్ఫురద్విగ్రహా. ౧౮౯

కం॥ శ్రీదళపూజాతత్పర వేదమయ దశావధానవేదీ సునునో
వాదోపవాదహరణా యాదకపతితూణపదనమంచితహృదయా.

ఇంద్రవజ్రము॥ శ్రీమంత్రమూర్తి ప్రియసింధువీచీ
సోమార్భకా శ్రీ శుభసుందరాంగా
కామారిభక్తాగ్రణి శంకరారా
ధ్యా మత్స-విత్వోదయనవ్యహేళీ. ౧౯౦

మందారదామము॥ శ్రీ జేజమాగర్భచింతామణి గౌ
రీజానిభక్తాంఘ్రిరేఖానువర్తీ
రాజార్ధగోటీర రమ్యాంతరా వి
ద్యాజీవనా శంకరారాధ్య జేవా. ౧౯౧

మ॥ టీతిపైఁ బుట్టినదానికిఁ ఫలముగా శ్రీశంకరారాధ్య మేల్
కతల స్వీనుల విందుగా వినుచు భక్తశ్రేణి రంజించు న

త్కృతి సేయంగను నోరుగంటిపురిలో శ్రీశంకరుం జూడ వ
చ్చితి మిమ్ముంగనుగొంటి నాదుసుకృత శ్రీ లిట్లు పండింపఁగా.

మ॥ అని యావారవధూటి శంకరుని పాదాబ్జమునకా వ్రాలె నా
వినయమ్మున నయమాక గళావిభవమున విఖ్యాతమాభక్తియుక
గని యుప్పొంగినచిత్తమై పలికె సాక్షాచ్ఛంభుఁ డాతండు భా
మిని, నీ యీ పొనఁ గనుసేవలు కడుకొమెప్పించె మాచిత్తమక.

శా॥ నీ చిత్తమున భక్తి యిప్పగిది నన్నించెం జూమి శాక యా
ప్రాచీనాంధ్రసుహానుభావులకు జూపన్వచ్చునే సాటిగా
నీ చాత్రిత విశుద్ధి చూడ సులభానిస్తుల్యచార్మితముక
మాచిత్తమునదోచె బుట్టువెడయైనక గణ్యతలోపోవునే. ౧౯౫

శా॥ భోగశ్రీయనిమాత్రబుద్ధి పెడయై పోద్రోచి నీక్క మ్రటక
రాగాంధుల గవిపండితబ్రువులు ధర్మమెల్ల మాంయించి నా
రాగోదూరచరిత్ర మేకులమునం దైనన్ బ్రశంసార్హ మే
యాఁగా కిందుఁ గులము లింగము వయోల్పాధిక్యము ల్లునే.

క॥ మృదు మధురసరసకవితా విదుషివి కలగాననృత్యవివిధకలా కో
విద వీశ్వరభక్తిరసాస్పదహృదయపు నీవటంచు శంకరుఁ డంతన్.

క॥ చిరకాలము వర్ధిల్లుము పరశివపాదాబ్జభజనపరమాననవై
వరవర్ణినియని సేలువ లరుదవు వీవెనలతోడ నామె కొనంగెక.

చ॥ జనకునిబోని యా యశంకరుఁ డిచ్చిన యట్టి సత్కృతిన్
మనమున ఏడలేక యభిమానిని దేవర దాసురాలికిన్
ధనమును సేలువల్ గొఱయె తాపకసేవ యొకండ్లకాక దీ
వన యిదియంచుఁ గైకొనియె వారవధూటి విచారిధీరయై. ౧౯౬

ఇ॥ అమ్మయి శంకరుంగొలిచి యాయమవిడ్కొ నె వరి నంత మా
సమ్ములుకొన్ని వెనకబడ శారదాక్షిత్తి యశేషధాత్రికిన్
సొమ్ములువెట్టి యుత్సవము శోభిలజేయంగఁ బూననాఁగ వ్యో
మమునఁ జంద్రుఁడొప్పె, బలమర్దనుడెక్కిన వెల్లయేనుఁగై.

కం॥ గుండా నాగ మృను భ

క్తుం డట శంకరుని జేరి, తోరపు భక్తిన్

నిండిన వినయమ్మున నా

రెండవశంకరుని జూచి, ప్రియ మెసంగంగా.

౨౦౧

ఉ॥ దేవరసత్కృతామహిమ దీయనివై యలరారె సంపదల్

సేవకుఁ డొక్కవిన్నపముసేయంగలం డది చిత్తగించి మీ

రావరమీయఁగవలయు నన్న సతండాక చిన్ననవ్వునక

సేవక సేవకుం డితఁడు చెప్పుము నీ మదినున్న కోరికక. ౨౦౨

కం॥ అన వెఱచుచు మాతండ్రి

వినుము గజోత్సవముసేయ వేడుకయ్యెక్క

మనమునఁ దడవులనుండియు

ననుగ్రహింపంగవలయు నది యిప్పుడునక.

౨౦౩

అ॥ సెలవిచాట, నవ్వి సేవకు వేడుక

లెల్లఁ దీర్పవలయు నీశ్వరునకు

నీ విడంబనంబు లే నొల్ల వలదిట్టి

యుత్సవంబు లనుచు నొత్తిపలుక.

౨౦౪

కం॥ గురుండనఁ జరుండన మఱి యీ

శ్వరుండన మీకంబుగలరె శంకర మాకుఁ

జిరకాలవాంఛిత మ్మిది

కరుణింపరె యనుచు మనసు కలుంగఁగ బలుకక.

౨౦౫

శా॥ అంగీకారమునూపె నాగురుడు భక్త్యావేశపూరమ్ము, న

ర్వాంగీణమ్ముగ శిష్యుఁడై బెరిగి, మత్తానేకపీఠంబు ను

ప్పొంగం దెచ్చి యలంకరించి గురునింబూజించి, దీపింపఁగా

సింగారమ్ములు మంగళశ్రుతివచశ్చే లుల్లసిల్లం గడుక. ౨౦౬

శా॥ ఎక్కించెం గరిరాజుపై చెదురుగా నేతెంచె గన్యాజనం

బక్కంబీంద్రుని ముందుగానడచి నా రామాయశూరుల్ బుధుల్

దిక్కుల్ మ్రోసెను మంగళధ్వనులు, వార్ధిస్థిగింభీర్యమె
యక్కల్యాణము సాగఁగా నడచె నా హస్తీంద్రుఁ డుద్యద్ధతిఁ.

చ॥ మదగజమెక్కు శంకరసమానుఁ డతండు నభంబుపేరి యు
న్మదగజమెక్కు చందురుఁ డనం బాలుపొందెను వానిఁగొల్పు నా
నదమలసంఘమో యనఁగఁ జాయలదీర్చెను భక్తకోటి యా
యుదయగిరింద్రమెక్కు రవియో యనిపించె నతండు సంతలో.

మ॥ పడుచుంగుఱులు గుంపులై జయజయధ్వానము గావించుచున్
కడుఁ జిత్రమ్ముగఁ గాల్చినారచట బాణాసంచు నా మ్రోఁతలన్
బెడఁగై “శంకరతే జయ”మృదు నుడుల్ విస్ఫువ్వమైమ్రోసె న
ల్గడలఁ “శంకరతే జయ” మృచులిపుల్ గన్పట్టె నావెల్లులఁ.

శా॥ ఆలాపించిరి శంకరాభరణ కల్యాణ్యాది రాగమ్ములఁ
వాలాయమ్ముగ గాయకుల్ మధురశంకరస్వాన మాలించు నా
లీలామానుషవిగ్రహంబు కనులఁ లేనవ్వు దొల్కాడ, శుం
దాలమున్నడచెఁ బ్రసన్నగతులఁ గానార్ద్రచిత్రమ్మునఁ. ౨౦౦

కం॥ సామమ్ము పలుకు విప్ర
స్వాములఁ గరశీకరముల స్నానమొనర్చు
సామజ మలంకృతమ్ములు
పూ మాలలు వారి మూర్ధములనిడు భక్తిఁ. ౨౦౧

చ॥ శివభజనమ్ము చేయుచును జేరిరి గుంపులు గుంపులై ప్రజల్
కవులును గాయకుల్ బుధులు క్రందుగఁ దోఁ జనుదెంచి రమ్యహా
త్సవమున నెందుఁజూచినను శంకరనామము మారుమోసె వై
భవ మది యిట్టిదట్టి దనవచ్చునె దాని కదే సమంబగుఁ. ౨౦౨

మ॥ ప్రమథుండోయన వచ్చె నొక్కఁడు మహాభక్తుండు రుద్రాక్ష హా
రములుఁ దన్మయమా కిరీటమున నిర్మాల్యంబు భూత్సంగరా
గమునన్ జొచ్చిలుమేను పక్షమున లింగమ్ముఁ గరాజ్జంబులఁ
సుమనోబిల్వదళంబులుఁ గొనుచు పచ్చో స్వామి సేవింపఁగా

కా॥ ఇంటింటన్ శుభహారతుల్ గొనుచుఁ దా మేతెంచి నారంగనల్
చంటిబిడ్డలు సందడింప నునుము ల్వ్వించి రా స్వామిపై
వెంటన్నచ్చిరి వేయికన్నులు గా వీక్షించి రామూర్తి ము
క్కంటిం బోలె యజించినాడు బహుధా కల్యాణభావములకా.

చ॥ చెవిబడ నుత్సవధ్వనులు చెంగునఁ దోకలనెత్తి దూతుచుకా
జెవులును గన్ను లింతలుగఁజేయుచు దల్లుల చాటు చేరఁగా
నవి తమ చిన్నబిడ్డలకు హాయిగఁ బాల నొసంగుచున్ మహా
త్సవమున సాగివచ్చె నలశంకరుఁజూచి యదెట్టి పీఠియో. ౨౧౫

చ॥ ఒక జవరాలు శంకరుని యుత్సవముకా దిలకింపవచ్చుఁ గం
చుక మొకచేతనెత్తికొని నూనశరాసుయశఃపతాకగాఁ
బ్రకటితమయ్యె నా సుదతివక్షమునంగల భర్మలింగ పే
టికఁ బ్రతిబింబితమ్మయి పటిష్ఠనిగూఢ తదీయభక్తియుకా. ౨౧౬

మ॥ ఒకపుణ్యాంగన బాలచంద్రధరు తూగుయ్యాలయై స్వర్ణ నూ
త్రకబద్ధంబగు లింగపేటిక యురఃప్రాంతంబున న్నైల వ
చ్చి కరాంభోజములెత్తి పూలుకురిసెకా జందంగ మాధుర్యముల్
వికసన్నీరజవత్రవీక్షణరుచుల్ నివ్యాళు లందింపఁగా. ౨౧౭

ఉ॥ జేజెలు జేజెలంచు నొకచేడియ సందిటఁ జిన్నిబిడ్డనికా
గాజులు సందడింపఁ జనుకట్టున హత్తుచుఁ గేలు మోడ్చినకా
జేజెలు జేజెలంచు దెలిచెక్కుల నవ్వులు దొల్కరింప నా
జేజెకుఁ గేలునాపి మురిసెకా బసిబిడ్డఁడు చిన్నిచూపులకా. ౨౧౮

మ॥ చెదరంబాటిన ముంగురుల్ గటితటికా జీరాడు చేలమ్ము నై
హృదయమొల్ల సమర్పితమ్మనియొకో యేకాక్షి యొక్కర్తు ప
య్యెద చాటింతయులేక భక్తిరసమం దేకాగ్రయై చూచెద
త్సదనద్వార మెటోయెటుంగనిత్వరకా సాధాగ్రభాగస్థయై. ౨౧౯

కా॥ ఫాలమ్మందు విభూతిరేఖ పయినికా బాలేందులేఖాకృతికా
బోలకా గుంకుమబొట్టు సాపటవయిన్ బొల్పరు సిందూరముకా

బాలిండ్ర శివమూర్తి చిందులిడఁగాఁ బడ్డాక్షియేతెంచి యా
లీలామానుషవిగ్రహముల కొనఁగెక తే బిల్వముల్ భగ్నముక.

క॥ మన యమ్మగారు పార్వతి

కన దీ యుత్సవ మటంచుఁ గన్నుఁగొలఁకులక

నినిచెను బాష్పముల వృ

ద్ధనికాయము చి త్తమెల్ల ద్రవమయిపోవక.

౨౭౧

శా॥ కన్నుల్లాసని వృద్ధ వీధితలుపుల్ గైకొంచు నిల్చుండి యా

సన్నంబైన మహోత్సవంబు గని విస్ఫూరీభవన్నేత్ర)యై

నన్నుం బ్రోవుము శంకరా ప్రబల మజ్జానంబు నూయింపు మా

యన్నా యంచును గేలుమోడ్చి పలికెక హర్షం బనల్పంబుగా.

శా॥ ఊరేగించిరి యోరుగల్గుపురిలో నున్నట్టి రాదానలక

వా రా శంకరు నొక్కటి నిడువకే వర్ధిల్లుభక్తున్నతిక

హారముల్ నవకంకణములు సువర్ణాలంకృతుల్ పెక్కుగా

నారాధించిరి యర్పణం బిడుచు నత్యానందనిర్మగులై. ౨౭౨

శా॥ గుండానాగము దానశౌంఢుడనఁగా గుప్పించె నర్థము లొ

క్కండుకలేడ యత్యుత్తర డుత్సవమునక గాలించి వీక్షించినక

జండాశుం డది మిన్నముట్టిగనుచుక వ్రాముండు గంతుప్పి నొ

క్కండుస్వీడక, కర్మసాక్షియగుటక గల్పించి నీరెండలక. ౨౭౩

శా॥ ఆ యా భక్తు లొసంగ కానకలఁ దా నర్పించె భక్తాళి కా

గేయస్వీయచరితుఁ డవ్వుడె మహాకీర్తిస్ఫురమ్మూర్తి యై

కాయమిద్ది యశాశ్వతంబు నునె నాకల్పాత మెవ్వఁడు నీ

హేమాక్షుల ధనములైన దగులు నేమి జ్ఞానిచి త్రస్థుల్. ౨౭౪

మ॥ విమలజ్ఞానము మూర్తిదాలై ననఁగా విప్పారు నేత్రములక

గమనీయము విశాల మున్నతమునై కన్నట్లు ఫలముత్తనక

రమణీయముగు పేరుర మృవయినిక రాజిల్లు నెమ్మామునక

దమచూపుల్ దగులంగ భక్తులయెడందల్ నిల్పె నా స్వామిపై.

కా॥ అంత న్నారలు భక్తిభావమధురమై శంభుకల్యాణమై
సాంతమైన మహాత్మనమున ననాధాంధాదిదీనప్రజం
బెంతేని బరితుప్పినొంద నిడి నా రిష్టాన్నదానాదులక
వంతులమిచ్చి పొరవై శ్శుల మహాభాగ్యార్థపితృధిపుల్. ౨౨౭

కం॥ ఆ శంకరుండు భక్తుల
కాశీర్వాదంబు లిక్కియె నాయు ర్థన వి
ద్యాశౌండు లగుచు వర్ధిల
నా శశి రలి యన్వయంబు లబ్ధిన్నములై. ౨౨౮

కం॥ మతి నాగని సంతసమున నుతియించి వారు శంభునూతనరూప
మృతనిని భక్తిస్థిరమతి లత చిగిరిచి పూచినట్టులను బలుగతులక.

చ॥ జయజయ మంత్రమూర్తిసుతి శంకరకింకిరిలోకశంకరా
జయజయ భక్తమానసవశంకర శంకర సత్కృపాంకురా
జయజయ పుణ్యమానస ప్రశస్తయశస్త్రులీ తేందుమండలా
జయజయ సత్యవర్తన వశంపదబాషణ దానభూషణ. ౨౩౦

ఉ॥ శంకర నీకృపారసూ సంగతి బంధములెల్లబాసె మా
కింక భవమ్మునక భయ మొకంచుకయేనియు లేదు సుమ్మ వి
శ్శంకగ నెల్లవేళల వశంపదమై భవదంఘ్రిభక్తి మా
వంకమెలంగఁజూచిన శుభమ్ములు ముక్తులు గొల్లవెట్టమే. ౨౩౧

కం॥ లోకద్రోహుల నడచితి లోకుల నజ్ఞానతమములొ బడకుండక
సాకితివి నీవు శంకరు నాకారముకాక నరుడవమ్మ మహాత్మా.

మ॥ అనుచున్ బెక్కు విధమ్ములంగొలిచి రయ్యారాధ్యపాదుక గుణా
ధ్యని నీశుంబలె బుష్పదోలికలలో నూగించి నేవించి వా
రసతఃపూర్వసుఖమృతం గనిరి నిత్యమైన సద్భక్తి చే
తను బూజించిరి యిష్టదైవతముగా ధన్యాత్ము లా శంకరున్. ౨౩౩

కం॥ శంకరునిరూపమగు శ్రీ శంకరచరితము విన్నఁ జదివినఁ గలుగుగా
శంకరలోకము ధ్రువమై శంకరుని కృపాకటాక్ష నల్పలమగుచుకా.

కం॥ శంకరపదకింకర పదకింకర నరసింగ విమలకీర్తిప్రియ యే
మంకరవర్తన లలితాలంకారాంగాయనంతలక్ష్మీరమణా.

ఇంద్ర॥ ఆకారవంశాహ్వయవార్ధిచంద్రా
పాకారిభోగోపమ నవ్యభోగా
శ్రీకారవాసా శివభక్తపోషా
సాకారమాహేశ్వర భక్తరూపా.

౨౩౬

శా॥ శ్రీగారీహృదయాబ్జబంధర శివశ్రీపాదసేవారతా
రాగ ద్వేషవిదూర శంకరచరిత్రప్రీతమద్ధాంతరా
భోగశ్రీపతి వైశ్యవంశజలధి ప్రోద్భూతరాకాపతీ
త్యాగశ్రీపరిపూర్ణ నిర్మల త్రికాలారాధ్యమాహేశ్వరా. ౨౩౭

శా॥ హరితశ్రీమునిగోత్ర మల్లయకవీంద్రాదిత్యసత్పుత్ర, సు
సిరివిద్వద్గురురా డమోఘకరుణా శ్రీవీరనారాధ్య, వా
క్పిరపుణ్యప్రతిపాద్యమాన మహితశ్రీశంకరారాధ్య, న
చ్చరితమ్మందు దృఢీయకాండము కవిశ్లాఘ్యత్వముం గాంచుతకా.

శ్రీశ్రీశ్రీ

తప్పు ఒప్పుల పట్టిక

పుట బంధి	తప్పు.	ఒప్పు
1	3	మహాశ్చర్యం
	11	చంద్రావళి
3	11	మనీ డే
5	7	బింకమ్మన్
7	18	శరణి
9	16	నేరకన్
14	11	ధన్యగుణుడు సంగుడు
	26	సరసింగ
18	17	సూరి
	20	డెయ్యడన్
20	20	కమ్మటిడు
21	8	బీదతనమును
23	6	మర్థ
24	1	ప్రతిగర్భ
	13	కాపర
26	5	మతిని
	27	మాటిండు
27	10	యిది
	25	నేచి
28	5	యాయలు
	17	నట్లు
	20	నిర్మితి.
29	4	నచి
	19	వారిని
30	11	పాటికే
	19	తురేయిమ్మయిన
33	5	చన్న
	9	కట్టి
	17	నెల్ల
	21	యింటిలో నిండువ
	22	వాడు
34	16	రెడ్డియన్
35	8	శేయి
		మహాశ్చర్యం
		చంద్రావళి
		మనీ డే
		బింకమ్మన్
		శరణి
		నేరమిన్
		ధన్యధన్య జన్మడు
		నగసింహ
		సూరి
		డెయ్యడన్
		కమ్మటిడు
		బీదతనమును
		బుద్ధి
		ప్రతిగర్భ
		కాపర
		మతిని
		మాశెండు
		యిది
		నేచి
		మాయలు
		నట్లు
		నిర్మితి
		రచి
		వారిని
		పాటికే
		పరేయింతయిన
		చన్న
		నట్టి
		నేని
		యింటగర్బిలముల
		రావు
		రెడ్డికిన్
		శేయి

పుట	బంధి	తప్పు	ఒప్పు
	18, 19	గానమ్మఱులక	గానమ్మఱులక
	24	యిటు	యట
36	2	నేరమిరకే	నేరమిరకే
	16	యచ్చటి	యప్పటి
37	3	జనునె	జనునే
		ననున్	నను
	9	యిల్లు	యూరు
	10	యనిభాత్రికన్ గన్న	యగునాయిల్లాలు
	13	లనుచును	లనిమి
	20	సాదించునే	సారింతునే
	24	కాఱ	కాగ
	25	విషయ	విషమ
38	15	యా	దా
39	0, 11	చిద్భాన్తకస్థిత	సిద్ధాన్తైస్థితి
	20	ముల్కు	మల్కు
40	12	నల్లుని	పల్లుని
42	8	మూర్తిహరి మాలన్	మూర్తిహరి మాలటన్
42	15	దుపయన్	దున్నై
44	8	నలయొక్కింతన్	నలయొక్కింతన్
	23	తమరెంతే	జమయంతి
45	11	శుభగను	శుభమదా శుభారా
46	15	వచ్చి	నచ్చి
47	12	నతఁడు	నతని
	22	చెంత	చెంద
	23	నూరి	శూరి
		తాత	దాత
48	7	కలికి	కలికి
	12	కవీంద్రుఁడు	కవీంద్రుఁడు
	13	చెలువున్	చెలువున్
		యొగటి	యొకటి
52	2	చేర్చిన	చేర్చిన
	11	లేచి	వేచి
54	22	పూర్ణము	పూర్ణము
55	10	చిన	చిన

పుట	బంధి	తప్పు	ఒప్పు
56		సాదింప	సాధింప
58	7	లేచిన	వేచిన
62	2	పాడలే	పాడవో
66	12	నొదలిం చెన్	నొదలిం చెన్
67	21	పట్టన్	పట్టుక
71	26	తుదిన్	తుడన్
72	1	మొదటం	మొదలుం
	2	బదిలమ్మయెడనుం	బదిలమ్మ, యొడలుం
77	6	యానె	యానో
79	13	నాడ	నాత
80	3	యొప్పు	యొప్ప
92	20	మహేశ్వరి	మహేశ్వరి
96	1	యా	యా
105	18	లక్ష్మింపగ	లక్ష్మింపక
107	2	లింతలు	లింతలు
110	8	ఘ్నలును కై	ఘ్నలును కై
	17	యెటు	యెటు
114	22	యంత	యెంత
11	22	లల్లు	లల్లు
123	1	దుందా	గుండా
	20	కలుగఁగ	కలుగఁగ
	22	కపింద్రంబు	కపేంద్రంబు
125	2	చంటిన్	చంటన్
127	1	మధుర మై	మధుర మై
	8	రలి	రవి
		లల్లిన్న	లల్లిన్న
128	8	భక్త	భక్తి
	12	మాహేశ్వరా	మాహేశ్వరా.

మఱియును బట్టపదనివాని సవరించుకొనుభారము సహృదయులదని విన్నపము

మ. పి. శర్మ.